

2020

Autorský kolektív RÚZ

Kvantifikácia poplatkového zaťaženia podnikania v SR

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

NÁRODNÝ PROJEKT

Podpora kvality sociálneho dialógu

Typ projektu: Neinvestičný

Termín realizácie projektu: 07/2018 – 05/2023

ITMS projektu: 312031V749

Autorský kolektív RÚZ

2

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

www.esf.gov.sk

www.employment.gov.sk

www.ia.gov.sk

Autorské dielo bolo vypracované v rámci hlavnej aktivity „Posilnenie odborných a analytických kapacít sociálnych partnerov, budovanie infraštruktúry a komunikačnej platformy sociálneho dialógu a rozvoja sociálneho partnerstva na národnej a medzinárodnej podaktivity 1.1 Posilnenie kapacít sociálnych partnerov prostredníctvom analytickej činnosti Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu expertným tímom sociálneho partnera Republiková únia zamestnávateľov. Vyjadruje názory a postoje sociálneho partnera na predmetnú tému. Autorské dielo nevyjadruje názory ani postoje prijímateľa projektu a bolo schválené Riadiacim výborom Národného projektu Podpora kvality sociálneho dialógu.

OBSAH

ZOZNAM OBRÁZKOV A TABULIEK	7
ZOZNAM SKRATIEK.....	8
ÚVOD.....	10
1 POPLATOK VO VEREJNEJ SPRÁVE	12
1.1 Definícia poplatku.....	12
1.2 Poplatok ako príjem štátneho rozpočtu	12
1.3 Poplatok z pohľadu nákladov podniku	18
1.4 Poplatok z pohľadu nákladov regulácií pre podnikateľské prostredie.....	19
2 POPLATKOVÉ ZAŤAŽENIE V ŠTÁTNEJ SPRÁVE.....	23
2.1 Legislatívne vymedzenie.....	23
2.2 Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch	24
2.2.1 Všeobecné informácie.....	24
2.2.2 Sadzobník správnych poplatkov.....	28
2.2.3 Analýza správnych poplatkov.....	30
2.2.4 Zistenia	58
2.3 Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov. 61	
2.3.1 Všeobecné informácie.....	61
2.3.2 Vybrané položky sadzobníka	63

2.3.3	Zistenia	66
2.4	Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov (o koncesionárskych poplatkoch).....	66
2.5	Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov.....	67
2.6	Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu... ..	69
2.7	Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách	70
2.8	Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami (poplatok za obchodovanie s emisnými kvótami).....	70
2.9	Nariadenie č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie.	71
3	POPLATKOVÉ ZAŤAŽENIE V SAMOSPRÁVE	72
3.1	Metodické východiská	72
3.2	Štruktúra samosprávy v Slovenskej republike a kompetencie jednotlivých úrovní vo vzťahu k podnikateľom	72
3.3	Samospráva v systéme verejnej správy.....	77
3.4	Ilustrácia poplatkov v konkrétnej modelovej samospráve.....	81
3.4.1	Mesto Sereď	81
3.4.2	Trnavský samosprávny kraj	96
3.4.3	Podmienky podnikania v závislosti od poplatkového zaťaženia zo strany samospráv a kvality poskytovaných služieb	99

4	IDENTIFIKÁCIA VÝŠKY POPLATKOVÉHO ZAŤAŽENIA NA ILUSTRATÍVNEJ FIRME V RÔZNYCH PODNIKATEĽSKÝCH SITUÁCIÁCH	101
4.1	Metodické východiská	101
4.2	Životné situácie.....	102
4.2.1	Založenie s.r.o.	102
4.2.2	Zamestnávanie	104
4.2.3	Založenie prevádzky	107
4.2.4	Prevod vlastníctva nehnuteľnosti	111
4.2.5	Spustenie ostrej prevádzky a prevádzka	113
4.2.6	Spustenie kantíny	117
4.2.7	Povinná agenda recyklácie, správa elektroodpadu.....	118
4.2.8	Spor so susednou prevádzkou, konanie pred súdom a reštrukturalizácia	119
5	NÁVRHY A OPATRENIA NA ZNÍŽENIE POPLATKOVÉHO ZAŤAŽENIA V SR	122
	ZHRNUTIE	127

ZOZNAM OBRÁZKOV A TABULIEK

Obrázok 1 Kategorizácia príjmov štátneho rozpočtu	14
Obrázok 2 Kategória Administratívne a iné poplatky a platby	15
Obrázok 3 Rozklad celkových nákladov regulácie.....	20
Obrázok 4 Rozdelenie regulačných nákladov podľa OECD	21
Tabuľka 1 Príjmy štátneho rozpočtu v kategórií Administratívne a iné poplatky a platby.....	15
Tabuľka 2 Porovnanie správnych poplatkov podľa častí sadzobníka.....	33
Tabuľka 3 Porovnanie správnych poplatkov podľa právnych predpisov (TOP 10)	35
Tabuľka 4 Porovnanie správnych poplatkov podľa správnych orgánov	38
Tabuľka 5 Porovnanie správnych poplatkov podľa typizácie položiek	39
Tabuľka 6 Rozpätie sadzieb položiek kategórie Udelenie povolenia	42
Tabuľka 7 Položka 17 (zmena od 1.10.2020)	63
Tabuľka 8 Poplatky za výpis z registra trestov	64
Tabuľka 9 Jedenkrát a dosť	65
Tabuľka 10 Sadzobník poplatkov za obchodovanie s emisnými kvótami	71
Tabuľka 11 Nedaňové príjmy obcí.....	78
Tabuľka 12 Nedaňové príjmy vyšších územných celkov	79
Tabuľka 13 Plnenie rozpočtu z poplatkov (podľa mestského účtovníctva “na položkách 221”)	81
Tabuľka 14 Položka 59.....	85
Tabuľka 15 Položka 60.....	86
Tabuľka 16 Položka 60a.....	88
Tabuľka 17 Položka 61.....	89
Tabuľka 18 Položka 62.....	89
Tabuľka 19 Položka 62a.....	90
Tabuľka 20 Príjmy Trnavského samosprávneho kraja z poplatkov v jednotlivých rokoch	96

ZOZNAM SKRATIEK

DÚ SR – Dopravný úrad Slovenskej republiky

FS SR – Finančná správa Slovenskej republiky

GP SR – Generálna prokuratúra Slovenskej republiky

IOMO – Integrované obslužné miesto

KSK – Košický samosprávny kraj

MDV SR – Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky

MH SR – Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky

MK SR – Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky

MS SR – Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky

MV SR – Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky

MZ SR – Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MŽP SR – Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

NBS – Národná banka Slovenska

OECD – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

PMÚ – Protimonopolný úrad Slovenskej republiky

RTVS – Rozhlas a televízia Slovenska

ŠUKL – Štátny ústav pre kontrolu liečiv

ŠVPS – Štátna veterinárna a potravinová správa

TSK – Trnavský samosprávny kraj

ÚNMS – Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky

ÚPV – Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky

ÚPV – Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky

ÚRHH – Úrad pre reguláciu hazardných hier

ÚRSO – Úrad pre reguláciu sieťových odvetví

8

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

ÚV SR – Úrad vlády Slovenskej republiky

VÚC – Vyššie územné celky

ÚVOD

Štát sa podobne ako firmy snaží zabezpečiť svoje príjmy, ktoré využíva na plnenie svojich potrieb, presadzovanie svojich záujmov a zvyšovanie všeobecného blahobytu prostredníctvom verejných politík a na tento účel využíva aj príjmy z poplatkov. V niektorých oblastiach podnikania sú poplatky vo výške desiatok eur a v iných tvoria významnú položku rozpočtu podnikateľa. Podnikatelia, či už fyzické osoby alebo obchodné spoločnosti, vnímajú poplatky ako nutné zlo, avšak v porovnaní s platbou daní a odvodov poplatky zväčša netvorí významný náklad. Nejedná sa o dobrovoľnú platbu, ale o povinný náklad vyplývajúci podnikateľom z regulácií v prípade, ak chcú vykonávať podnikateľskú činnosť.

Poplatky možno jednoducho popísať ako peňažnú platbu ukladanú zákonom alebo iným právnym predpisom, ktorá je vyberaná za činnosť verejných subjektov vykonávanú z podnetu poplatníka. Medzi poplatky nepatria náklady podnikateľa, ktoré vynaloží na zabezpečenie súladu s reguláciou tretiemu subjektu.

V súčasnosti neexistuje explicitný prehľad o všetkých existujúcich poplatkoch a ich spojení s jednotlivými úkonmi pri podnikaní naprieč verejnou správou. Poplatky sa vyskytujú vo viacerých právnych predpisoch a zaťažujú všetky oblasti podnikania. Na úrovni štátu neexistuje usmernenie alebo pravidlá pre vyrubovanie nových poplatkov, a tieto teda vznikajú s rôznymi pomenovaniami, výškami a podmienkami.

Hlavným cieľom tejto analýzy je poskytnúť prehľad o existujúcich poplatkoch, najmä správnych poplatkoch, ale aj súdnych poplatkoch a ostatných poplatkoch, ktoré musia podnikatelia platiť štátnej správe a miestnej správe na základe slovenskej legislatívy. Analýza sa zameria na poplatky podľa právnych predpisov, poplatky v rôznych odvetviach, ako aj v rôznych životných situáciách, do ktorých sa podnikateľ môže dostať. Vedľajším cieľom je poskytnúť podnikateľským zástupcom a verejnej správe analytický podklad na ďalšiu diskusiu o výške a kvalite poplatkového zaťaženia vo vzťahu k poskytnutým službám verejnej správy pri zavedení nových poplatkov alebo prehodnocovaní tých existujúcich.

Poplatky netvorí presne vymedzenú skupinu platieb alebo úkonov, za ktoré sú vyrubované, preto je prvá kapitola venovaná definovaniu poplatkov z pohľadu verejnej správy a štátneho rozpočtu, z pohľadu nákladov podniku a do tretice z pohľadu nákladov regulácií pre podnikateľské prostredie.

Ďalšia kapitola obsahuje analýzu právnych predpisov, ktoré stanovujú platbu poplatkov. Najväčšia pozornosť je venovaná zákonu č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch. Okrem všeobecných informácií analýza obsahuje porovnanie správnych poplatkov podľa hlavných obsahových častí sadzobníka správnych poplatkov a právnych predpisov, podľa správnych

orgánov, ktoré poplatky vyberajú a podľa typizácie položiek, ktorá umožnila nahliadnuť na poplatky za podobné úkony a konania správnych orgánov. Analýza obsahuje aj najdôležitejšie zmeny správnych poplatkov od roku 2018 a zameriava sa na vzniknuté poplatkové zaťaženie pre podnikateľov. Zvyšná časť kapitoly popisuje ostatné právne predpisy, ktoré ustanovujú povinnosť platby poplatkov, avšak nejedná sa už o správne poplatky.

Nasledujúca kapitola popisuje štruktúru samosprávy a jej kompetencie vo vzťahu k podnikateľom a kľúčové právne predpisy s tým súvisiace, poplatky v kontexte príjmov obcí a vyšších územných celkov a poplatkové zaťaženie podnikateľov na príklade mesta Sered' v Trnavskom samosprávnom kraji. Kapitola sa odvoláva aj na štúdiu „Doing Business in the European Union 2018: Croatia, Czech Republic, Portugal and Slovakia“ Svetovej banky.

Zatiaľ čo predchádzajúce časti sa zaoberali poplatkami v teoretickej alebo všeobecnej rovine, štvrtá kapitola obsahuje analýzu poplatkového zaťaženia ilustratívnej firmy v rôznych podnikateľských situáciách. Pre účel analýzy bola zvolená stredne veľká spoločnosť s ručením obmedzeným zo Serede, ktorá vyrába elektroniku a elektrické zariadenia. Firma prejde od svojho založenia a otvorenia prevádzky spojených s územným a stavebným konaním, cez prijatie prvých zamestnancov a ich rekvalifikáciu. Ďalej spustenie prevádzky si vyžiada otvorenie spoločného stravovania pre zamestnancov, manažmentu odpadu a firma sa tiež stretne s konaním na súde a reštrukturalizáciou. Každá z týchto situácií si vyžiada úkony spojené s platením poplatkov.

Posledná kapitola vychádza zo zistení a poznatkov predchádzajúcich kapitol a obsahuje všeobecné, ale aj konkrétne návrhy na ďalší postup v oblasti znižovania poplatkového zaťaženia podnikania a analytického uvažovania.

1 POPLATOK VO VEREJNEJ SPRÁVE

1.1 Definícia poplatku

Štát na zásahy fungovania ekonomických subjektov používa ekonomické a administratívne nástroje. Používanie týchto nástrojov vytvára štátnu reguláciu.

Poplatok podľa Babčáka predstavuje „osobitnú zákonom alebo iným všeobecne záväzným právnym predpisom stanovenú jednosmernú ekvivalentnú verejnú peňažnú platbu realizovanú povinnými subjektami a vyberanú v osobitnom právnom procese oprávnenými subjektami v súvislosti s ich činnosťou vyvíjanou na podnet alebo v záujme týchto povinných subjektov, určenú ako zdroj príjmov verejných rozpočtov a iných verejných fondov, slúžiacu prostredníctvom uplatňovania redistribučnej funkcie na úhradu nákladov spojených s presadzovaním verejných záujmov štátu, obcí prípadne i samosprávnych krajov a verejnoprávnych inštitúcií.“ (BABČÁK, V. a kol. 2009)

Pojem poplatok možno tiež vymedziť ako peňažnú platbu ukladanú zákonom, ktorá je vyberaná za činnosť štátnych a iných verejnoprávnych subjektov vykonávanú z podnetu poplatníka vo vopred ustanovených lehotách a vo vopred určenej výške.

Medzi poplatky nepatria náklady podnikateľa, ktoré vynaloží na zabezpečenie súladu s reguláciou tretiemu subjektu (tzv. nepriame finančné náklady) alebo dane. Na rozdiel od poplatku je daň štátom určené plnenie, za ktoré daňovník nedostáva protislužbu. (Bielik, Turčeková, 2013) V prípade dane sa jedná o opakujúcu sa peňažnú platbu vyberanú štátom na základe zákona vo vopred určenej výške a s presne určeným termínom splatnosti slúžiacu na úhradu štátnych spoločenských potrieb.

Poplatky spolu s daňami a clom tvoria základ verejných príjmov.

1.2 Poplatok ako príjem štátneho rozpočtu

Rozpočet verejnej správy je súhrnom rozpočtov zostavovaných v rámci verejnej správy. Patrí medzi strednodobé ekonomické nástroje finančnej politiky štátu. Zostavuje sa každoročne najmenej na tri rozpočtové roky. Podľa Ústavy SR článku 58 sa finančné hospodárenie SR spravuje jej štátnym rozpočtom, ktorý sa prijíma vo forme zákona. Tento zákon ďalej upravuje príjmy štátneho rozpočtu, pravidlá rozpočtového hospodárenia a vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami územných celkov.

Štátny rozpočet je hlavnou a najdôležitejšou časťou rozpočtu verejnej správy. Prostredníctvom neho sa zabezpečuje financovanie hlavných funkcií štátu v príslušnom rozpočtovom roku. Štátny rozpočet na príslušný rozpočtový rok sa schvaľuje zákonom o štátnom rozpočte spravidla na jeseň. Týmto zákonom na príslušný rozpočtový rok sa schvaľuje

limit výdavkov štátneho rozpočtu, maximálna výška rozpočtovaného schodku alebo minimálna výška rozpočtovaného prebytku štátneho rozpočtu, ak nie sú príjmy štátneho rozpočtu a výdavky štátneho rozpočtu vyrovnané.

Príjmy štátneho rozpočtu zákon usporadúvajú do tzv. kapitol. Každé ministerstvo vrátane rozpočtových organizácií a jeho príspevkových organizácií a finančných vzťahov tvorí samostatnú kapitolu. Ďalšie kapitoly sú napríklad Úrad vlády Slovenskej republiky (ďalej len „ÚV SR“), Generálna prokuratúra Slovenskej republiky (ďalej len „GP SR“), Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ďalej len „ÚRSO“), ako aj ostatné ústredné orgány štátnej správy, ktoré nie sú zapojené na rozpočet príslušného ministerstva.

Štátny rozpočet tvoria

- príjmy štátneho rozpočtu v členení podľa kapitol,
- výdavky štátneho rozpočtu na vykonávanie aktivít nevyhnutných na plnenie zámerov a cieľov programov vlády v členení podľa kapitol,
- prebytok alebo schodok štátneho rozpočtu, ak príjmy a výdavky nie sú vyrovnané.

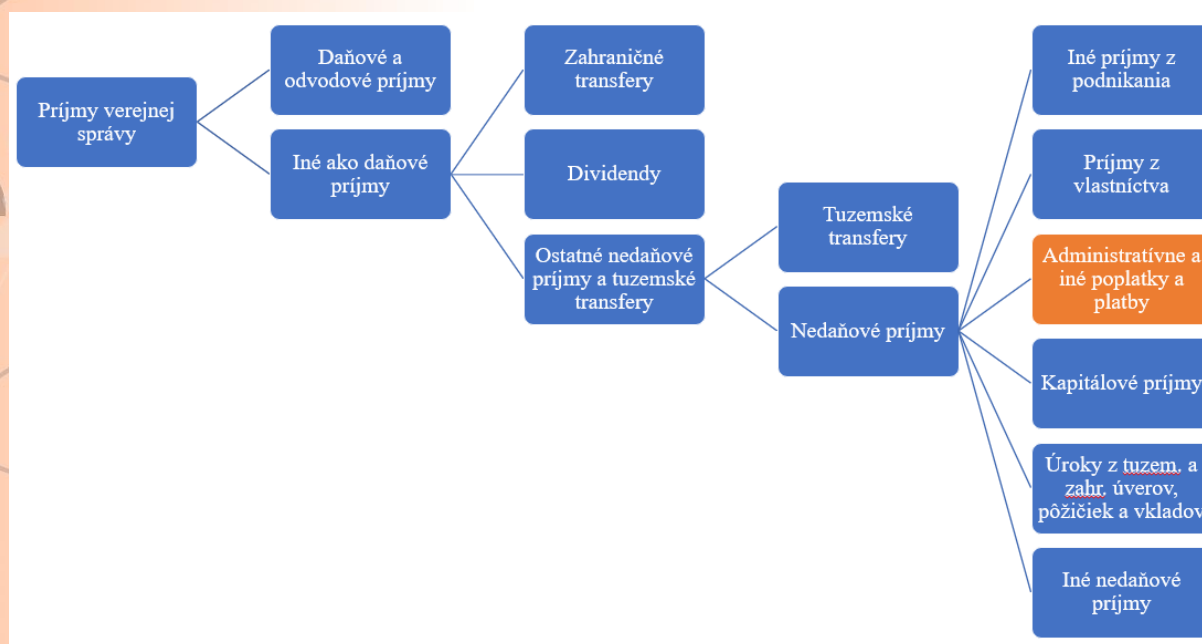
Podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa do štátneho rozpočtu zaraďujú najmä tieto príjmy:

- a) dane, pokuty a iné sankcie spojené s daňou od právnických osôb a fyzických osôb, ktorých sídlo alebo bydlisko je na území Slovenskej republiky, okrem daní, ktoré sú podľa osobitného predpisu príjmom rozpočtov obcí, rozpočtov vyšších územných celkov alebo rozpočtov iných právnických osôb podľa osobitného predpisu,
- b) dane od právnických osôb a fyzických osôb, ktorých sídlo alebo bydlisko je mimo územia Slovenskej republiky, a ktoré majú príjmy zo zdroja na území Slovenskej republiky, okrem daní, ktoré sú podľa osobitného predpisu príjmom rozpočtov obcí, rozpočtov vyšších územných celkov alebo rozpočtov iných právnických osôb podľa osobitného predpisu,
- c) poplatky, pokuty a iné sankcie spojené s poplatkom a iné sankcie podľa osobitných predpisov, ak osobitný predpis neustanovuje inak,
- d) úroky z prostriedkov získaných z úverov prijatých vládou získané za obdobie od ich prijatia do ich použitia,
- e) ďalšie ...

Z pohľadu tejto analýzy je relevantné využiť detailnejšiu kategorizáciu príjmov štátneho rozpočtu podľa Rozpočtu verejnej správy na roky 2020 až 2022 Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej len „MF SR“), ktorá vyzerá nasledovne¹:

¹ Schéma zobrazuje iba kategórie, ktorú sú relevantné pre túto analýzu.

Obrázok 1 Kategorizácia príjmov štátneho rozpočtu

Zdroj: MF SR, 2019

Táto kategorizácia je dôležitá z pohľadu informácií o výške príjmov do štátneho rozpočtu podľa jednotlivých kategórií. Podľa zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy túto kategorizáciu využívajú aj jednotlivé kapitoly na identifikáciu príjmov a vykazovanie.

Hlbší náhľad na kategóriu Administratívne a iné poplatky a platby je uvedený nižšie. Táto analýza sa zameriava najmä na kategóriu Administratívne poplatky, ktorá sa ďalej delí na *Súdne a ostatné poplatky, Puncové poplatky a Licencie*. Medzi ostatné poplatky patria napríklad správne poplatky, paušálne náhrady za udeľovanie víz, udržiavacie poplatky za patent a pod. Poplatky je možné nájsť aj v kategórii Poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja a služieb orgánov štátnej a miestnej správy, medzi ktoré patria príjmy za predaj výrobkov, tovarov a služieb, za jasle, materské školy a školské kluby, za stravné a za prebytočný hnutelný majetok.

Obrázok 2 Kategória Administratívne a iné poplatky a platby

Zdroj: MF SR, 2019

V nasledujúcej tabuľke je možno vidieť výšku príjmov štátneho rozpočtu za roky 2017 až 2019 pre kategóriu *Administratívne poplatky a iné poplatky a platby*.

Tabuľka 1 Príjmy štátneho rozpočtu v kategórii Administratívne a iné poplatky a platby

v tis. eur	2017	2018	2019
Administratívne poplatky (221)	217 375	224 867	280 369
Súdne a ostatné poplatky	216 588	224 019	279 669
Puncové poplatky	640	706	600
Licencie	147	142	100
Pokuty, penále a iné sankcie (222)	81 535	68 147	55 912
Poplatky a platby z nepriem. a náhodného predaja a služieb (223)	66 974	52 627	51 887
SPOLU	365 884	345 641	388 168

Zdroj: MF SR, 2019

Kategória *súdne a ostatné poplatky* tvorí podľa výšky príjmov približne 60% celej kategórie v každom roku. Z týchto tvoria najväčšiu časť *ostatné poplatky*, kde sú správne poplatky, udržiavacie poplatky za patent a ďalšie. Len časť tejto kategórie je pritom možné považovať za výdavok podnikateľov, keďže sem spadajú všetky prijaté platby, vrátane platieb od fyzických

osôb a organizácií, ktoré nie sú podnikom. Rozdelenie týchto platieb na kategórie podľa platcov MF SR nezverejňuje.

Z pohľadu celkových príjmov štátneho rozpočtu za rok 2019, ktorý bol vo výške 15 825 mil. eur tvoria celkové daňové príjmy 78 % (12 336 mil. eur). Daň z príjmov právnických osôb pritom tvorila 17 % príjmov štátneho rozpočtu a ostatné dane tvorili spolu 3,8 % príjmov štátneho rozpočtu. Ďalšie významné kategórie príjmov štátneho rozpočtu tvorí daň z pridanej hodnoty (42 %) a spotrebné dane (15 %). Kategória *súdne a ostatné poplatky* sa podieľa na príjmoch štátneho rozpočtu vo výške 1,8 %. Na základe uvedeného je možné konštatovať, že poplatky, ktoré sú predmetom tejto analýzy netvoria významnú časť štátneho rozpočtu. (MF SR, 2020a)

Ďalšie poplatky, ktoré podnikatelia platia na základe právnych predpisov je možné nájsť aj v iných položkách. Napríklad v položke 229 *Ďalšie administratívne poplatky a iné poplatky* a platby sú poplatky a platby za vypúšťanie odpadových vôd, za odber podzemnej vody a za znečisťovanie ovzdušia. Tieto sú príjmom Environmentálneho fondu. Koncesionárske poplatky, ktoré sú príjmom Rozhlasu a televízie Slovenska (ďalej len „RTVS“) patria podľa rozpočtovej klasifikácie medzi ostatné dane (Úhrada za služby poskytované RTVS).

Poplatková sústava v Slovenskej republike

Základ poplatkovej sústavy v Slovenskej republike určuje Ústava Slovenskej republiky v článku 59, ktorý udáva základne členenie poplatkov podľa osoby správcu poplatkov a zo smerovania toku poplatkov na:

1. štátne poplatky:
 - a) správne – upravené zákonom č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch
 - b) súdne – upravené zákonom č. 71/1992 Z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov
2. miestne poplatky – upravené zákonom č. 582/2004 Zb. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
3. zmiešané alebo hybridné poplatky – táto kategória je rozšírením základnej poplatkovej sústavy. Spadajú sem ďalšie príjmy verejnoprávnych orgánov a inštitúcií, ktoré sú označované ako poplatky, napríklad:
 - podľa zákona č. 17/2004 Z. z. o poplatkoch za uloženie odpadov
 - podľa zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia
 - podľa zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska (koncesionárske poplatky)

Zmiešané alebo hybridné poplatky

Jedná sa o príjmy verejnej správy, ktoré dosahujú niektoré organizácie štátnej správy alebo ich rozpočtové a príspevkové organizácie podľa rozpočtovej klasifikácie verejnej správy pod

položkou 223 *Poplatky a platby z nepriemyselného a náhodného predaja a služieb* a predovšetkým 223001 *Za predaj výrobkov, tovarov a služieb*. Jedná sa napríklad o služby právne a poradensko-konzultačné, služby súvisiace s overovaním skúšok odbornej spôsobilosti, služby za odvysielané relácie v miestnom rozhlase, sprievodcovskú činnosť, kopírovacie práce, laboratórne rozbory a skúšky výrobkov, preverovanie a registráciu liečiv, certifikáciu, meranie hlučnosti a prašnosti, za výpisy z technickej dokumentácie a patentovej dokumentácie, služby za geologické a geodetické práce atď. Tieto služby sa tiež častokrát označujú ako poplatky, avšak nejedná sa o poplatky podľa sadzobníka poplatkov zákona o správnych poplatkoch alebo zákona o súdnych poplatkoch. Niektoré orgány ich označujú aj ako poplatky z vlastnej podnikateľskej činnosti. Napríklad Štátny ústav pre kontrolu liečiv (ďalej len „ŠÚKL“) vydáva aj vlastný, tzv. Sadzobník výkonov a služieb, ktorý určuje úhrady nákladov za vykonanie odborných úkonov na žiadosť a úhrady za vyžiadané výkony a úkony, ktoré ŠÚKL poskytuje na základe presne vymenovaných predpisov. Tieto sumy sú podľa dokumentu odvodené od ceny práce, ceny materiálu a prevádzkových nákladov potrebných na výkon.

Ďalej napríklad sprístupnenie slovenských technických noriem Úradom pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky (ďalej len „ÚNMS“) nie je konaním orgánu štátnej správy, nakoľko pri sprístupňovaní slovenských technických noriem plní úrad úlohu slovenského národného normalizačného orgánu, avšak nie vždy musí byť slovenským národným normalizačným orgánom tento úrad, ale po splnení zákonných podmienok ním môže byť aj iná určená právnická osoba, ktorá bude povinná vyberať tieto poplatky, ktorá však nemusí byť orgánom uvedeným v zákon o správnych poplatkoch. (Dôvodová správa k zákonu č. 51/2017 Z. z.)

Okrem takýchto poplatkov podnikateľom v niektorých oblastiach vyplýva aj povinnosť platiť *príspevky*, zvyčajne sa jedná o ročné príspevky. Napríklad dohliadaný subjekt finančného trhu, ktorý nadobudol povolenie alebo iné oprávnenie na vykonávanie činnosti v oblasti finančného trhu (banka, poisťovňa, dôchodková správcovská spoločnosť, obchodník s cennými papiermi, samostatný finančný agent, finančný poradca, veriteľ poskytujúci spotrebiteľské úvery a iní) platí ročný príspevok Národnej banke Slovenska (ďalej len „NBS“) podľa zákona č. 566/1992 Zb. o Národnej banke Slovenska. Tento poplatok sa pre subjekty ako banky či poisťovne stanovuje podľa objemu aktív a pre menšie subjekty finančného trhu ako finančný poradca – fyzická osoba v sume 100 eur či finančný poradca – právnická osoba v sume 500 eur. (NBS, 2019)

Ďalšie poplatky pre podnikateľský sektor vyplývajú priamo aj z európskej legislatívy, konkrétne z nariadení Európskej komisie a nariadení Európskeho parlamentu a Rady.

Stanovenie výšky poplatkov

Na základe analýzy dokumentov a pravidiel², ktoré procesne a obsahovo upravujú prípravu legislatívy, nebol nájdený žiaden odkaz na spôsob stanovenia výšky poplatkov. Legislatívne pravidlá vlády Slovenskej republiky hovoria napríklad o jazykovej korektnosti, štylizácii či legislatívnej skratke, avšak k efektívnemu stanoveniu výšky poplatkov nie je možné nájsť žiadne usmernenie. Stanovenie výšky poplatkov by malo odrážať reálny náklad, ktorý je potrebný na fungovanie zákona v praxi vrátane jeho vymáhania. Vzhľadom na rôznorodosť poplatkov je však stanovenie výšky poplatku veľmi individuálnym procesom.

Štátna správa prirodzene vychádzajúc zo snahy o maximalizáciu príjmov štátneho rozpočtu a sumy za správne či iné poplatky (alebo pokuty) sa pravdepodobne snaží nastaviť poplatky čo najvyššie s ohľadom na limity prostredia, avšak práve snaha o maximálny príjem z poplatkov by nemala byť jediným cieľom regulátora. Podľa Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (ďalej len „OECD“) by si regulátory mali dať pozor, aby sa skutočný cieľ regulácie, na ktorú dohliadajú, nestratil pod iným cieľom, napr. tvorbou rozpočtu. Taká situácia by mohla nastať, ak by jedna inštitúcia udeľovala licencie, ktoré tvoria významnú časť rozpočtu, a zároveň kontrolovala bezpečnostné pravidlá pre držiteľov licencie. Totiž v snahe o maximalizáciu rozpočtu z udelených licencií by inštitúcia mohla prehliadať tieto pravidlá. Regulačné orgány by mali mať jasné mandáty, kde by vydávanie povolení či licencií malo byť súčasťou celkovej misie a nie nástrojom na zvyšovanie rozpočtu. (OECD, 2014a)

1.3 Poplatok z pohľadu nákladov podniku

Náklady podniku sa vo všeobecnosti definujú ako vynaloženie ekonomických zdrojov podniku na určitý výsledok. Ide o v peniazoch vyjadrenú účelnú spotrebu výrobných faktorov súvisiacich s výrobnou činnosťou v podniku.

Druhové členenie nákladov podniku pozná tieto náklady:

- materiálové náklady,
- služby,
- mzdové a ostatné náklady na zamestnávanie,
- dane a poplatky,
- iné prevádzkové náklady,
- odpisy a rezervy,
- finančné náklady,

² Zákon č. 400/2015 Z. z. o tvorbe právnych predpisov a o Zbierke zákonov Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov; Zákon č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov; Legislatívne pravidlá vlády Slovenskej republiky; Smernica na prípravu a predkladanie materiálov na rokovanie vlády SR

- mimoriadne náklady
- dane z príjmov.

Z pohľadu rozhodovacieho procesu patria dane a poplatky medzi irelevantné náklady, keďže ich výška nie je závislá na rozhodnutí podniku a je stanovená externe.

Podľa členenia nákladov v účtovníctve patria *administratívne poplatky* medzi náklady podniku (účtová trieda 5), konkrétne z hospodárskej činnosti podniku - účtová skupina 53. Táto skupina obsahuje typicky prevádzkové náklady podniku a zahŕňa daň z motorových vozidiel, daň z nehnuteľnosti a ostatné nepriame dane a poplatky okrem dane z príjmov, ktorá patrí do účtovej skupiny 59. Medzi ostatné nepriame dane patria miestne dane, miestne poplatky za komunálne odpady, správne poplatky a súdne poplatky, poplatky za znečisťovanie ovzdušia či koncesionárske poplatky.

Poplatky a platby z nepriem. a náhodného predaja a služieb sa účtujú podľa konkrétne poskytnutej služby organizácie verejnej správy zvyčajne na účet 518 – Ostatné služby, kam patria všetky ostatné externé služby, ktoré nespádajú na iné účty skupiny 51.

Náklady podniku na dodržiavanie platných regulácií typicky rastú, keď sa rozrastá aj dané odvetvie, ktoré si vyžaduje viac pozornosti regulátora za účelom ochrany spotrebiteľa, životného prostredia či hospodárskej súťaže. Tieto náklady podniku vyplývajú z miestnych, národných, ale aj medzinárodných regulácií. Ich rozsah teda ďalej rastie podľa počtu jurisdikcií, v ktorých sa podnik nachádza.

1.4 Poplatok z pohľadu nákladov regulácií pre podnikateľské prostredie

Náklady podniku z pohľadu dodržiavania platných regulácií je možné rozdeliť na viaceré podmnožiny. Na Slovensku sa bežne využíva model kategorizácie nákladov podnikateľského prostredia Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“), ktorý sa pravidelne používa pri ex-ante analýzach podnikateľského prostredia počas legislatívneho procesu regulácií v zmysle Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov alebo pri analýzach zameraných na zníženie administratívneho zaťaženia podnikania. Tento model rozdeľuje celkové náklady na tri kategórie:

- *Administratívne náklady* – náklady spojené s administratívnymi úkonmi pri plnení informačnej povinnosti, ktoré musí podnikateľ vykonať na zabezpečenie súladu s reguláciou (napr. vypracovanie a predloženie dokumentov, evidencia a archivácia, oznamovanie skutočností, vypracovanie žiadosti a iné).
- *Priame finančné náklady* – náklady vyplývajúce z priamej povinnosti zaplatiť určitú sumu peňazí štátu alebo príslušnému orgánu verejnej správy (poplatky, dane a clá).

- **Nepriame finančné náklady** – náklady, ktoré musí podnikateľ vynaložiť pre účely zabezpečenia súladu výrobu, služieb, interných procesov, vybavenia prevádzky s požiadavkami regulácie (napr. náklady spojené so zabezpečením ochranných pracovných odevov, náklady na zakúpenie a prevádzkovanie elektronickej registračnej pokladnice, náklady na vzdelávanie nevyhnutného pre získanie osvedčenia a iné) a náklady spojené so zamestnávaním. (Jednotná metodika na posudzovanie vybraných vplyvov, Príloha č. 3, s. 5, Ministerstvo hospodárstva SR).

Obrázok 3 Rozklad celkových nákladov regulácie

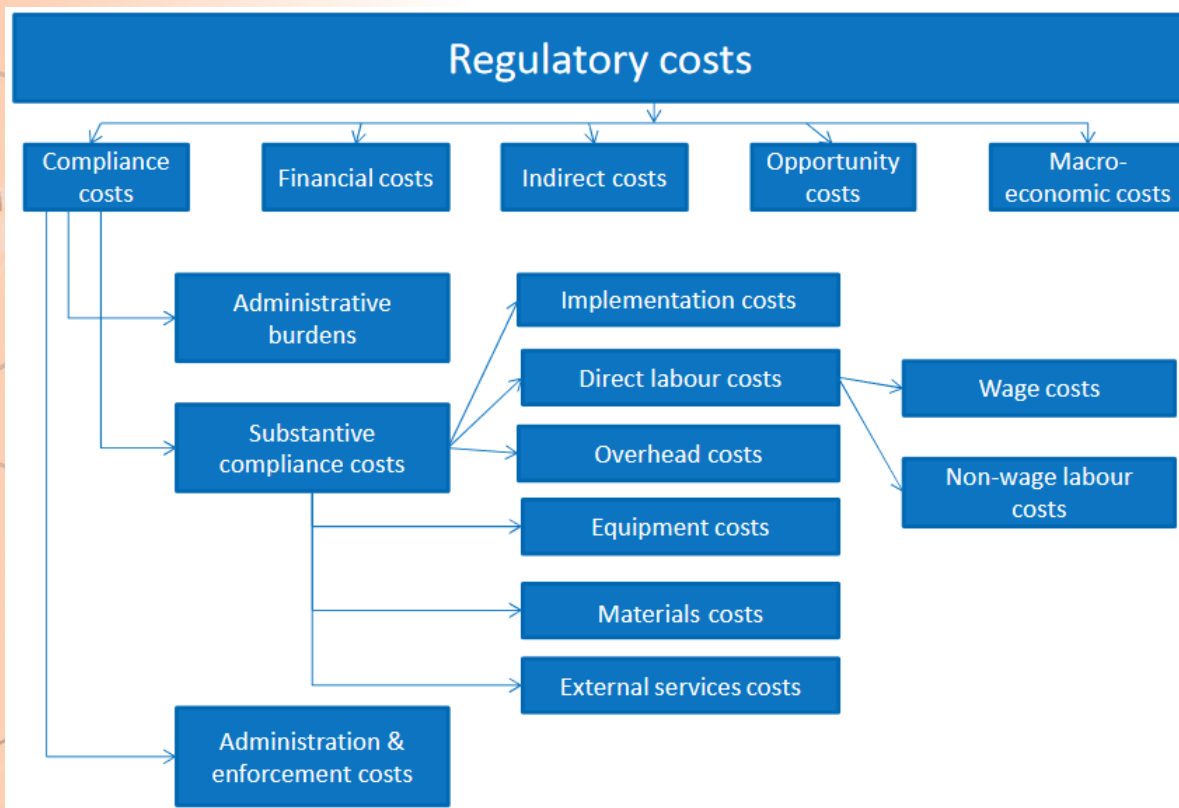

Zdroj: vlastné spracovanie

Poplatky je možné nájsť v kategórií Priame finančné náklady, spolu s podkategóriou Dane a clo. Obe tieto kategórie predstavujú presun financií voči štátnej správe alebo verejnej správe za účelom plnenia požiadaviek regulácie. Rozdiel je podľa vyššie uvedenej definície v tom, že na rozdiel od daní, poplatky sa vyrubujú za konkrétnu poskytnutú službu.

Prístup OECD, ktorá túto tému rozobrala v dokumente OECD Regulatory Compliance Costs Assessment Guidance (2014), je širší a na poplatky sa pozerá v kontexte nákladov regulácie pre všetky dotknuté osoby (podniky, verejnú správu, fyzické osoby...). Cieľom tejto metodiky je poskytnúť štátom návod na posudzovanie nákladov vyplývajúcich z regulácie, ktorý sa dá využiť pri tvorbe *ex ante* ako aj *ex-post* analýz. Rozdelenie regulačných nákladov podľa OECD je možné vidieť na obrázku nižšie.

Obrázok 4 Rozdelenie regulačných nákladov podľa OECD

Zdroj: OECD, 2014b

Poplatky sú chápané ako náklady na pokrytie služieb verejnej správy a vymáhanie regulácie. Teda samotná výška poplatkov nemá vplyv na celkové náklady regulácie, ale na rozdelenie nákladov medzi jednotlivými aktérmi. Z tohto dôvodu sa nedajú poplatky chápať ako hospodárske náklady, a teda sa nepriraďujú ku kategórii finančné náklady – *Financial costs*. Poplatky nie sú teda nákladom firiem, ale príjmom verejnej správy na zaistenie správnej implementácie regulácie. Z pohľadu OECD sú to skôr náklady, ktoré vzniknú vláde pri vykonávaní úloh v oblasti správy a presadzovania práv – *Administration and Enforcement Costs* (OECD, 2014). Napríklad administratívny poplatok za osvedčenie odpisu by mal teoreticky pokrývať náklady verejnej správy za personálne a administratívne zabezpečenie tejto služby.

Finančné náklady sú podľa OECD kapitálové náklady vynaložené na splnenie povinností vyplývajúce z regulácií, teda tam, kde je potreba investovať (napríklad kúpiť nové vybavenie a podobne). Spadajú sem náklady na nákup týchto položiek ako aj náklady na financovanie samotného nákupu. Podľa metodiky MH SR by tieto spadali do skupiny nepriamych finančných nákladov.

Ak by sme chceli rozšíriť analýzu na všetky náklady, ktoré musia podnikatelia platiť na základe regulácií, museli by sme rozšíriť aj základnú definíciu. Pokiaľ by platila naša pôvodná definícia uvedená vyššie, v ktorej nie je vymedzený vykonávateľ služby, pod poplatkami by bolo možné chápať aj ďalšie výdavky podnikateľov za služby, ktoré sú vykonávané v zmysle regulácie, avšak nie štátnymi alebo miestnymi subjektmi, či na základe ich poverenia. Medzi takéto poplatky by mohla patriť napríklad odmena pre likvidátora či odmena pre oprávnenú osobu za zápis do registra partnerov verejného sektora. Podľa rozkladu nákladu regulácie Ministerstva hospodárstva SR tieto spadajú medzi nepriame finančné náklady podniku, čo je celkom iná kategória nákladov regulácií, ktorá zahŕňa okrem uvedených aj všetky náklady na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany práce, povinných školení, nevyhnutnej technickej výbavy ako nákup registračnej pokladnice a pod.

2 POPLATKOVÉ ZAŤAŽENIE V ŠTÁTNEJ SPRÁVE

2.1 Legislatívne vymedzenie

Základné typy poplatkov na úrovni štátnej správy, ktoré sú relevantné pre všetkých podnikateľov sú správne poplatky a súdne poplatky. Správne poplatky sa vyrubujú podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „zákon o správnych poplatkoch“), ktorý je základným právnym predpisom v oblasti štátnych poplatkov. Súdne poplatky sa vyrubujú podľa zákona č. 71/1992 Z. z. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej tiež „zákon o súdnych poplatkoch“).

Medzi poplatky, ktoré sú tiež všeobecné a vyplývajú z nich poplatky takmer pre všetkých by sa dali zaradiť aj tzv. koncesionárske poplatky pre zamestnávateľov podľa zákona č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Poplatky sú obsiahnuté aj v niekoľkých ďalších právnych predpisoch. Tieto sú ale špecifické pre vybrané sektory. Poplatky týkajúce sa finančného trhu ustanovuje zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov a opatrenie Národnej banky Slovenska č. 8/2012 o poplatkoch za úkony Národnej banky Slovenska. Zákon č. 424/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami obsahuje poplatok za obchodovanie s emisnými kvótami. Nariadenie č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie, je zásadné pre výrobcov, dovozcov a obchodníkov s biocídnymi výrobkami. Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu, o poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a o poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov obsahuje poplatky za úkony a konania Úradu priemyselného vlastníctva. Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách popisuje okrem správnych poplatkov aj ďalšie platby prevádzkovateľov hazardných hier.

Pravdepodobne sa nejedná o úplný výpočet právnych predpisov, ktoré ustanovujú nejaký typ poplatkov, keďže takýto zoznam na Slovensku neexistuje a nie je ani možné si údaje overiť.

Ďalšie poplatky niektorých subjektov štátnej správy, ktoré vykonávajú úkony na základe vlastných cenníkov (príjmy z vlastnej podnikateľskej činnosti), nie sú poplatkami v zmysle tejto analýzy, a preto ich tu ani nenájdeme zhrnuté.

2.2 Zákon č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch

2.2.1 Všeobecné informácie

Zákon o správnych poplatkoch upravuje správne poplatky, ktoré sa platia za úkony a konania orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, obcí, štátnych archívov, uznaných vzdelávacích inštitúcií, DataCentra a správcu informačného systému dátového centra obcí.

Predmetom poplatkov sú úkony a konania správnych orgánov, ktoré sú uvedené v sadzobníku správnych poplatkov. Sadzobník tvorí prílohu zákona o správnych poplatkoch.

Poplatníkom je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá dala podnet na úkon alebo konanie.

Od poplatkov sú oslobodené viaceré právnické a fyzické osoby. Ich presný výpočet je uvedený v zákone o správnych poplatkoch v § 4. Toto oslobodenie sa týka predovšetkým verejných inštitúcií a súdov, ale aj diplomatov poverených v Slovenskej republike či niektorých aktivít Slovenského červeného kríža. Od poplatkov sú oslobodené aj úkony pri vykonávaní regulácií o sociálnom zabezpečení vrátane dôchodkového zabezpečenia a nemocenského poistenia, štátnych sociálnych dávok a sociálnej pomoci, o priestupkoch a o slobodnom prístupe k informáciám.

Poplatky sú príjmom štátneho rozpočtu, rozpočtov vyšších územných celkov alebo rozpočtov obcí podľa toho, ktorý správny orgán vykonal úkon alebo uskutočnil konanie. Správny orgán, ktorý nie je zapojený do centrálného systému evidencie poplatkov, je povinný poplatky, ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu, odvieť do 15 pracovných dní odo dňa zaplatenia poplatku na účet miestneho príslušného daňového úradu. Ak sú poplatky príjmom vyššieho územného celku alebo obce, prevádzkovateľ systému ich odvedie do rozpočtu príslušnej obce alebo vyššieho územného celku do konca nasledujúceho mesiaca po mesiaci, v ktorom tieto sumy poplatkov prijal.

Tento zákon je v prípade analýzy poplatkov na Slovensku najdôležitejší, čo sa týka rozsahu položiek ako aj objemu financií, preto sa bude táto analýza zameriavať predovšetkým na poplatky určené v tomto zákone.

Sadzba poplatku

Výška poplatku je určená v sadzobníku pevnou sumou alebo percentuálnou sadzbou zo základu poplatku.

Ak sa úkony a konania vykonávajú na základe elektronického podania alebo prostredníctvom integrovaného obslužného miesta je 50 % z poplatku určeného podľa sadzobníka; v týchto prípadoch sa však poplatok znižuje najviac o 70 eur. Ak sú súčasťou návrhu prílohy, uplatní sa znížená sadzba poplatkov podľa prvej vety len vtedy, ak sú tieto prílohy v elektronickej

podobe. Toto pravidlo platí pre všetky položky sadzobníka, ak nie je v poznámkach uvedené inak, ako napr. v položke 149a Zverejnenie údajov v Obchodnom vestníku. Výsledkom toho je, že napríklad položke 212 Oznámenie koncentrácie, ktorej listinná sadzba je 5000 eur, sa pri elektronickom podaní znižuje poplatok na 4930 eur. (Sadzba za elektronické podanie je však dostupná iba na webovej stránke Protimonopolného úradu Slovenskej republiky (ďalej len „PMÚ“) a v zákone nie je určená). Avšak nájdu sa položky, ktoré majú uvedené samostatné sumy za osobné a elektronické vybavenie (napr. položka 11 Návrh na začatie konania o povolení vkladu práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností). Niektoré položky, ktoré majú pri osobnom podaní sadzbu 3 eurá sa pri elektronickom podaní nevyberajú (napr. položka 148 b) Výpis z verejnej časti živnostenského registra za jedného podnikateľa).

Dajú sa nájsť položky, ktoré nemajú presnú sumu a odvolávajú sa na inú položku (napr. Položka 61 Žiadosť o dodatočné povolenie stavby..., kde sa uvádza suma „trojnásobok sadzby ustanovenej v položke 60“) alebo ktoré nemajú sumu ustanovenú vôbec (napr. Položka 47 x) povolenie leteckej aplikácie pomocných prípravkov v ochrane rastlín podľa osobitného predpisu), alebo sa odkazujú na inú položku (napr. Položka 77 b) rozšírenie rozsahu skupín v rámci registrácie autoškoly sa vyberie poplatok podľa písmena a)).

Platba správnych poplatkov

Poplatky sa platia:

- v hotovosti (do 300 eur vrátane),
- poštovým poukazom,
- platobnou kartou,
- prevodom z účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky,
- prostredníctvom integrovaného obslužného miesta,
- prostredníctvom platobnej brány Štátnej pokladnice.

Prostredníctvom integrovaného obslužného miesta (ďalej len „IOMO“) je možné platiť poplatky v prípade elektronickej komunikácie. IOMO slúži na asistovanú elektronickú komunikáciu fyzických osôb a právnických osôb s orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci elektronicke. Na IOMO sa dá platiť v hotovosti, bezhotovostným prevodom alebo iným spôsobom, ktorý podporuje prevádzkovateľ integrovaného obslužného miesta. Služby IOMO vykonávajú pobočky Slovenskej pošty, obecné úrady a klientske centrum Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Poplatky za úkony a konania vykonávané Úradom priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky a MS SR sa platia

- prevodom z účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky,
- poštovým poukazom,

- prostredníctvom integrovaného obslužného miesta alebo platobnej brány Štátnej pokladnice.

eKolok

Platobný systém eKolok alebo správne Potvrdenie o úhrade správneho/súdneho poplatku je spôsob úhrady správnych a súdnych poplatkov prostredníctvom elektronických kolkov, ktorý bol na Slovensku prvýkrát zavedený v roku 2014. Podľa informácií Slovenskej pošty, ktorá je partnerom štátu pri implementácii tejto služby, eKolok patrí k najmodernejším platobným systémom v Európe. Dá sa kúpiť:

- prostredníctvom platobných terminálov, tzv. kioskov
- na vybraných pobočkách Slovenskej pošty
- v Mobilnej aplikácii eKolok (dostupná na GooglePlay a AppStore)
- na Webovej aplikácii eKolok (tzv. virtuálny kiosk), ktorá je dostupná na <https://m.ekolky.gov.sk>
- prostredníctvom Platobného predpisu

Aktuálny stav zakúpeného eKolku si je možné overiť na webstránke Slovensko.sk po zadaní čísla dokladu - Kontrola stavu elektronického kolku pre občanov.

Podľa informácií Národnej agentúry pre sieťové a elektronické služby bolo v roku 2018 zapojených do služby 1 265 úradov, bolo zaevidovaných 514 439 platobných predpisov a 837 222 platieb v sume 64 001 061,25 eur.

Splatnosť poplatkov

Poplatky určené pevnou sumou sa platia bez výzvy a sú splatné pri podaní. Toto pravidlo platí aj v prípade konaní, kde podanie nevedie ku kladnému vybaveniu (napr. Položka 78 e) Podanie návrhu o povolenie na zriadenie stanice technickej kontroly nad rámec existujúcej siete, kde sa správny poplatok vo výške 3 000 eur platí za prijatie podania, nie za udelenie licencie t. j. aj v prípade zamietnutia návrhu). Ak nebol poplatok zaplatený pri podaní alebo v určenej sume, je splatný do 15 dní odo dňa doručenia písomnej výzvy správneho orgánu na jeho zaplatenie.

Poplatky určené percentuálnou sadzbou sa platia pred vykonaním úkonu na základe písomnej výzvy a sú splatné do 15 dní odo dňa doručenia písomnej výzvy na ich zaplatenie.

Ak poplatky nebudú zaplatené, správny orgán úkon nevykoná a konanie zastaví.

Ak sa nemohol vykonať úkon alebo uskutočniť konanie bez zavinenia poplatníka v lehote ustanovenej podľa osobitného predpisu alebo na základe žiadosti poplatníka správny orgán rozhodne o vrátení poplatku v plnej výške. Ak sa úkon nevykonal alebo konanie sa

neuskutočnilo z dôvodov na strane poplatníka, správny orgán môže na žiadosť poplatníka rozhodnúť o vrátení poplatku, najviac však vo výške 65 % zo zaplateného poplatku.

Niektoré poplatky sa vyberajú až po vykonaní úkonu. Napríklad v prípade položky 13, sa poplatok za udelenie licencie vyberie po vydaní rozhodnutia o jej udelení a poplatok za registráciu retransmisie sa vyberie po vydaní rozhodnutia o jej registrácii (položka 13 e).

Evidencia poplatkov a príjmy správnych orgánov

MF SR vedie centrálnu evidenciu poplatkov, ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu, prostredníctvom prevádzkovateľa centrálného systému, ktorým je Slovenská pošta, a. s. (na základe Zmluvy o poskytovaní služby vedenia centrálnej evidencie, zúčtovania a vrátenia poplatkov a prevádzkovania centrálného systému pre službu evidencie, zúčtovania a vrátenia poplatkov). Rovnako MF SR vedie evidenciu poplatkov za prenesený výkon štátnej správy, ktoré sú príjmom rozpočtu obcí alebo vyšších územných celkov.

Správne orgány sa delia na zapojené do centrálného systému evidencie poplatkov a orgány nezapojené do centrálného systému evidencie poplatkov. Správne orgány, ktoré sú zapojené do centrálnej evidencie nevedú ďalšiu evidenciu poplatkov a poplatky sa platia prevádzkovateľovi centrálného systému, ktorý následne poplatky zasiela do štátnej pokladnice.

Avšak tie, ktoré do centrálnej evidencie zapojené nie sú konajú vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť a musia viesť priebežnú evidenciu o vykonaných spoplatňovaných úkonoch a konaniach, ich počte, o príslušných sadzbách poplatkov a sumách vybraných poplatkov za tieto úkony a konania. Zákon o správnych poplatkoch však ďalej nešpecifikuje, či tieto správne orgány musia nazhromaždené údaje ďalej odovzdávať, alebo si ich evidujú iba pre prípad kontroly. Kontrolu evidencie poplatkov vykonáva voči správnym orgánom daňový úrad.

Pre účel tejto analýzy bolo viacero správnych orgánov na základe zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám v znení neskorších predpisov požiadanych o informácie o ich príjmoch zo správnych poplatkov za roky 2017 až 2019 podľa jednotlivých položiek.

Úplné sprístupnenie údajov poskytol Hlavný banský úrad, ktorý sprístupnil okrem príjmov zo správnych poplatkov aj počet jednotlivých úkonov a konaní. Upozornil však, že tieto údaje nemal k dispozícii a musel ich vytvoriť. Rovnako údaje sprístupnila Finančná správa Slovenskej republiky (ďalej len „FS SR“) a Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“) a čiastočne aj Štátna veterinárna a potravinová správa (ďalej len „ŠVPS“). Ostatné dožiadané orgány odpovedali, že nemajú žiadne príjmy zo správnych poplatkov alebo žiadosť postúpili na vybavenie MF SR.

Podľa informácií poskytnutých MF SR prevádzkovateľ systému vedie centrálnu evidenciu všetkých zakúpených nespotrebovaných, spotrebovaných, stornovaných a vrátených eKolkov a platobných predpisov, ktoré sú však viazané na službu správneho orgánu (prispôsobené životnej situácii), nie na jednotlivé položky (podpoložky a iné kombinácie) sadzovníka správnych poplatkov. Ďalej však MF SR uvádza, že „podľa § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 145/1995 Z. z. sú správne orgány povinné viesť evidenciu správnosti a včasnosti platenia poplatkov a správnosti a úplnosti evidencie poplatkov, ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu. Inými slovami, všetky správne orgány musia vedieť orgánu kontroly preukázať, koľko na jednej strane spoplatnených úkonov a konaní vykonali a koľko na druhej strane reálne poplatkov vybrali a v akom čase, realizované úhradou v hotovosti, platbou na účet, platobnou kartou a pod., pretože pri každom spoplatnenom úkone a konaní sa úradom verifikuje, či platobný úkon bol vykonaný (napríklad po zakúpení eKolkú na tzv. kiosku v hotovosti sa úradníkom vykonáva spotreba eKolkú jeho naskenovaním a následným elektronickým zablokovaním pred opakovaným použitím).“ (MF SR, 2020b) Správne orgány majú v systéme evidencie poplatkov sprístupnenú funkčnosť „Report spotreby“, pomocou ktorej si môžu zobrazíť kompletný zoznam právnych predpisov s definovaním presného obdobia podľa číselníka služieb.

Správne orgány teda majú tieto údaje sprístupnené na vlastné účely a pre účel prípadnej kontroly. MF SR zároveň informovalo, že pre zlepšenie stavu evidencie poplatkov má pripravenú štúdiu realizovateľnosti číselníka poplatkov, ktorú však zatiaľ nerealizovalo kvôli nedostatku finančných zdrojov.

Vymáhanie poplatkov

Správny orgán, ktorý vykonal úkon alebo uskutočnil konanie vymáha poplatok podľa zákona č. 91/1967 Z. z. o správnom konaní (správny poriadok). V prípade, ak je správnym orgánom okresný úrad, poplatok vymáha MV SR.

Zároveň platí, že právo správneho orgánu vybrať a povinnosť poplatníka zaplatiť poplatok zanikne uplynutím troch rokov od konca kalendárneho roka, v ktorom sa vykonal úkon alebo uskutočnilo konanie, alebo v ktorom nastali iné skutočnosti rozhodujúce pre vybratie a na zaplatenie poplatku.

2.2.2 Sadzovník správnych poplatkov

Štruktúra sadzovníka správnych poplatkov

Sadzovník správnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona o správnych poplatkoch je podľa základnej štruktúry rozdelený do 24 častí podľa oblastí regulácie (I. Všeobecná správa, II. Vnútorná správa, III. Pôdohospodárstvo, atď.) Každá z častí obsahuje rôzny počet položiek, pričom časť IX. Colníctvo, XII. Jadrová bezpečnosť a časť XIX. Štatistika neobsahujú žiadne položky. Položka obsahuje minimálne jednu sadzbu, no maximálny limit nie je stanovený a

jedna položka môže obsahovať aj vyšší počet sadzieb (napr. položka 150 obsahuje až 77 rôznych sadzieb za úkony a konania v oblasti liekov a zdravotníckych pomôcok).

Sadzobník obsahuje 1878 úkonov a konaní, ku ktorým je priradená samostatná sadzba buď v pevnej sume, čo je väčšina prípadov, alebo percentuálnou sadzbou vzťahujúcou sa k inej sadzbe, alebo cenovým rozpätím od do, kde konečnú sumu stanovuje orgán, ktorý poplatok vyberá. V prípade pevnej sumy, je táto uvedená ako celé číslo alebo zaokrúhlená na 50 centov (napríklad 16,50 eur). Percentuálna sadzba je zväčša uvedená v poznámkach alebo v splnomocnení s možnosťou zníženia za špecifických okolností.

Sadzobník obsahuje položky od čísla jedna po 275. Tento údaj môže byť zavádzajúci, keďže zmenami zákona niektoré položky vypadli (napríklad neobsahuje položku číslo 195 až 201, 210, 211, 217 a 218 a ďalšie) alebo naopak pribudli (napríklad položky číslo 194a až 194m). Jednotlivé položky sadzobníka nie sú štruktúrované podľa pevných pravidiel. Napríklad položka 150, ktorá je z pohľadu počtu sadzieb najväčšou položkou sadzobníka (obsahuje 80 sadzieb) a obsahuje poplatky vyplývajúce zo zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve, zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach či zákona č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „MZ SR“) obsiahlo všetky svoje sadzby (celkovo 202) do 3 položiek. Na druhej strane Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej len „MŽP SR“) má svojich 120 sadzieb rozdelených medzi 30 položiek. Sadzobník nie je jednotný ani z pohľadu grafickej úpravy položiek (niektoré položky sú formátované do tabuľky, iné sú uložené voľne v texte).

Väčšina položiek je doplnená o poznámku, splnomocnenie alebo oslobodenie, ktoré rôzne dopĺňajú informácie o správnom poplatku. V častiach poznámka alebo splnomocnenie bývajú zväčša informácie o znížení poplatku, zvýšení poplatku alebo upustení od poplatku za istých podmienok alebo pre niektoré subjekty. Presný rozdiel medzi poznámkou a splnomocnením nie je zrejmý. Splnomocnenie obsahuje napríklad zníženie poplatku o 50 % v prípade opakovaného úkonu (napr. čiastočná skúška technika emisnej kontroly v položke 78a), možnosť variabilnej sadzby v odôvodnených prípadoch (napr. udelenie povolenia podľa položky 85) či upustenie od poplatkov pri zmene adresy trvalého pobytu alebo sídla v dôsledku premenovania názvov obcí a ulíc (napr. zmena údajov v osvedčeniach výrobcu alebo zástupcu výrobcu v položke 72). Upustenie od poplatku môže nastať aj z dôvodu verejného záujmu (napr. pri povolení na prepravu poľnohospodárskych zvierat v položke 79) či „v odôvodnených prípadoch“ bez ďalších detailov (napr. pri vydaní súhlasu dráhovým správnym úradom v položke 86).

V časti oslobodenie sa definuje zoznam subjektov, na ktoré sa povinnosť platby poplatku nevzťahuje. Zväčša sa jedná o orgány štátnej alebo verejnej správy, príspevkové a rozpočtové organizácie, školy, zariadenia sociálnych služieb, zväzy (napr. v položke 38 sú oslobodení

zamestnanci Slovenského rybárskeho zväzu), osoby ťažko zdravotne postihnuté, obce, štátne podniky (napr. v položke 60 je oslobodená Národná diaľničná spoločnosť, a. s.) a ďalšie.

Sadzobník správnych poplatkov spravidla neuvádza, z akého právneho predpisu úkony vyplývajú, iba v niektorých prípadoch obsahujú položky odkazy na konkrétne právne predpisy alebo aj presné umiestnenie v danom právnom predpise. Neobsahuje informácie o orgáne alebo subjekte, ktorý úkon a konanie vykonáva a sadzbu vyberá.

2.2.3 Analýza správnych poplatkov

a. Metodické východiská

Analýza bola vykonaná k zákonu účinnému dňa 31.10.2020 podľa kritérií uvedených nižšie. Sadzobník poplatkov, ktorý tvorí prílohu zákona bol preklopený a upravený do formátu excel tak, aby bola možná práca s dátami. Každá položka, resp. podpoložka (ďalej len „položka“), obsahujúca špecifickú sadzbu bola uvedená na samostatný riadok. Okrem údajov uvedených v sadzobníku poplatkov bol ku každej položke, resp. podpoložke, doplnený údaj o právnom predpise, ktorý konanie, za ktorý je vyberaný správny poplatok zavádza. Ďalej je doplnený údaj o subjekte, ktorý vykonáva úkon alebo konanie, ak sa nejedná o všeobecnú položku. Za účelom porovnávania sadzieb podobných úkonov je ku každej položke priradené označenie typického úkonu, ku ktorému sa viaže sadzba, tzv. typizácia položiek. Poplatky sú tiež porovnané z pohľadu jednotlivých častí sadzobníka, ďalšie porovnanie je spravené na základe právnych predpisov, z ktorých úkony a konania vyplývajú. Zaujímavým je tiež náhľad na poplatky podľa orgánov, ktoré poplatky vyberajú.

Je nutné poznamenať, že oblasť správnych poplatkov je tak široká a niekedy neprehľadná (najmä čo sa týka identifikácie subjektu poskytujúceho konkrétnu službu), že v niektorých prípadoch nebolo možné nájsť jediný kompetentný subjekt a doplnkové informácie k sadzbám sú odvodené z príbuzných úkonov. Táto poznámka sa týka iba ojedinelých prípadov (napr. obsolentných položiek) a v žiadnom prípade nemá zásadný vplyv na výsledky analýzy.

Typizácia položiek

Porovnávanie typických úkonov alebo tzv. typizácia bola nevyhnutná pre možnosť porovnávania sadzieb, ktoré sa viažu k podobným úkonom. Typy položiek zväčša vychádzajú zo samotného znenia položky a v niektorých prípadoch bol typický úkon priradený na základe ďalšieho dohľadávania v právnom predpise, z ktorého položka vychádza.

Kritériá pre výber analyzovaných správnych poplatkov:

- Keďže sa analýza týka poplatkového zaťaženia podnikateľov, tak sa zameriava iba na správne poplatky pre podnikateľov. Kľúčová podmienka pre výber analyzovaných

poplatkov je oprávnenosť subjektov, ktoré môžu o daný úkon požiadať, resp. či o daný úkon môže požiadať aj podnikateľ (fyzická osoba-podnikateľ alebo právnická osoba) alebo či je daný úkon nevyhnutný pre fyzickú osobu na získanie oprávnenia na podnikanie (napr. licencia, skúška, osvedčenie). Poplatky, ktoré nie sú analyzované sa týkajú úkonov, ktoré sa bežne netýkajú výkonu podnikateľskej činnosti (napr. pri narodení dieťaťa či uzavretí manželstva, udelenie občianstva...). Na druhú stranu poplatky, ktoré sú určené iba fyzickým osobám, ale sú nevyhnutnosťou na vykonávanie niektorej podnikateľskej činnosti, sú zahrnuté, keďže zamestnávateľia v praxi tieto náklady svojim zamestnancom často hradia (napr. za vykonanie skúšky a získanie preukazu či osvedčenia)

- V prípade škály poplatkov od do bola analyzovaná maximálna suma, resp. poplatok platený prvýkrát v danej veci.
- V prípade poplatku podľa počtu strán (odpisu, výpisu či fotokópie) bol analyzovaný poplatok za 1 A4.
- Prípadne zľavy uvedené v poznámke, splnomocnení alebo oslobodení nie sú analyzované (napr. pre držiteľov preukazu ŤZP v prípade položky 65).
- V prípade možnosti výberu za úkon v slovenskom alebo cudzom jazyku je analyzovaný poplatok za úkon v slovenskom jazyku.
- Medzi analyzované poplatky patria aj poplatky vyplývajúce zo zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov (Položka 24 zákona o správnych poplatkoch) týkajúce sa podnikateľov a zamestnancov. Napriek tomu, že nie je stanovená povinnosť zamestnávateľa zaplatiť správne poplatky žiadosti o pobyt zamestnanca-cudzinca, podniky tieto poplatky častokrát platia. So zvyšujúcou sa potrebou zahraničných zamestnancov, predovšetkým vysoko kvalifikovaných odborníkov, sa tieto poplatky budú stále viac dostávať do účtovníctva slovenských podnikov.
- Pri položke 65 (Zápis držiteľa motorového vozidla kategórie L, M1 a N1 do evidencie vozidiel) sa pre zjednodušenie analýzy neuvažuje s koeficientom podľa veku vozidla, t. j. poplatok za jednotlivé kategórie vozidiel podľa výkonu motora sa uvádza ako pri prvej evidencii.

b. Základné výstupy

Z celkového počtu 1878 sadzieb je 1648, teda 88 %, relevantných aj pre podnikateľov.

57 poplatkov je určených iba pre právnické osoby, z toho 27 tvoria poplatky pre prevádzkovateľov hazardných hier na základe individuálnej licencie, ktorú môže získať iba právnická osoba. 22 poplatkov je určených výlučne pre fyzické osoby – podnikateľov. V týchto prípadoch sa jedná zvyčajne o ten istý úkon, ibaže v prípade fyzických osôb je nižší poplatok ako pri právnických osobách.

Rôzne sumy za výkon tej istej služby pre fyzické a právnické osoby je možné nájsť vo viacerých položkách. Príkladom môžu byť položky v časti V. Stavebná správa, kde sú sumy za ten istý úkon pre právnické osoby dvojnásobné až trojnásobné (položka 59 Návrh na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby). Napríklad v položke 15 (Žiadosť o súhlas s užívaním bytu alebo jeho časti na iné účely ako na bývanie) je suma pre právnické osoby (165,5 eur) až 17-násobne vyššia oproti poplatku pre fyzické osoby (9,5). V položke 39 (Rozhodnutie o vyhlásení pozemku za nepoľovnú plochu) je suma za ten istý úkon pre podnikateľa dvojnásobná. Skôr výnimkou je situácia, kedy je suma pre fyzické aj právnické osoby rovnaká, ako v prípade zápisu do zoznamu správcov (5 j) k) o) v sume 200 eur.

c. Porovnanie správnych poplatkov podľa častí sadzobníka

Sadzobník je rozčlenený do 24 častí, z ktorých tri časti (Colníctvo, Jadrová bezpečnosť a Štatistika) neobsahujú už žiadne položky a v sadzobníku pravdepodobne zotrávajú pre zachovanie základnej štruktúry. Názvy častí približne dávajú prehľad o tom, aké položky sa v nich môžu nachádzať, no v niektorých prípadoch zatriedenie položiek môže prekvapiť (napríklad časť VII. Finančná správa a obchodná činnosť obsahuje také oblasti ako uvedenie chemických zmesí a biocídnych prípravkov na trh, radiačná ochrana a veľkú časť tvoria položky v oblasti regulácie liekov a zdravotníckych pomôcok). Najnovšie časti tvoria relatívne novo regulované odvetvia – XXIII. Ochrana osobných údajov a XXIV. Výkon verejnej moci elektronicky.

Podľa výšky poplatkov je najdrahšou časťou sadzobníka časť VII. Finančná správa a obchodná činnosť. Ako je uvedené vyššie, táto časť je obsahovo poňatá veľmi široko nad rámec typických finančných či obchodných regulácií. Obsahuje 334 sadzieb s priemernou výškou 104 931 eur. Ak by sme priemer očistili od poplatkov vyplývajúcich zo zákona č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách, ktorý je zároveň najdrahším zákonom, priemer by bol už len na úrovni 1081 eur. Okrem regulácie prevádzkovania hazardných hier táto časť obsahuje poplatky pre samostatne hospodáriaceho roľníka, k správe daní, pre živnostníkov, o poskytovaní služieb v oblasti bezpečnosti, pre poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti, o liekoch, radiačnej ochrane, o službách zamestnanosti a ďalších.

Druhá najdrahšia sa javí časť XXI. Poštová činnosť, ktorá však obsahuje iba 4 položky, z ktorých najdrahšia je udelenie poštovej licencie (položka 270) za 33 193,5 eur. Tretia najdrahšia časť XIV. Hospodárska súťaž obsahuje jednu položku, a to oznámenie koncentrácie (212) Protimonopolnému úradu Slovenskej republiky v sume 5 000 eur. Medzi nasledujúcimi je časť XXIII. Ochrana osobných údajov, ktorá obsahuje sadzby od 250 (konanie o povolení pre certifikačný subjekt (položka 273)) do 7000 eur (konanie o udelení akreditácie (položka 273)) podľa zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov. Časť XIII. Bezpečnosť práce a technické zariadenia pokrýva overovanie bezpečnosti pri práci a technických zariadení,

určené technické zariadenia podľa zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach, položky pri podnikaní v energetike a tepelnej energetike, kde iba povolenia na podnikanie v energetike stoja v priemere 4431 eur.

Medzi najlacnejšie časti sadzobníka patrí časť XXIV. Výkon verejnej moci elektronicky, XV. Puncovníctvo a IV. Veterinárna správa, ktoré obsahujú skôr drobné úkony a konania, a zároveň neobsahujú poplatky za udelenie licencie, povolenia či poverenia, ktoré patria typicky medzi drahšie položky.

Najrozsiahlejšia časť podľa počtu položiek je s vysokým náskokom časť VI. Doprava. Táto obsahuje celú reguláciu cestnej premávky, prevádzky vozidiel v cestnej premávke, železničných a iných dráh, cestnej dopravy, pozemných komunikácií. Obrovskú časť tvoria položky z oblasti leteckého priemyslu vrátane prevádzkovania letiska, leteckej dopravy, pilotov a leteckého personálu a vnútrozemskej a námornej plavby. Priemerná sadzba tejto časti je 701 eur. Pri pohľade na rozdelenie podľa typu dopravy je možné vidieť veľký rozdiel v priemernej sadzbe – cestná doprava s 321 položkami má priemer sadzieb 195 eur, doprava na dráhach s 20 položkami má priemer 211 eur, lodná doprava (vnútrozemska a námorná) s 123 položkami má priemernú sadzbu 301 eur a letecká doprava so 165 položkami má priemer poplatkov 836 eur.

Do cestnej dopravy by sa mohol zaradiť aj poplatok za udelenie oprávnenia na poskytovanie Európskej služby elektronického výberu mýta (položka 85a), ale vzhľadom na výšku sadzby v sume 200 000 eur a ojedinelosť výskytu, je uvádzaný samostatne. Z dôvodovej správy k zákonu č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií, ktorou bol poplatok zavedený, nie je zrejmé, ako bola sadzba stanovená. Dôvodová správa uvádza, že „V súvislosti so zavedením Európskej služby elektronického výberu mýta je potrebné doplniť Sadzobník správnych poplatkov o poplatok za podanie žiadosti o udelenie oprávnenia na poskytovanie európskej služby elektronického výberu mýta, ako aj žiadosti v oblasti metrológie a posudzovania zhody.“

V nasledujúcej tabuľke je možné vidieť všetky časti sadzobníka spolu s počtom sadzieb a priemernou sadzbou zoradené od najväčšej. Ako poradové čísla je použité originálne číslovanie častí podľa sadzobníka správnych poplatkov

Tabuľka 2 Porovnanie správnych poplatkov podľa častí sadzobníka

P. č. (podľa číslovania sadzobníka)	Názov časti sadzobníka	Počet sadzieb	Priemerná sadzba (v eur)
VIII.	Finančná správa a obchodná činnosť	334	104 931
XXI.	Poštová činnosť	4	8 373

XIV.	Hospodárska súťaž	1	5 000
XXIII.	Ochrana osobných údajov	7	2 893
XIII.	Bezpečnosť práce a technické zariadenia	70	2 006
VI.	Doprava	630	701
XVII.	Metrológia, technická normalizácia, štátne skúšobníctvo a certifikácia	12	664
XXII.	Ochrana utajovaných skutočností	5	650
XX.	Dôveryhodné služby	2	499
VII.	Telekomunikácie	15	206
II.	Vnútoraná správa	11	172
I.	Všeobecná správa	87	135
X.	Životné prostredie	121	125
V.	Stavebná správa	79	103
XVI.	Priemyselné práva	110	84
XI.	Banská činnosť, výbušniny, výbušné predmety a munícia	73	69
XVIII.	Konzulárne poplatky	20	47
III.	Pôdohospodárstvo	61	37
IV.	Veterinárna správa	1	33
XV.	Puncovníctvo	3	15
XXIV.	Výkon verejnej moci elektronicky	2	15
IX.	Colníctvo	0	-
XII.	Jadrová bezpečnosť	0	-
XIX.	Štatistika	0	-

Zdroj: vlastné spracovanie

d. Porovnanie správnych poplatkov podľa právnych predpisov

Na základe analýzy bolo identifikovaných 100 právnych predpisov, z ktorých vyplývajú položky sadzobníka, kde v 98 prípadoch sa jedná o zákony, jedna položka vyplýva z vyhlášky MŽP SR (položka 171) a jedna z nariadenia Európskeho spoločenstva (položka 161b 4). 18 predpisov má priemer sadzby poplatkov vyššie ako 500 eur, 30 predpisov sa pohybuje v rozmedzí od 100 do 500 eur a zvyšných 52 predpisov má priemer poplatkov do 100 eur.

Najdrahší právny predpis z pohľadu poplatkov je zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách, ktorý obsahuje poplatky pre prevádzkovateľov hazardných hier. Tieto úkony a konania vykonáva Úrad pre reguláciu hazardných hier (ďalej len „ÚRHH“), ktorý vznikol odštiepením od MF SR v roku 2019. Zákon obsahuje aj najdrahšie položky sadzobníka vo výške 5 mil. eur, ktoré sú za udelenie individuálnej licencie na prevádzkovanie hazardných hier v kasíne a

internetových hier v internetovom kasíne a na prevádzkovanie kurzových stávok v herni, v prevádzkach a v internetovej herni (položka 140 a). Individuálne licencie udeľuje ÚRHH na dobu určitú, t. j. pre znovuzískanie licencie je treba zaplatiť poplatok opätovne najviac na dva, päť alebo desať rokov podľa druhu hazardnej hry. Poplatky za oznámenie prevádzkovania hazardných hier na základe všeobecnej licencie sú oproti vyššie uvedeným minimálne. V praxi zaplatí podnikateľ okrem správnych poplatkov finančnú zábezpeku a mesačný a osobitný príspevok prevádzkovateľa hazardnej hry na financovanie úradu. Sadzba osobitného príspevku je 0,7 % z hernej istiny za celé obdobie predaja žrebov a sadzba mesačného príspevku je 0,7 % z výťažku, poplatku a provízie. Tento zákon je popísaný aj samostatne v ďalších kapitolách.

Nasledujúce zákony (Zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií; Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach; Zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách; Zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže) patria síce kvôli výške poplatkov medzi tie najdrahšie, no z pohľadu relevantnosti pre podnikateľské prostredie nie sú kľúčové. Poplatky z nich vyplývajúce platí minimálny počet podnikov, často iba jeden (napr. poplatok za udelenie oprávnenia na poskytovanie Európskej služby elektronického výberu mýta (položka 85a) v sume 200 000 eur, udelenie certifikácie prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prepravnej siete (položka 208) v sume 30 000 eur či udelenie poštovej licencie (položka 270) za 33 193,5 eur).

Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach pokrýva 79 sadzieb s priemernou výškou 3357 eur, kde najvyššie sadzby (až 11 000 eur v položke 152 a) 3.) prislúchajú k registrácii humánneho lieku a veterinárneho lieku alebo ich zmenám. Sadzby sa líšia podľa typu lieku, procedúry registrácie (decentralizovaným postupom alebo postupom vzájomného uznávania) alebo či Slovenská republika je alebo nie je referenčným štátom. Sadzby prevažne do 100 eur sú za povolenie na manipuláciu s liečivami alebo pomôckami s tým, že sadzby sa líšia pre fyzickú osobu a právnickú osobu, za oznámenie výroby, dovozu alebo distribúciu humánnych liekov (položka 150 ai) a ďalšie. Tieto úkony a konania vykonáva ŠUKL na základe kontraktu s MZ SR.

Na druhej strane najlacnejšími predpismi sú napríklad zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok) s priemernou sadzbou 8 eur, zákon č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní s priemerom 13 eur a zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) s priemernou sadzbou 14 eur.

Vzhľadom na veľký počet právnych predpisov sa v tabuľke nižšie uvádza iba 10 najdrahších právnych predpisov podľa poplatkov za úkony a konania, ktoré z nich vyplývajú. Kompletný zoznam predpisov sa nachádza v prílohe.

Tabuľka 3 Porovnanie správnych poplatkov podľa právnych predpisov (TOP 10)

35

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

P. č.	Právny predpis (skrátенý názov)	Počet sadziieb	Priemerná sadzba (v eur)
1	Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách	28	1 236 155
2	Zákon č. 474/2013 Z. z. o výbere mýta za užívanie vymedzených úsekov pozemných komunikácií	1	200 000
3	Zákon č. 250/2012 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach	3	10 100
4	Zákon č. 324/2011 Z. z. o poštových službách	4	8 373
5	Zákon č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže	1	5 000
6	Zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach	79	3 357
7	Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výroby a o posudzovaní zhody	2	3 000
8	Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov	7	2 893
9	Zákon č. 656/2004 Z. z. o energetike	27	2 427
10	Zákon č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike	14	1 536

Zdroj: vlastné spracovanie

e. Porovnanie správnych poplatkov podľa správnych orgánov

Toto porovnanie je metodicky najkomplikovanejšie, keďže správne poplatky vyberajú ústredné orgány štátnej správy, ktoré predkladajú zákony, orgány, ktoré sú podriadené či rozpočtové organizácie týchto, ostatné orgány štátnej správy, miestne orgány štátnej správy (okresný úrad a okresný úrad v sídle kraja) a poverené osoby na vykonávanie činností podľa osobitných predpisov. Pre účel analýzy bolo vybraté kritérium príslušnosti úkonov a konaní, teda ktorý orgán vykonáva činnosti, za ktoré je stanovený poplatok. Všeobecné položky, ku ktorým sa nedal priradiť výhradne jeden orgán, prevažne z časti I. Všeobecná správa do tohto porovnania neboli zahrnuté. Zároveň k orgánom boli zahrnuté aj úkony miestnych orgánov štátnej správy.

Analýza identifikovala 31 správnych orgánov na úrovni štátnej správy, aj keď celkový počet správnych orgánov podľa zákona o správnych poplatkoch je oveľa vyšší, keďže zahŕňa aj miestne správne orgány.

Na prvom mieste porovnania je ÚRHH, čo nie je prekvapujúce, keďže zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách, ktorý túto oblasť upravuje je taktiež na prvom mieste spomedzi porovnania právnych predpisov. Ďalej nasleduje PMÚ, ktorého poplatok za oznámenie korupcie (položka 212) je veľmi zriedkavým poplatkom pre podnikateľov. ÚRSO má 44 rôznych poplatkov pre

36

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

podnikateľov v energetike a v tepelnej energetike a týkajú sa najmä povolení na podnikanie či za potvrdenie o splnenie oznamovacej povinnosti. Priemer sadziieb zvyšuje poplatok a udelenie certifikácie prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prepravnej siete (položka 308) za 30 000 eur, bez ktorého je priemer sadziieb 2031 eur. Pre spotrebiteľov energií sú pravdepodobne zaujímavejšie sieťové poplatky, ktoré sa odrážajú od koncových cien energií, no tieto nepatria medzi správne poplatky podľa zákona o správnych poplatkoch.

Úradu na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky prináleží 9 poplatkov, ktoré sa týkajú ochrany a spracúvania osobných údajov a elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej moci, kde najvyšší poplatok je za udelenie bezpečnostnej akreditácie v sume 7000 eur a za certifikáciu v sume 5000 eur (položka 273). Certifikácia je platná na tri roky a potom je možné požiadať o obnovu opätovne za 5000 eur.

Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky (ďalej len „MDV SR“) je orgán s najväčším počtom rôznych sadziieb, čo súvisí s predpismi, ktoré má v kompetencii (Zákon č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve – 164 sadziieb, Zákon č. 435/2000 Z. z. o námornej plavbe – 47 sadziieb, Zákon č. 513/2009 Z. z. o dráhach – 77 sadziieb, Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke – 57 sadziieb a ďalšie). Jeho priemer značne navyšuje poplatok za udelenie oprávnenia na poskytovanie Európskej služby elektronického výberu mýta (85a) v sume 200 000 eur. Bez tohto poplatku je priemer ostatných sadziieb 228 eur. Z celkového počtu 341 sadziieb 175 sa týka úkonov a konaní orgánov miestnej štátnej správy najmä v oblasti územného plánovania a stavebného poriadku, regulácie autoškoly, nákladnú cestnú dopravu a zvláštne užívanie ciest. MDV SR má v kompetencii aj agendy, ktoré vykonáva Dopravný úrad Slovenskej republiky (ďalej len „DÚ SR“) (dráhy, letecká doprava a vnútrozemská plavba). 309 správnych poplatkov za úkony a konania úradu má priemer sadziieb 558 eur.

319 úkonov a konaní vykonávajú miestne orgány štátnej správy a týkajú sa činností katastra nehnuteľností, poľovníctva a starostlivosti o lesy, ochrany a využívania poľnohospodárskej pôdy, ochrany životného prostredia, územného plánovania a stavebného poriadku, regulácie autoškôl, výcviku niektorých vodičov, nákladnej cestnej dopravy, zvláštneho užívania ciest, evidencie samostatne hospodáriacich roľníkov, prevádzkovania zdravotníckeho zariadenia a živnostenského podnikania.

Treba dodať, že finančná oblasť je regulovaná zákonom č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov, kde dohľad nad finančným trhom na makroúrovni a tiež vrátane výkonu dohľadu v oblasti ochrany finančných spotrebiteľov vykonáva Národná banka Slovenska (ďalej len „NBS“). Poplatky za úkony a konania NBS sú definované v opatrení Národnej banky Slovenska č. 8/2012 o poplatkoch za úkony Národnej banky Slovenska (oznámenie č. 376/2012 Z. z.) Tieto nie sú správnyimi poplatkami v zmysle zákona o správnych poplatkoch a zákon č. 747/2004 Z. z. je teda samostatne popísaný ďalej.

V tabuľke nižšie sú identifikované správne orgány zoradené podľa priemeru poplatkov od najvyššieho.

Tabuľka 4 Porovnanie správnych poplatkov podľa správnych orgánov

P. č.	Právny predpis	Počet sadzieb	Priemerná sadzba (v eur)
1	Úrad pre reguláciu hazardných hier	28	1 236 155
3	Protimonopolný úrad	1	5 000
4	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	44	2 667
5	Úrad na ochranu osobných údajov SR	9	2 253
2	Úrad pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb	19	1 925
6	Ministerstvo zdravotníctva SR	199	1 560
7	Ministerstvo dopravy a výstavby SR (vrátane úkonov a konaní orgánov miestnej štátnej správy)	341	819
8	Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky	11	664
9	Národný bezpečnostný úrad	7	607
10	Dopravný úrad SR	309	558
11	Ministerstvo hospodárstva SR	36	400
12	Ministerstvo spravodlivosti SR	20	257
13	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR	10	249
14	Rada pre vysielanie a retransmisiu	19	239
15	Ministerstvo vnútra SR (vrátane agendy Policajného zboru a orgánov miestnej štátnej správy)	121	188
16	Národný inšpektorát práce	10	128
17	Ministerstvo životného prostredia SR	128	120
18	Úrad priemyselného vlastníctva SR	110	84
19	Hlavný banký úrad	67	74
20	Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí	11	56
21	Úrad pre verejné obstarávanie SR	4	54
22	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (vrátane úkonov a konaní orgánov miestnej štátnej správy)	29	48

23	Štátna veterinárna a potravinová správa	1	33
24	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave	28	30
25	Ministerstvo financií SR	3	22
26	Krajský pamiatkový úrad	1	17
27	Puncový úrad SR	3	15
28	Úrad geodézie, kartografie a katastra SR (úkony a konania orgánov miestnej štátnej správy)	14	14
29	Finančná správa SR	9	8
30	Ministerstvo kultúry SR	4	8
31	Slovenský pozemkový fond	3	3

Zdroj: vlastné spracovanie

Zákon o správnych poplatkoch neobsahuje všetky poplatky, ktoré subjekty štátnej správy vyberajú za podobné úkony a konania. Napríklad Národná banka Slovenska má vlastný sadzobník poplatkov za úkony a konania NBS, ktoré sa obsahovo podobajú s úkonmi a konaniami podľa zákona o správnych poplatkoch. Preto sa nedá povedať, že porovnanie správnych poplatkov podľa správnych orgánov je vyčerpávajúcim porovnaním všetkých poplatkov, ale vzťahuje sa výlučne na správne poplatky.

f. Porovnanie správnych poplatkov podľa typizácie položiek

Celkovo bolo v sadzobníku, ktorý tvorí prílohu zákona o správnych poplatkoch identifikovaných 73 typov položiek, ktoré sa vyskytovali vo viac ako 2 prípadoch. 19 položiek bolo identifikovaných ako ojedinelé, keďže ich nebolo možné priradiť k žiadnemu inému typu položiek. Celkový prehľad typov položiek podľa výskytu od najčastejšieho po najmenej časté je možné nájsť v tabuľke nižšie. Porovnanie nie je vykonané na základe priemeru sadziieb, keďže tieto sa tak líšia, že ich priemer by mohol pôsobiť zavádzajúco. Priemer sadziieb je však uvedený spolu s komentárom pre najčastejšie sa vyskytujúce typy položiek v nasledujúcej časti pod tabuľkou.

Tabuľka 5 Porovnanie správnych poplatkov podľa typizácie položiek

P.č.	Typy položiek	Výskyt
1	Udelenie povolenia	232
2	Osvedčenie	124
3	Zápis do registra/ Registrácia	116
4	Vydanie súhlasu	83
5	Udelenie licencie	66

P.č.	Typy položiek	Výskyt
38	Certifikát	11
39	Zmena licencie	11
40	Autorizácia	10
41	Autorizácia prípravku	10
42	Ročný poplatok	10

6	Vydanie rozhodnutia	63
7	Vykonanie skúšky	62
8	Predĺženie platnosti	61
9	Schválenie vozidla	58
10	Zmena alebo zrušenie údajov	38
11	Duplikát	35
12	Schválenie dokumentu	34
13	Vydanie preukazu	33
14	Zmena povolenia	31
15	Stavebné povolenie	27
16	Udelenie výnimky	26
17	Zmena registrácie	26
18	Kolaudačné rozhodnutie	24
19	Pridelenie osobitného údaju	24
20	Poverenie	22
21	Zmena osvedčenia	22
22	Oprávnenie	21
23	Výpis	20
24	Zápis motorového vozidla	20
25	Prihláška práva	18
26	Schválenie zariadenia	18
27	Oznámenie	17
28	Výmaz	17
29	Kópia	16
30	Potvrdenie	16
31	Zverejnenie údajov	16
32	Uznanie dokumentu alebo praxe	16
33	Posúdenie	15
34	Zápis	14
35	Povolenie prestavby vozidla	12
36	Vydanie dokumentu	12
37	Vzájomné uznanie	12

43	Vydanie stanoviska	10
44	Zrušenie rozhodnutia	9
45	Záväzné stanovisko	8
46	Vyradenie vozidla	8
47	Obnova zápisu	7
48	Poskytnutie informácií	7
49	Vydanie potvrdenia	7
50	Akreditácia	6
51	Udelenie pobytu	6
52	Zmena autorizácie	6
53	Zmena oprávnenia	6
54	Zrušenie práva	6
55	Obnova konania	5
56	Podanie návrhu	5
57	Povolenie zmeny	5
58	Vykonanie prehliadky	5
59	Schválenie spôsobilosti	4
60	Vykonanie previerky	4
61	Zrýchlené konanie	3
62	Overenie údajov	3
63	Rozhodnutie sporu	3
64	Vydanie údajov	3
65	Vykonanie prieskumu	3
66	Zverejnenie dokumentu	3
67	Podanie námietky	2
68	Pokračovanie konania	2
69	Poplatky oneskorenia ^z	2
70	Schválenie priestoru	2
71	Vydanie listiny	2
72	Zmena kódexu	2
73	Ojedinelý úkon	19

Zdroj: vlastné spracovanie

Najčastejšie sa vyskytovali sadzby za udelenie povolenia (13,9% zo všetkých analyzovaných položiek), vydanie osvedčenia (7,5 % zo všetkých analyzovaných položiek) či zápis do registra, resp. registrácia (6 % zo všetkých analyzovaných položiek). Väčšina typov položiek zahŕňa poplatky z viacerých oblastí regulácie, no niektoré boli typické iba pre jednu oblasť, ako napríklad schválenie vozidla alebo kolaudačné rozhodnutie. Tieto položky majú častý výskyt vzhľadom na vysokú variabilitu možností, kde každá má pridelenú samostatnú sadzbu.

Udelenie povolenia. Podnikateľ potrebuje povolenie na akúkoľvek regulovanú aktivitu, ktorú chce vykonávať, kedy voči úradom vystupuje ako žiadateľ o vydanie povolenia. Žiadateľ spravidla získa povolenie po splnení podmienok a zaplatení poplatku. Patria sem *povolenia na samotné podnikanie v určitej oblasti* (napr. Žiadosť o vydanie povolenia na prevádzkovanie strelnice (položka 30 h), Žiadosť o vydanie povolenia na výrobu liehu, na spracovanie liehu v liehovarníckom závode a na jeho uvádzanie na trh (položka 52 a), Vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (položka 150), Vydanie povolenia na činnosť agentúry dočasného zamestnávania (položka 150b a) alebo *jednorazové povolenia na konkrétny krátkodobý účel* (napr. Povolenie čiastočnej uzávierky diaľnice alebo rýchlostnej cesty (položka 83 b)), Povolenie na trhacie práce malého rozsahu alebo ohňostrojné práce (položka 180 a) či Povolenie na usporiadanie leteckého dňa, leteckej súťaže a iného verejného leteckého podujatia (položka 91 n)).

Priemerná sadzba poplatkov za udelenie povolenia je 660 eur. Jednoznačne najdrahšie povolenia sa udeľujú na podnikanie v energetike, kam patrí aj najdrahšia položka Vydanie povolenia fyzickej osobe alebo právnickej osobe na podnikanie v energetike na prenos elektriny alebo prepravu plynu v sume 20 000 eur (položka 208), ďalej na rozvod tepla v sume 2 000 až 8 000 eur podľa počtu odberných miest (položka 208) a na prevádzkovanie potrubí na prepravu pohonných látok a na prevádzkovanie potrubí na prepravu ropy tiež v sume 8 000 eur (položka 208). Povolenia v sumách do 4 000 eur sa vydávajú aj v oblasti projektovania, výroby a opravy leteckej techniky (položka 91a) a za 5 000 eur je možné získať povolenie na poskytovanie leteckých navigačných služieb (položka 90). Za 3 000 eur a splnenie podmienok sa udeľuje povolenie na zriadenie stanice technickej kontroly nad rámec existujúcej siete (položka 78 e). Uvedené povolenia sa však udeľujú zriedka, preto aj ich celkový vplyv na podnikateľské prostredie je marginálny.

Na druhej strane cenového rebríčka je napríklad Vydanie povolenia na odber výbušnín (položka 178) za 3 eurá (aj keď podľa splnomocnenia môže byť zvýšené až 5 násobne, ak sa vydáva na dlhšie časové obdobie), Vydanie povolenia na vykonávanie funkcie zodpovedného zástupcu vo viac ako jednej prevádzkarni (položka 148 e) za 6 eur, Žiadosť o dočasný vývoz národnej kultúrnej pamiatky do zahraničia (položka 62b c) za 9,5 eur a Žiadosť o vydanie povolenia na použitie nového denaturačného prostriedku (52 f a g) rovnako za 8,5 eura.

V týchto prípadoch ide zvyčajne o poplatok, ktorý vyjadruje náklady inštitúcie na vykonanie daného úkonu vo forme evidencie, príp. administratívnej kontroly pri povolení.

Vzhľadom na široké rozpätie sadziieb v tomto type poplatkov uvádzame tabuľku, ktorá jasnejšie zobrazuje sumy splatné pri udelení povolenia. Až 134 povolení, čo tvorí 60 % položiek v tomto type sa vydáva za poplatok v sume 100 eur a nižší.

Tabuľka 6 Rozpätie sadziieb položiek kategórie Udelenie povolenia

	Počet sadziieb
Sadzby vo výške do 100 eur	134 ³
Sadzby vo výške 101 – 500 eur	40
Sadzby vo výške 501 a viac eur	58

Zdroj: vlastné spracovanie

Stavebné povolenie sa udeľuje na základe stavebného konania, ktoré je osobitným druhom správneho konania, v ktorom stavebný úrad rozhoduje o stavebnom povolení na stavbu, na zmenu stavby a udržiavacích prác na stavbe. Z toho dôvodu je uvedené ako samostatný typ položiek. V sadzobníku sa vzhľadom na vysokú variabilitu možností povolenia vyskytuje až 27-krát s priemernou sadzbou 163 eur.

Osvedčenie. Získanie či udelenie osvedčenia hovorí o nejakej skutočnosti, ktorá je vlastná osobe, veci alebo postupu. Zvyčajne je osvedčenie nutné na ďalší úkon či činnosť, prípadne slúži ako forma prezentácie dosiahnutých výsledkov preukazujúca kvalitu výrobkov a poskytovaných služieb. Svojím obsahom je podobná oprávneniu či preukazu. V zákone sa nachádza 124 položiek, ktoré sa týkajú nejakého typu osvedčenia, z toho 10 položiek sa týka osvedčenia správnosti dokumentu (napr. Osvedčenie a) podpisu na listine alebo na jej rovnopise, za každý podpis (položka 3 1. a) alebo Osvedčenie správnosti predloženého prekladu, za každú aj začatú stranu (položka 255 c) a 37 sa týka osvedčenia technickej alebo odbornej spôsobilosti osoby (napr. Vydanie osvedčenia o spôsobilosti na vykonávanie odbornej činnosti podľa osobitných predpisov (položka 5 b) alebo Vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti bezpečnostného poradcu alebo odborníka (položka 93 I). Osvedčenia sa vydávajú v oblasti bezpečnostnej ochrany, letectva, námorníctva, cestnej a železničnej dopravy, osvedčenie akreditácie kurzov v zdravotníctve, v oblasti životného prostredia, baníctva a ďalších.

Priemerná sadzba položiek tohto typu je 525 eur. Tento priemer zvyšujú najmä osvedčenia udeľované v leteckej oblasti v sumách do 9 000 eur (Vydanie osvedčenia letovej spôsobilosti pre lietadlá (položka 91a a 91b) a osvedčeniach pre tepelné a energetické zariadenia v položke 209 so sadzbou 1 000 eur. Ak by sme uvažovali s osvedčeniami bez týchto oblastí, ktoré sa

³ Pri 3 položkách tohto typu nie sú stanovené pevné sadzby – položky 47 x), 80 b) a 80 c).

v praxi až tak často nevyužívajú priemer poplatkov je na úrovni 160 eur. Najlacnejšie poplatky sa vyberajú za osvedčovanie správnosti údajov. V priemere 4 eurá sa vyžadujú za osvedčenie listiny, podpisu na listine či odtlačku úradnej pečiatky na tuzemských orgánoch (položka 2 c, 3 1., 5 c). Podobné úkony na konzulárnom úrade Slovenskej republiky (položka 254 a položka 255) stoja v priemere 16 eur.

43 osvedčení sa udeľuje fyzickým osobám za preukázanie odbornej znalosti (napr. Vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na vykonanie pamiatkového výskumu (položka 62b a), Podanie návrhu o vydanie osvedčenia technika emisnej kontroly (položka 78a b) alebo Podanie žiadosti o vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti v cestnej nákladnej doprave alebo v cestnej osobnej doprave (položka 79 s). Priemerná suma za tieto položky je 214 eur, a bez leteckých osvedčení je priemerný poplatok za osvedčenie už iba 37 eur.

Medzi najbežnejšie osvedčenia podnikateľov patria Vydanie osvedčenia o zápise samostatne hospodáriaceho roľníka do evidencie (položka 142) za 6,5 eur a Vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení (položka 148) za 5 eur v prípade voľnej živnosti⁴ a 15 eur v prípade remeselnej alebo viazanej živnosti.

Tento poplatok je však v praxi nevyhnutne spojený s ďalším. Získanie osvedčenia je totiž zvyčajne podmienené vykonaním skúšky pred orgánom, resp. pred organizáciou, ktorá má poverenie na vykonávanie skúšky, za ktorú sa platí samostatný poplatok. Priemerný poplatok sadzovníka za vykonanie skúšky je 71 eur. Viac o tomto type poplatkov možno nájsť nižšie.

Zápis do registra/Registrácia. Pod registráciou rozumieme povolenie na vykonávanie nejakej činnosti, uvedenie na trh alebo používanie nejakého výrobku či zariadenia. Register vedie konkrétny orgán verejnej správy, ktorý rozhoduje o registrácii, zmene, predĺžení, pozastavení, zrušení a prevode registrácii. V niektorých prípadoch register vedie medzinárodná inštitúcia a národný orgán na Slovensku je zodpovedný iba za evidencie slovenských žiadateľov (napr. úkon Podanie žiadosti o zápis označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku do registra Európskej komisie (položka 235), ktorý na Slovensku ponúka Úrad priemyselného vlastníctva). Najväčšie registre na Slovensku vedie MV SR (Register obyvateľov, Živnostenský register, Register adries) či Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“) (Obchodný register).

Zápis do registra alebo registrácia pomenúvajú ten istý úkon a je iba na predkladateľovi právneho predpisu, akú formu zvolí. Z tohto dôvodu sú tieto dva typy položiek spojené. Spolu obsahujú 107 položiek a priemerná sadzba poplatkov je 2258 eur.

⁴ Elektronické ohlásenie voľnej živnosti prostredníctvom portálu www.slovensko.sk je bez poplatku.

V sadzobníku je 56 položiek týkajúcich sa registrácie osôb, produktov, postupov alebo zariadení s priemernou sadzbou 3957 eur, čo je najvyšší priemer všetkých typov položiek. Tento priemer je zvýšený najmä vysokými sumami za registrácie humánneho lieku v položke 152 a) a veterinárneho lieku v položke 152 b), ktoré vydáva MZ SR. Tieto položky, ktorých je spolu 41, majú priemernú sadzbu 5266 eur. Ostatné položky sa týkajú registrácie autoškoly (položka 77) v sume 100 eur, registrácií činnosti alebo služby vedúcej k ožiareniu (položka 150) za 30 eur, registrácií distribútora zdravotníckej pomôcky (položka 152 l) a 500 eur či registrácia poštového podniku (položka 269) za 100 eur a iné, ktoré majú priemernú sadzbu 124 eur. Najlacnejšou položkou je Registrácia tovarových záložných listov podľa § 25 zákona č. 144/1998 Z. z. o skladiskovom záložnom liste (položka 49a c) Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky za 6,5 eur.

60 položiek obsahuje zápis do registra s priemernou sadzbou 267 eur. Najviac zaplatí podnikateľ za zápis námorných lodí do námorného registra (položka 97) v sumách od 1600 do 4000 eur a zápis lietadiel do registra lietadiel Slovenskej republiky (položka 92) od 100 do 1000 eur. Takéto zápisy sa však dejú veľmi zriedka. Podobným, ale častejším úkonom je zápis plavidiel do registra plavidiel Slovenskej republiky (položka 94) v sume 20 a 40 eur podľa veľkosti plavidla. Napriek tomu, že všetky tieto registre eviduje DÚ SR, sadzby za jednotlivé oblasti sa významne líšia. 40 položiek tejto kategórie ďalej tvoria zápisy do registrov Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚPV“) v oblasti patentov, úžitkových vzorov, dizajnov, ochrane topografií polovodičových výrobkov, v oblasti ochranných známkov a pri značení pôvodu výrobkov a zemepisných označeniach výrobkov. Väčšina položiek, ktoré sa týkajú samotného zápisu a zápisu konkrétnych zmien (zápisu prevodu práv, ďalšieho pôvodcu, licenčnej zmluvy, exekúcie a ďalšie) je v sadzbe 20 alebo 30 eur s výnimkou medzinárodného zápisu ochrannej známky (položka 232 a) za 100 eur, zápisu označenia pôvodu výrobku alebo zemepisného označenia výrobku do registra Európskej komisie (položka 235 c), ktorý stojí 50 eur a námietka proti zápisu (položka 235 d) v sume 100 eur. Príjmy ÚPV zo správnych poplatkov boli v roku 2019 vo výške 1 mil. eur. (ÚPV SR, 2020)

Obsahovo podobné úkony sú aj v kategórií Zápis motorového vozidla a Zápis.

Zápis motorového vozidla má samostatnú kategóriu vzhľadom na vysoký počet týchto položiek (20) v sadzobníku a špecifický výpočet poplatku, kde poplatok podľa výkonu motora sa vynásobí koeficientom podľa veku vozidla. Presnejšie sa jedná o poplatok za zápis držiteľa motorového vozidla do evidencie vozidiel v Slovenskej republike podľa zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke. Priemerná sadzba je na úrovni 828 eur. Najnižšia suma 33 eur sa platí za evidenciu motorového vozidla kategórie L, M1 a N1 do 80 kW pri novom vozidle, kde je koeficientom 1, za zápis držiteľa motorového vozidla okrem kategórie vozidiel podľa písmena a) alebo prípojného vozidla (položka 65 b), za zápis elektromobilu (položka 65 c) a za zápis držiteľa motorového vozidla kategórie L, M1 a N1, ktoré je určené na predaj a ktoré doteraz

nebolo evidované (položka 65 c), teda najmä pre predajcov. Najvyšší poplatok je za osobné motorové vozidlá s výkonom motora 245 kW a viac, teda za prvý zápis vozidiel najvyššej triedy.

Zápis. V kategórii zápis sú najmä zápisy do rôznych profesijných zoznamov, ale aj zápis do náhradnej knihy pokladnice, do zoznamu kategorizovaných liekov, zápis lietadla do evidencie lietajúcich športových zariadení a iné. Priemerná sadzba týchto zápisov je 1051 eur, ktorá je však vyššia hlavne kvôli 6 zápisom v gescii Ministerstva zdravotníctva SR s priemerom 2617 eur - rozhodovanie o žiadosti o zaradenie lieku do zoznamu kategorizovaných liekov a úradné určenie ceny lieku (položka 152 s, 152 t), rozhodovanie o žiadosti o podmienené zaradenie lieku do zoznamu kategorizovaných liekov a úradné určenie ceny lieku (položka 152 u) a ďalšie. Tieto konania ale obsahovo presahujú relatívne jednoduchý administratívny zápis do evidencie. Zvyšok položiek má priemernú sadzbu už iba 111 eur, kde najdrahší je zápis do zoznamu správcov (položka 5 j, 5 k, 5 o) v rovnakej sume 200 eur pre právnické aj fyzické osoby. Porovnateľný je zápis do zoznamu znalcov, tlmočníkov a prekladateľov (položka 5 h) za 165,5 eur alebo zapísanie do zoznamu odborne spôsobilých osôb na posudzovanie vplyvov na životné prostredie (položka 171l) za 109 eur.

Vydanie súhlasu. Táto kategória položiek je značne variabilná, čo sa týka používaných fráz („vydanie súhlasu“, alebo aj „udelenie súhlasu“, „žiadosť o vydanie súhlasu“, jednoducho „súhlas“ s niečím, alebo naopak zložito „vydanie rozhodnutia o udelení súhlasu“) ako aj oblastí regulácie (doprava, finančné právo, životné prostredie, banká činnosť či bezpečnosť). Nachádza sa tu 84 položiek s priemerom sadzby 420,5 eur. Najdrahšie súhlasy sa udeľujú pri zriaďovaní alebo zmene letiska v položke 90 (8 rôznych konaní vyjde v priemere 2900 eur) alebo 12 položiek podľa zákona č. 151/2002 Z. z. o používaní genetických technológií a geneticky modifikovaných organizmov, ktoré majú priemernú sadzbu 693 eur. Zvyšok položiek má priemer sadzieb 48 eur. Medzi administratívne jednoduchšie povinnosti patrí napríklad žiadosť o súhlas s užívaním bytu alebo jeho časti na iné účely ako na bývanie (položka 15), ktorú obec vybaví pre fyzické osoby za 9,5 eur a pre právnické osoby za 165,5 eur, žiadosť o písomný súhlas správcu dane s výmazom z obchodného registra a udelenie súhlasu s nakladaním s predmetom záložného práva (položka 144) so sadzbou 9,5 eur.

Pozoruhodné je, že všetkých 19 súhlasov v položke 162, ktoré vydáva MŽP SR podľa zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch má jednotnú relatívne nízku sadzbu 11 eur, aj napriek tomu, že sa pravdepodobne nejedná vždy o jednoduché administratívne úkony (napr. vydanie rozhodnutia o udelení súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zneškodňovanie odpadov, vydanie rozhodnutia o udelení súhlasu na dekontamináciu či vydanie rozhodnutia o udelení súhlasu na prevádzkovanie úložiska dočasného uskladnenia odpadovej ortuti...). Podobne nízke sadzby v sume 5 – 50 eur sa účtujú podľa zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší alebo podľa zákona č. 513/2009 Z. z. o dráhach (16,5 - 66 eur v položke 86 a) b) c) a 87 a) b)).

Udelenie licencie. Licencia udeľovaná verejným orgánom oprávňuje právnickú alebo fyzickú osobu, zvyčajne so sídlom na území Slovenskej republiky, vykonávať alebo prevádzkovať konkrétnu aktivitu za presných podmienok uvedených v licenciách a zákone. Licencia sa radí medzi osobitné oprávnenia na podnikanie. Licencie sa z pohľadu doby trvania udeľujú na dobu určitú (napr. licencie na vysielanie podľa zákona č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii) alebo na dobu neurčitú (napr. všeobecná licencia na prevádzkovanie kartových hier podľa zákona č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách), alebo na krátkodobé a dlhodobé. Podľa územného rozsahu je delenie rôzne podľa oblasti – licencia na vysielanie môže byť celoplošná, do zahraničia, regionálna a lokálna a licencia na pravidelnú autobusovú dopravu môže byť medzinárodná, vnútroštátna alebo mestská. Z pohľadu rozsahu sa licencie na prevádzkovanie hazardných hier delia na všeobecnú a individuálne, ktoré majú svoje charakteristiky aj čo sa týka spôsobu udelenia (napr. všeobecnú licenciu zákona č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách získava podnik jednoducho oznámením) a doby trvania.

Licencie podľa zákona o správnych poplatkoch nie sú licenciami podľa Autorského zákona (zákon č. 185/2015 Z. z.), kedy licenčnou zmluvou udeľuje autor nadobúdateľovi súhlas na použitie diela alebo podľa Obchodného zákonníka (zákon č. 513/1991 Z. z.), kde licenčnou zmluvou na predmety priemyselného vlastníctva oprávňuje poskytovateľ nadobúdateľa v dojednanom rozsahu a na dojednanom území na výkon práv z priemyselného vlastníctva a nadobúdateľ sa zaväzuje na poskytovanie určitej odplaty alebo inej majetkovej hodnoty.

Jednoduchým priemerom sadzieb všetkých 66 položiek vychádza suma 525 024 eur za jedno udelenie licencie. Najvyššie sumy za licencie sú za individuálne licencie v oblasti hazardných hier podľa zákona č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách, ktoré udeľuje ÚRHH. 22 položiek v tejto oblasti sa pohybuje medzi 500 (za licenciu na prevádzkovanie okamžitých lotérií (140 a) 2.) až 5 mil. eur (napr. za licenciu na prevádzkovanie internetových hier v internetovom kasíne a kurzových stávk v internetovej hri (položka 140 a) 20) a udeľujú sa na určité obdobie. Sadzba 5 mil. eur je zároveň najvyššou sadzbou v sadzobníku správnych poplatkov. Licencie na prevádzkovanie hazardných hier sú udeľované výlučne právnickým osobám (akciovým spoločnostiam alebo spoločnostiam s ručením obmedzeným). Z pohľadu výšky sadzby treba spomenúť aj poštovú licenciu (položka 270) podľa zákona č. 324/2011 Z. z. o poštových službách, ktorá stojí podnikateľa 33 193,5 eur. Bez týchto položiek je priemerná sadzba za udelenie licencií 238 eur a zahŕňa licencie v oblasti televízneho a rozhlasového vysielania (položka 13 a položka 13a) s priemernou sadzbou 208 eur, dopravy (položka 79 a), 79 h), 89 b), 90 e) a 95) s priemernou sadzbou 460 eur, bezpečnosti (položka 149) s priemernou sadzbou 67 eur, na obchodovanie s určenými výrobkami (položka 154) s priemernou sadzbou 42,5 eur a ďalších.

Vydanie rozhodnutia. Pojem rozhodnutie sa zvyčajne spája skôr so súdmi, ktoré prostredníctvom súdneho rozhodnutia v určitej forme vykladajú platné právo a vyjadrujú

právny názor na vec, ktorá sa v rámci súdneho konania rieši. (MS SR, 2020) Táto analýza sa však zaoberá rozhodnutiami správnych orgánov, ktoré rozhodujú buď na základe vlastných zistení, alebo na základe návrhu účastníka konania, ktorým môže byť fyzická či právnická osoba. Rozhodnutie je právnickým pojmom, ktoré musí byť podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti. Podkladom pre rozhodnutie sú podľa § 32 najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe správnemu orgánu z jeho úradnej činnosti.

Táto analýza skúma rozhodnutia vydané správnymi orgánmi na základe návrhu podnikateľa. V rámci kategórie Vydanie rozhodnutia je obsiahnutá väčšina položiek, ktoré obsahujú v texte „rozhodnutie“. Legislatívne pravidlá ani iné analyzované dokumenty týkajúce sa tvorby zákonov neobsahujú pravidlo o správnom pomenovaní položiek sadzobníka, tieto sú pomenované veľmi voľne a záleží iba od regulátora, aké pomenovanie zvolí. Napríklad nie všetky konania, ktoré sa zavŕšia rozhodnutím majú „rozhodnutie“ v názve (napríklad Vydanie povolenia na zvláštne užívanie diaľnic, ciest a miestnych komunikácií (položka 80)). Účelom tejto analýzy však nie je právna analýza názvoslovia jednotlivých položiek, ale porovnanie poplatkov za obsahovo príbuzné úkony a konania orgánov. Z tohto dôvodu niektoré položky, ktoré vo svojom názve aj obsahujú „rozhodnutie“ boli priradené k inému typu položiek, ku ktorému obsahovo lepšie prináležia.

V tomto type sa nachádza 63 položiek s priemernou sadzbou 165 eur. Najdrahšie položky sú podobne ako v prípade registrácie konania MZ SR v rámci položky 152 za Rozhodovanie o žiadosti o zvýšenie úradne určenej ceny lieku, zdravotníckej pomôcky, dietetických potravín a pod. v sumách od 165,5 až do 1 600 eur. Bez týchto položiek sa priemerná sadzba celej kategórie zníži na 72 eur. Sú tu rozhodnutia okresného úradu týkajúce sa poľovníctva (položka 39 a položka 41) a zmeny druhu pozemkov (položka 45) v priemernej sadzbe 108 eur, rozhodnutia Dopravného úradu Slovenskej republiky o podmienkach letiska (položka 91) s priemernou sadzbou 236 eur, 14 rozhodnutí MŽP SR v oblasti odpadového hospodárstva s priemernou sadzbou 24 eur a rozhodnutia banských úradov za priemerne 23 eur.

Samostatným typom sú podľa analýzy kolaudačné rozhodnutia, ktorých je v sadzobníku 24 s priemernou sadzbou 110 eur (vydáva stavebný úrad) a typ položiek rozhodnutia sporu, ktoré sa v sadzobníku vyskytujú trikrát s priemernou sadzbou 940 eur a týkajú sa výhradne konaní Úradu pre reguláciu elektronických komunikácií a poštových služieb.

Vykonanie skúšky. Vykonanie skúšky sa týka výhradne fyzických osôb, ktorých cieľom je získanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti, oprávnenia alebo preukazu na výkon určitej činnosti. Toto osvedčenie či oprávnenie býva nevyhnutným predpokladom na výkon niektorých odborných činností. Zamestnávateľa v praxi tieto náklady na výkon skúšky hradia

svojim zamestnancom, prípadne sú nákladom živnostníka. Z tohto dôvodu sú tieto poplatky taktiež zahrnuté do analýzy poplatkov.

Vykonanie skúšky prebieha buď iba teoreticky, alebo je jeho súčasťou aj praktická časť (napr. na získanie vodičského oprávnenia). Na udelenie oprávnenia alebo iného osvedčenia absolvovania skúšky je v niektorých prípadoch nutné absolvovať kombináciu viacerých skúšok (napr. skúšky leteckého personálu zahŕňajú teoretickú skúšku, praktickú skúšku a jazykovú skúšku). Samostatným typom sú mimoriadne, opakované alebo opravné skúšky, ktoré sa spoplatňujú aj samostatnou sadzbou.

Sadzobník správnych poplatkov obsahuje 62 sadziieb za vykonanie skúšky s priemernou sumou 72 eur. Najdrahšie skúšky v sumách 320 eur a 240 eur sa účtujú za mimoriadne praktické preskúšanie inšpektorom leteckého úradu na viacpilotnom lietadle (položka 91d e), zatiaľ čo v štandardnom režime stoja tie isté skúšky 160 eur a 80 eur. 300 eur ďalej zaplatí osoba za skúšku odbornej spôsobilosti rozhodcu podľa zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní. Priemerná suma za vykonanie skúšky sa jemne líši podľa oblastí. 13 typov skúšok podľa zákona č. 143/1998 o civilnom letectve stojí v priemere 107 eur (položka 91). Skúšky podľa zákona č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe stoja v priemere 89 eur (položka 93). Zákon č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke obsahuje 17 typov skúšok v priemernej sadzbe 44 eur (položka 74). 4 typy skúšok podľa zákona č. 473/2005 Z. z. o poskytovaní služieb v oblasti súkromnej bezpečnosti stoja v priemere 45,5 eur.

Poplatky za vykonanie skúšky zvyčajne nie sú posledným poplatkom, ktorý musí právnická alebo fyzická osoba zaplatiť pre získanie oprávnenia. Tieto poplatky sú podľa oblastí doplnené o poplatok za vydanie samotného osvedčenia, oprávnenia alebo preukazu a v širšom kontexte aj o poplatky za získanie remeselnej alebo viazanej živnosti a založenie podniku.

Predĺženie platnosti. Jedná sa o štandardný úkon alebo konanie, ktorý vykonáva správny orgán na základe žiadosti. Týka sa predĺženia platnosti osvedčení alebo preukazov, licencie, oprávnenia, rozhodnutia, registrácie či povolenia. Spolu sadzobník obsahuje 61 položiek týkajúcich sa predĺženia platnosti s priemernou sadzbou 371 eur, ktorá je však výrazne rozdielna podľa oblastí.

Predĺženie platnosti odbornej spôsobilosti stojí podľa 4 položiek v priemere 16 eur, kde najlacnejšia položka je všeobecné predĺženie platnosti preukazu (osvedčenia), ak nejde o úkon spoplatňovaný podľa inej položky sadzobníka (položka 6 c) za 6,5 eur. Najvyššie poplatky sú podobne ako v iných kategóriách za predĺženie platnosti registrácie humánných a veterinárnych liekov. 4 položky podľa zákona č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach stoja v priemere 3749 eur. Bez týchto 4 položiek sa priemer kategórie znižuje na 137 eur. Predĺženie platnosti na vykonávanie leteckej dopravy (položka 90 e), osvedčenie leteckého prevádzkovateľa (položka 91 i) či povolenia na vykonávanie leteckých prác (položka

91 m) a iné podľa zákona č. 143/1998 o civilnom letectve stoja v priemere 321 eur. Typovo podobné položky podľa zákona č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe sú v priemere za 33 eur. Medzi drahšie položky patrí ešte predĺženie platnosti úžitkového vzoru (položka 223) podľa zákona č. 517/2007 Z. z. o úžitkových vzoroch s priemernou sadzbou 337,5 eur a predĺženie platnosti zápisu dizajnu (položka 226) podľa zákona č. 444/2002 Z. z. o dizajnoch s priemernou sadzbou 250 eur. Naopak skôr formálny úkon predĺženia platnosti preukazov stojí priemerne 23 eur.

Schválenie vozidla. Pred uvedením vozidla do prevádzky alebo na trh, musí výrobca typu vozidla disponovať typovým schválením EÚ alebo vnútroštátnym schválením celého vozidla. Jedná sa o postup schvaľovacieho úradu, ktorý osvedčuje, že typ vozidla spĺňa, v závislosti od stupňa dokončenia, príslušné správne ustanovenia a technické požiadavky. V prípade, ak schválenie typu bolo vykonané v inom členskom štáte, musí výrobca požiadať slovenský orgán o uznanie typového schválenia.

Táto kategória je vzhľadom na početnosť výskytu vedená samostatne, aj keď obsahuje iba poplatky MDV SR za schválenie cestného vozidla podľa zákona č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke.

Obsahuje 54 položiek s priemernou sadzbou 190 eur. Schválenie podľa EÚ noriem je obsiahnuté v 20 položkách s priemernou sadzbou 295 eur. Vnútroštátne schválenie typu stojí v priemere 130 eur, teda o viac ako polovicu menej. Uznanie schválenia stojí v 4 položkách v priemere 67,5 eur. Poplatky za zmenu, rozšírenie alebo predĺženie platnosti schválenia EÚ sú v priemere na úrovni 117 eur a rovnaké úkony pri vnútroštátnom schválení stoja 50 eur.

Zmena alebo zrušenie údajov. Položky tejto kategórie sa týkajú zmeny alebo zrušenia osobných údajov v povolení, registri, osvedčení či iných zmien. Neobsahujú zmenu rozsahu registrácie, povolení či osvedčení, alebo zmenu platnosti. Tieto sú v samostatných kategóriách.

38 položiek má priemernú sadzbu 53 eur. Vzhľadom na relatívnu jednoduchosť úkonu je priemer sadzieb stále vysoký. Zákon č. 435/2000 Z. z. o námornej plavbe obsahuje 2 úkony – zmena mena námornej lode a zmena vlastníka námornej lode so sadzbou až 500 eur, no vzhľadom na početnosť žiadostí o túto zmenu sa nejedná o poplatok s významným vplyvom na podnikateľské prostredie. Bez týchto dvoch poplatkov je priemerná sadzba celej kategórie už len 28 eur. Najnižšie poplatky v sumách 1,5 eura alebo 3 eurá sa vyžadujú za zmenu priezviska alebo trvalého pobytu v osvedčení o zápise samostatne hospodáriaceho roľníka (položka 142), vykonanie zmeny v preukaze na vedenie dráhového vozidla (položka 75 b) či za vykonanie zmeny údajov v banskom registri (položka 175). Podobné úkony sa dajú najst' v sadzobníku aj v rádovo vyšších sumách, ako napríklad zmena v registri výrobcov a dovozcov rastlinného tovaru (položka 47 d) je za 8 eur, zmeny údajov v zozname podnikateľov vedených

Úradom pre verejné obstarávanie (položka 6a c) za 16,5 eur alebo zmena údajov (okrem údajov týkajúceho sa hodnoty) na povolení, licencií, dovoznom certifikáte, vyhlásení konečného užívateľa (položka 154) za 18 eur.

Samostatne boli analyzované zmeny autorizácie, licencie, evidencie, oprávnenia, osvedčenia, patentu, kódexu, poverenia, povolenia, preukazu, rozhodnutia a štatútu, ktoré sa týkali vecnej zmeny, nie iba administratívnej. Nižšie sú popísané zmenové položky v prípade, ak sa vyskytli v sadzobníku viac ako jedenkrát.

- Najčastejšou zmenou sadzobníka je *zmena povolenia*, ktorá je zachytená v 31 položkách, ktoré majú priemernú sadzbu 123 eur a 3 položky majú percentuálne vyjadrenie (25 resp. 50 % z pôvodnej sumy za povolenie podľa zákona č. 143/1998 o civilnom letectve). Najvyšší poplatok sa platí za zmenu povolenia o radiačnej ochrane (položka 150 t) v sume 1000 eur a 500 eur za zmenu povolenia na činnosť agentúry dočasného zamestnávania pre právnickú osobu (položka 150b b) za 500 eur. Najnižšie sumy sa vyberajú pri zmene povolenia na prevádzkovanie rádiových zariadení alebo podanie žiadosti o pridelenie frekvencií (položka 101 d) za 3 eurá a zmena povolenia na výučbu strelmajstrov, technických vedúcich odstrelov alebo odpaľovačov ohňostrojov a ďalších činností podľa zákona č. 58/2014 Z. z. o výbušninách, výbušných predmetoch a munícii (položka 181 b) za 6,5 eura.
- *Zmena registrácie* s priemernou sadzbou 690 eur v 26 položkách, z ktorých 19 je v oblasti registrácie humánneho a veterinárneho lieku. Tieto zmeny stoja podnikateľov priemerne 910 eur a sú porovnateľné so sumami za samotnú registráciu liekov. Naopak najlacnejšia je zmena v registrácii na vykonávanie kurzov základnej kvalifikácie alebo pravidelného výcviku (položka 77a b) a zmena v registri námorných rekreačných plavidiel alebo v preukaze odbornej spôsobilosti veliteľa námorného rekreačného plavidla (97) za 30 eur.
- *Zmena autorizácie* sa nachádza v 6 položkách sadzobníka s priemernou sadzbou poplatku 22,5 eura (v rozpätí 3 – 33 eur) a týka sa výlučne oblasti ochrany rastlín.
- *Zmena licencie* podľa 11 položiek má priemernú sadzbu poplatku 287 eur (v rozpätí 33 eur – 1000 eur). 5 položiek sa týka zmeny licencií za vysielanie (položka 13 a 13a) v rozpätí 165,5 eur – 331,5 eur. Tieto poplatky môžu byť na základe rozhodnutia Rady pre vysielanie a retransmisiu aj nižšie. Najvyššie poplatky v sume 500 eur a 1000 eur sú za zmeny licencie na prevádzkovanie hazardných hier, ktoré súvisia s nadpriemernou sadzbou za samotné udelenie licencie.
- *Zmena oprávnenia* má v 5 položkách priemernú sadzbu 191 eur, z ktorých po 300 eur treba zaplatiť za zmenu rozsahu oprávnenia na vykonávanie technickej kontroly, emisnej kontroly a kontroly originality (položka 78 c). Podľa toho istého predpisu

(zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke) stojí zmena rozsahu oprávnenia na montáž plynových zariadení už iba 20 eur.

- *Zmenu osvedčenia* možno nájsť v 15 položkách s priemernou sadzbou 28 eur, ktoré sú takmer výlučne z oblasti dopravy. Jedinou výnimkou je zmena v osvedčení o živnostenskom oprávnení (položka 148) za 3 eurá. Niektoré zmeny osvedčenia sú špecifikované v splnomocnení, ako napríklad v položke 170, podľa ktorej ak sa jedná o zmenu rozsahu osvedčenia na vykonávanie posudkovej činnosti v oblasti ochrany ovzdušia, poplatok sa zníži o 50 %.
- *Zmena kódexu* vychádza iba zo zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov. Za zmenu kódexu alebo jeho rozšírenie (položka 273) zaplatí podnikateľ po 1000 eur.

Ojedinelý úkon. Medzi ojedinelé úkony patrí pridelenie frekvencie (položka 91 r)), elektronizácia dokumentov (položka 148), sprostredkovateľský úkon slovenského orgánu voči zahraničnému orgánu (položka 220), konzultácia so žiadateľom (položka 171m), návrh na vyvlastnenie (položka 62 b)), schválenie látky (položka 153a 1.), zrušenie deaktivácie schránky (položka 274 a)) či začatie konania o povolení vkladu práva do katastra nehnuteľností (položka 11). Ojedinelý úkon bola aj položka miestneho zisťovania (položka 9) vo všeobecnej časti sadzobníka, ktorú inštitúcie využívajú podľa potreby, avšak viacero iných položiek tento úkon už zahŕňalo v rámci svojej sadzby (napríklad položka 80 Vydanie rozhodnutia dráhovým správnym orgánom vrátane miestneho zisťovania o zriadení a zrušení železničného priecestia).

Najdrahšie položky tejto kategórie sú Schválenie účinnej látky (položka 153a 1.) v sume 2000 eur a Udelenie kvalifikovaného štatútu (268 a)) Národným bezpečnostným úradom SR pre poskytovateľov dôveryhodných služieb v sume 665 eur. Obe položky zahŕňajú odborné úkony nad rámec administratívnych činností a týkajú sa špecifických oblastí podnikania.

g. Najvýznamnejšie zmeny správnych poplatkov od roku 2018

Zákon o správnych poplatkoch bol od svojho vydania novelizovaný už viac ako stokrát, v priemere sedemkrát za rok. Vzhľadom na to, že väčšina položiek sadzobníka zavádza poplatky aj pre podnikateľov, takmer všetky zmeny zákona mali vplyv aj na podnikateľské prostredie. Analyzovaných bolo 52 noviel zákona o správnych poplatkoch na základe sprievodných dokumentov, no najmä dôvodových správ, doložiek vybraných vplyvov a analýz vplyvov na rozpočet verejnej správy a analýz podnikateľského prostredia. 23 noviel zákona obsahovalo zmeny sadzieb správnych poplatkov s vplyvom na podnikateľské prostredie, ktoré sú uvedené a popísané nižšie. Vo všetkých prípadoch sa jedná o nepriamu novelizáciu.

Vybrané zákony novelizujúce zákon od správnych poplatkoch (od najnovšieho)

1. Zákon č. 390/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník... zákony (účinný od 1.10.2020)
 - Zákon realizuje opatrenia na zlepšenie fungovania obchodného registra vrátane zmeny zoznamu povinne zapisovaných subjektov do obchodného registra či vylúčenia listinných návrhov na zápis údajov do obchodného registra a opatrenia na zefektívnenie procesu likvidácie obchodných spoločností a družstiev. Tieto zmeny predstavujú úsporu pre podnikateľov na správnych poplatkoch vo výške 3 mil. eur ročne.
2. Zákon č. 198/2020 Z. z., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony v súvislosti so zlepšovaním podnikateľského prostredia zasiahnutým opatreniami na zamedzenie šírenia nebezpečného infekčného ochorenia COVID-19 (účinný od 21.7.2020)
 - Sadzba položky 150 písm. ab) oznámenie o zložení a označovaní výživových doplnkov alebo nových potravín, ktoré sa umiestňujú na trh sa znížila z 50 eur na 30. Podľa dôvodovej správy sa znížením správneho poplatku pre fyzické osoby-podnikateľov a právnické osoby sa zohľadnia náklady pri umiestnení nového výživového doplnku či nových potravín na trh.
3. Zákon č. 165/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach ... (účinný od 23.6.2020 do 25.5.2021)
 - Zavádza sa pôvodný poplatok za vydanie rozhodnutia o povolení klinického skúšania zdravotníckej pomôcky vo výške 165,5 eur a nebudú sa vyberať sadzby v položke 152 týkajúcich sa zdravotníckych pomôcok do dňa nadobudnutia účinnosti nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/745 z 5. apríla 2017 o zdravotníckych pomôckach. Tieto poplatky boli zavedené zákonom č. 383/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 362/2011 Z. z. o liekoch a zdravotníckych pomôckach s účinnosťou od 26.5.2020, ktoré boli zavedené na vykrytie potreby zabezpečenie úloh ŠUKL.
4. Zákon č. 386/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 93/2005 Z. z. o autoškolách... (účinný od 23.5.2020)
 - Zákon zaviedol správny poplatok za vykonanie skúšky na udelenie preukazu skúšobného komisára a predĺženie platnosti preukazu skúšobného komisára v sume 20 eur a zaviedol správny poplatok za vydanie preukazu skúšobného komisára rovnako v sume 20 eur.
5. Zákon č. 213/2019 Z. z. o odplatách a o poskytovaní príspevku v civilnom letectve ... (účinný od 1.8.2020)
 - Dôvodová správa uvádza, že s ohľadom na úpravu zákona č.143/1998 Z. z. o civilnom letectve vyplynula potreba zmeniť a doplniť Sadzobník správnych poplatkov v časti VI. Doprava. V súčasnosti sa týka 6 letiskových spoločností a 2 poskytovateľov letových prevádzkových služieb.

- Zvýšenie alebo zmena poplatkov za akreditáciu na vykonávanie odbornej prípravy alebo opakovanej odbornej prípravy v oblasti ochrany civilného letectva pred činmi protiprávneho zasahovania alebo jej zmeny; povolenie alebo poverenie na poskytovanie jednotlivých druhov leteckých navigačných služieb; každý druh leteckej navigačnej služby spoplatnený samostatne alebo jeho zmeny; schválenie letiskovej prevádzkovej príručky alebo dokumentu, ktorý ju nahrádza; pridelenie jedinečného identifikačného kódu pre núdzový vysielateľ polohy pre lietadlá; pridelenie kódu módu pre lietadlá s maximálnou vzletovou hmotnosťou nad 5 700 kg vrátane; osvedčenia poskytovateľa leteckých navigačných služieb; schválenie zmeny letiskovej prevádzkovej príručky alebo dokumentu, ktorý ju nahrádza; rozhodnutia o určení podmienok na prevádzkovanie leteckej plochy; schválenie prevádzkovej príručky leteckej plochy alebo jej zmeny
 - Zníženie poplatkov za pridelenie jedinečného identifikačného kódu pre núdzový vysielateľ polohy pre lietadlá s maximálnou vzletovou hmotnosťou do 5 700 kg; pridelenie kódu módu S pre lietadlá s maximálnou vzletovou hmotnosťou do 5 700 kg
6. Zákon č. 150/2019 Z. z. o prevencii a manažmente introdukcie a šírenia invázných nepôvodných druhov... (účinný od 1.8.2019)
- Zákon zaviedol správny poplatok za vydanie rozhodnutia o povolení činnosti podľa osobitného predpisu (položka 161f) v sume 100 eur. Dôvodová správa ani analýza vplyvov na podnikateľské prostredie neuvádza dôvod a vplyvy tejto položky na prostredie.
7. Zákon č. 158/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku... (účinný od 1.9.2019)
- Zaviedol sa nový poplatok - potvrdenie o zaevidovaní obhospodarovateľa lesa (položka 41a) v sume 10 resp. 20 eur, kde sa predpokladajú vplyvy vo výške 11 700 eur ročne na podnikateľské prostredie.
 - Vypustili sa položky, ktoré ustanovujú správne poplatky vo veci vedenia registra krmív, keďže register krmív už neexistuje (položka 49, 50 a 51).
8. Zákon č. 9/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 56/2012 Z. z. o cestnej doprave... (účinný od 1.4.2019)
- Zaviedol sa správny poplatok za udelenie povolenia na prevádzkovanie dispečingu (položka 79 n) v sume 50 eur s celkovým negatívnym vplyvom 500 eur ročne na podnikateľské prostredie a vypustili sa správne poplatky týkajúce sa odbornej spôsobilosti prevádzkovateľa taxislužby a vodiča vozidla taxislužby (položka 79 r) a s), ktoré predstavujú úsporu asi 37 000 eur ročne na podnikateľské prostredie.
9. Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách (účinný od 1.12.2019)

- Zákon zaviedol zmeny správnych poplatkov v oblasti hazardných hier z dôvodu zmeny štruktúry licencií. Rovnako vytvoril ÚRHH. Pri schválení zákona sa očakávali výdavky súčasných prevádzkovateľov, ako aj prevádzkovateľov pôsobiacich v zahraničí na správne poplatky vo výške 59 mil. eur v roku 2019 a v roku 2020 vo výške 16 mil. eur.

10. Zákon č. 284/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 338/2000 Z. z. o vnútrozemskej plavbe... (účinný od 2.1.2019)

- Zákon zaviedol poplatok za vydanie potvrdenia o znalosti špecifických úsekov vodnej cesty Dunaj (položka 93) sumou 10 eur, nakoľko sú s tým spojené administratívne náklady a do položky 94 sa dopĺňa úkon podanie žiadosti o pridelenie jedinečného kódu výrobcu v sume 20 eur, zjednotil poplatok za povolenie na zriadenie požičovne plavidiel (položka 95) na úroveň 130 eur (z pôvodných súm 132,5 a 33 eur).
- V položke 95 sa ďalej doplnili nové poplatky za podanie žiadosti o vydanie povolenia na prevádzku prístaviska, prekladiska, vývaziska alebo kotviska na sledovanej vodnej ceste (66 eur), podanie žiadosti o vydanie osvedčenia o príslušnosti k plavbe na Rýne (30 eur) a podanie žiadosti o vydanie povolenia na účasť zahraničného dopravcu vo vnútroštátnej vodnej doprave (kabotáž) na jednu plavbu (50 eur). Tieto doteraz neboli spoplatnené. Sadzba podľa dôvodovej správy odzrkadľuje množstvo a časovú náročnosť úkonov spojených s vydaním osvedčenia a povolenia.
- Celkové poplatky podnikateľov spojené s týmito zmenami sú vyčíslené na približne 700 eur ročne.

11. Zákon č. 312/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch... (účinný od 1.7.2019)

- Zavádza sa poplatok za vydanie rozhodnutia o udelení súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na recykláciu lodí (50 eur) a vydanie rozhodnutia o udelení súhlasu na schválenie plánu na recykláciu lode (20 eur). Keďže sú to pravidlá pre morské lode, ich vplyv je na Slovensku marginálny. Zároveň sa zrušil poplatok za schválenie prevádzkového poriadku zariadenia na zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu zo zelene, ak jeho ročná kapacita neprevyšuje 100 ton.

12. Zákon č. 215/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 185/2015 Z. z. Autorský zákon v znení zákona č. 125/2016 Z. z., a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (účinný od 11.10.2018)

- Vypustil sa poplatok za zápis do zoznamu periodickej tlače v sume 9,5 eur a za zápis zmeny v zozname periodickej tlače pri zmene vydavateľa periodickej tlače alebo názvu periodickej tlače v sume 6,5 eur, čo predstavuje ročné úspory 1340 eur pre prostredie.

13. Zákon č. 218/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) (účinný od 1.10.2019)

- Vypustil sa poplatok za vydanie preukazu oprávnenia na vstup na cudzie nehnuteľnosti osobám, ktoré vykonávajú alebo kontrolujú geodetické činnosti v sume 33 eur a predĺženie platnosti preukazu vydaného podľa písmena v sume 10 eur. Tento preukaz bol nahradený preukazom geodeta. K reálnemu šetreniu podnikateľov pravdepodobne nedošlo, keďže zákon to neuvádza.

14. Zákon č. 110/2018 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločnostiach v znení zákona č. 34/2014 Z. z., a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony (účinný od 1.10.2018)

- Po novom sa úkony v registri vykonávajú iba na základe oznámenia ako evidenčné úkony a v tej súvislosti sa z dôvodu zníženia náročnosti konania znížil poplatok za vykonávanie zmien v registri pozemkového spoločenstva (položka 34 b) zo 65 eur na 16 eur.

15. Zákon č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov ... (účinný od 1.9.2019)

- Zákon stanovil postup certifikácie a jej sledovania a postup vypracúvania kódexov správania a ich sledovania, ktorý sa odrazil v zmene poplatkov v položke 273. Tieto sadzby, ktoré podľa dôvodovej správy zohľadňujú časovú náročnosť celého procesu na úrade sú vo výške od 250 (konanie o povolení pre certifikačný subjekt) do 7000 eur (za konanie o udelení akreditácie). Negatívny vplyv predkladateľ odhadol na 48 mil. eur. Zákon zároveň vypustil poplatok za zrušenie osobitnej registrácie a správneho poplatku v sume 50 eur, čo predstavuje úsporu 2 800 eur.

16. Zákon č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke... (účinný od 1.5.2018)

- Zákon priniesol významnú zmenu správnych poplatkov v časti VI. Doprava. Viaceré zmeny sa týkali aktualizácie terminológie, presunu kompetencií či zjednodušeniu výpočtu poplatkov. Sadzby poplatkov sa znížili aj zvýšili a celkový vplyv na podnikateľské prostredie, čo sa týka správnych poplatkov, mal byť podľa sprievodných dokumentov zákona nulový.

17. Zákon č. 87/2018 Z. z. o radiačnej ochrane ... (účinný od 1.4.2018)

- Zákon upravil výšku správneho poplatku za úkony orgánov radiačnej ochrany v súvislosti s novo upraveným povoľovaním činností a zavedením registrácie (položka 1150). Konkrétne znížil sadzbu za výpis osobných dávok z centrálného registra osobných dávok z 20 na 10 eur, za vydávanie rozhodnutí z 300 na 50 eur a za vydávanie povolení, avšak tu celkové zníženie prostredie nepocíti, keďže k zníženiu sa pristúpilo v kategórii, kde už boli povolenia vydané a nové sa vydávajú raz za niekoľko rokov. Podľa predkladateľa zníženie niektorých poplatkov realističnejšie definovalo ich výšku v porovnaní s inými spolplatnenými úkonmi

príslušných orgánov radiačnej ochrany. Zásadný nárast bol v sadzbe za vydanie rozhodnutia alebo záväzného stanoviska v oblasti radiačnej ochrany, kde sa zvýšila zo 100 na 1000 eur. Podľa predkladateľa zmeny v oblasti poplatkov boli marginálne.

- Podľa doložky vybraných vplyvov sa pri zmenách vychádzalo z reálneho zaťaženia prevádzkovateľa jadrovej energetiky zariadenia zohľadňujúcimi nároky na výkon štátneho dozoru, teda že štát by nemal byť výlučným poskytovateľom financií na výkon štátneho dozoru a súvisiacich činností, ktoré sú vyvolané aktivitami vyplývajúcimi z podnikateľskej činnosti právnických osôb.

18. Zákon č. 17/2018 Z. z. o veterinárnych prípravkoch a veterinárnych technických pomôckach... (účinný od 1.9.2018)

- Zákon zvýšil poplatky v položke 152 za schválenie veterinárneho prípravku z 99,5 na 200 eur a za zmenu a predĺženie schválenia zo 16,5 na 100 eur. Podľa analýzy vplyvov sa to týka približne 150 podnikateľov. Dôvody zvýšenia poplatku neboli v novele uvedené.

19. Zákon č. 276/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií ... (účinný od 1.1.2019)

- Zákon znižuje a súčasne zvyšuje poplatky za niektoré služby uznávania dokladov o vzdelaní na účel výkonu regulovaných povolání v Položke 2. Z pohľadu celkových vplyvov na podnikateľské prostredie sa jedná o minimálne rozdiely.

20. Zákon č. 242/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 435/2001 Z. z. o patentoch, dodatkových ochranných osvedčeniach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (patentový zákon) ... (účinný od 1.1.2019)

- Zákon v časti XVI. Priemyselné práva v položke 216 zaviedol nové správne poplatky (v celkovej sume 266 eur), zvyšujú sa sadzby doteraz existujúcich správnych poplatkov (v celkovej sume 819 eur) a zrušili sa niektoré správne poplatky (v celkovej sume 269 eur) a zníženiu sadzieb niektorých správnych poplatkov (v celkovej sume 199 eur). Uvedené zvýšenia podľa predkladateľa predstavovali náklady na 1 podnikateľa v sume 617 eur.

21. Zákon č. 336/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 363/2011 Z. z. o rozsahu a podmienkach úhrady liekov, zdravotníckych pomôcok a dietetických potravín na základe verejného zdravotného poistenia ... (účinný od 1.1.2018)

- Zákon v Položke 152 zvýšil ceny pre konania k žiadosti o zaradenie lieku z 2100 na 5100 eur, žiadosti o podmienené zaradenie lieku z 3100 na 6100 eur, zaradenie zdravotníckej pomôcky, zaradenie špeciálneho zdravotníckeho materiálu a zaradenie dietetickej potraviny z 300 na 1300 eur, pri ktorých sa podľa dôvodovej správy v nadväznosti na zmeny v zákone predpokladalo zvýšenie nákladov pri posudzovaní uvedených žiadostí.

- V roku 2018 tieto zvýšenia sadziieb predstavovali 1,5 mil. eur na celé podnikateľské prostredie a týkali sa približne 1500 podnikateľov.
22. Zákon č. 238/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) ... (účinný od 1.11.2017 a od 1.1.2018)
- Zákon vypustil možnosť platby formou SMS. Zároveň upravil možnosti platby poplatku prostredníctvom technického vybavenia prevádzkovateľa systému vždy, ak ide o konania alebo úkon, o ktorých sa komunikuje elektronicky a platby prostredníctvom e-Kolok pri prenesenom výkone štátnej správy.
 - Zaokrúhlili sa sadzby správnych niektorých poplatkov v položkách časti I. Všeobecná správa z dôvodu nárastu početnosti vykonávaných úkonov a s tým súvisiacej jednoduchšej hotovostnej úhrady priamo na správnom orgáne (napr. z 1,5 na 2 eurá, z 16,5 na 20 eur). Podľa dôvodovej správy sa počty týchto úkonov a konaní na obecných, miestnych a mestských úradoch neustále zvyšujú, pričom pokrytie personálnych a materiálno-technických výdavkov je nepostačujúce. Zvýšenie sadziieb má vplyv 101 600 eur ročne na celé podnikateľské prostredie.
23. Zákon č. 51/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody ... (účinný od 1.1.2018)
- Zaviedli sa správne poplatky v položke 237 za podanie žiadosti o zmenu údajov v rozhodnutí o autorizácii vo výške 33 eur, ktorej celkový vplyv na prostredie je vo výške približne 3,5 tis eur. Ďalej sa zaviedol poplatok za žiadosť o autorizáciu nového subjektu žiadajúceho o autorizáciu a notifikáciu, ktorý preukáže svoju spôsobilosť rozsahu v plnom rozsahu alebo čiastočne osvedčením o akreditácii v sume 1000 eur a za zápis zmeny vedúcej k rozšíreniu rozsahu autorizácie ako aj v prípadoch žiadosti o predĺženie končiacej autorizácie v sume 330 eur. Náklady na 1 podnikateľa sú približne 640 eur, avšak vzhľadom na nízky počet týchto úkonov sa jedná o marginálny negatívny vplyv na prostredie.

Podľa analýzy zmien zákona schválených od roku 2017 možno konštatovať, že zmeny sadziieb zákona boli pre podnikateľov negatívne aj pozitívne. Zmeny zákonov, ktoré predstavovali významnú úsporu pre prostredie možno nájsť nižšie v bodoch 1., 8. a 14. Naopak významnú negatívnu zmenu predstavujú novely v bodoch 9., 15, a 21.

Zvýšenia sadziieb boli v niektorých prípadoch argumentované zvýšenými personálnymi potrebami vzhľadom na zmeny zákonov, prípadne dodatočné zrealnenie úkonov vykonaných úradmi. Zníženie sadziieb bolo tiež v niektorých prípadoch doplnené o zdôvodnenie nižšej administratívnej náročnosti vzhľadom na modernizáciu procesov. Niektoré zmeny sadziieb však neboli popísané vôbec a nie je možné zistiť dôvody ich zmeny.

2.2.4 Zistenia

Centralizácia poplatkov. Od centralizácie evidencie poplatkov v roku 2014 už správne poplatky nie sú príjmami rozpočtov správnych orgánov, ale ich centrálnym správcom je MF SR (prostredníctvom sprostredkovateľa). Z tohto dôvodu si správne orgány nevedú povinne evidenciu poplatkov a na základe poskytnutých informácií si orgány dobrovoľne vedú evidenciu skôr výnimočne. Z tohto poznania by sa dali vyvodiť viaceré závery. Jedným z nich je skutočnosť, že orgány nevedia plne využívať systém evidencie správnych poplatkov alebo si tieto informácie nepotrebujú, a teda ich ani nevyhľadávajú. V prvom prípade sa jedná o nižšiu slabú informovanosť o možnostiach tohto evidenčného systému. V druhom prípade by sa dalo, bohužiaľ, konštatovať, že niektoré orgány, ktoré sú zároveň gestormi právnych predpisov nemajú detailný prehľad o poplatkoch, ktoré boli na základe ich predpisu vybraté z príslušného odvetvia. Podľa komunikácie s orgánmi sa zdá, že ich príjmy štátneho rozpočtu na poplatkoch nezaujímajú z toho dôvodu, že idú priamo do Všeobecnej pokladničnej správy, a teda neostávajú v ich kapitole. Pozitívnu správou pre podnikateľov môže byť fakt, že vzhľadom na túto centralizáciu správnych poplatkov správne orgány nie sú v konzultáciách o pripravovaných reguláciách natoľko motivované dosiahnuť čo najväčší „zisk“ z predpisu. Táto situácia vytvára väčší priestor na rokovanie zástupcov podnikateľov o možnom znížení niektorých správnych poplatkov.

Nie je úkon ako úkon. Analýza sadzobníka na základe porovnania podobných úkonov a konaní (formou typizácie položiek) nepreukázala jasný súvis medzi výškou poplatku a typom úkonu alebo konania. Typovo podobné položky majú výrazne rôzne sadzby podľa inštitúcií poskytujúcich danú službu, oblastí regulácie a aj zákonov. Sadzobník správnych poplatkov obsahuje v prvej časti všeobecné položky, ako napr. v položke 6 a) Vydanie preukazu (osvedčenia), ak nejde o úkon spoplatňovaný podľa inej položky sadzobníka za 4,5 eura. Na základe typizácie je priemer 33 sadzieb za vydanie preukazu 40 eur a priemer 124 sadzieb za vydanie osvedčenia až 525 eur. Rovnako je možné vidieť veľký rozdiel v poplatkoch za predĺženie platnosti preukazu či osvedčenia. Zatiaľ čo úkon v položke 6 c) Predĺženie platnosti preukazu (osvedčenia), ak nejde o úkon spoplatňovaný podľa inej položky sadzobníka stojí 6,5 eur, priemer 23 sadzieb za ten istý úkon je 113,5 eura. Napríklad DÚ SR vedie registre plavidiel, lietadiel a železničných vozidiel, kde sa predpokladá, že s rovnakými alebo podobnými nákladmi na prevádzku, a predsa sa poplatky za zápis do jednotlivých registrov líšia. Opačným príkladom je udeľovanie súhlasov MŽP SR podľa zákona č. 79/2015 Z. z. o odpadoch, kde pri 19 typoch súhlasov je jednotná sadzba 11 eur. Priemer kategórie vydanie súhlasov je 420,5 eura a aj po odrátaní najdrahších položiek je stále priemer 48 eur, teda štvornásobný oproti spomínaným súhlasom MŽP SR.

Nejasné pravidlá pri tvorbe poplatkov. Analýza poukázala na rôznu výšku podobných poplatkov, nejasnú štruktúru sadzobníka, pojmovú nejasnosť jednotlivých úkonov

a konaní a grafickú nejednotnosť. Štruktúra sadzobníka je už na prvý pohľad uvoľnená a každá zmena sa deje bez presných pravidiel novelizácie tohto zákona. Čo sa týka pojmovej neujasnenosti zdá sa, že používanie pojmov ako povolenie, oprávnenie, osvedčenie či licencia je náhodné, zväčša vyplývajúce z historickej skúsenosti, resp. zaužívaných pojmov konkrétnych oblastiach. Na základe analýzy neboli nájdené špecifické charakteristiky jednotlivých skupín. Z pohľadu výšky poplatkov je táto téma dôležitá iba z dôvodu lepšej porovnateľnosti náročnosti jednotlivých konaní a úkonov. V širšom kontexte môže byť znakom nejasných pravidiel aj pri stanovení výšky poplatkov, keďže MF SR, ako ústredný orgán štátnej správy pre oblasť poplatkov, pravdepodobne nijak neusmerňuje ostatné orgány štátnej správy v otázke výšky správnych poplatkov. Zameriava sa najmä na zabezpečenie príjmov štátnej pokladnice a pri navrhovaní rozpočtu určuje príjmy, ktoré by mali štátne orgány v danom roku dosiahnuť.

Dosahovanie cieľov regulácie. Vzhľadom na neexistujúce všeobecné pravidlá o stanovení poplatkov správne orgány majú široký priestor na manévrovanie, čo sa týka výšky poplatku a podmienok, za ktorých sa poplatky platia. Ako upozorňuje správa OECD, regulátor by sa mal v prvom rade snažiť o dosahovanie cieľov regulácie nie iných cieľov, ako napríklad dosahovanie cieľov rozpočtu. Snaha o dosiahnutie cieľov rozpočtu by mohla mať za následok uvoľnenie pravidiel v regulovanej oblasti s vidinou vyšších príjmov.

Princípy udeľovania licencií a povolení. Správa Úradu vlády Slovenskej republiky Základné princípy udeľovania licencií a povolení poskytovaných v pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy z roku 2001 rovnako konštatuje, že v rámci rozhodovacej činnosti štátnej správy existuje pojmová neujasnenosť a v problematike je rad pojmov ako povolenie, oprávnenie, licencia či koncesia, ktoré nemajú stanovený rozsah činností, resp. nie sú jasné hranice medzi nimi. (Úrad vlády SR, 2001) Táto nedokonalosť formálnych pravidiel, ako to správa označuje, bola identifikovaná medzi základnými príčinami korupcie. Analýza ÚV SR identifikovala v celom systéme povolení tieto nedostatky: nízka miera transparentnosti rozhodovania, nenárokovateľnosť licencií, široko formulované kritériá, absencia korekčného mechanizmu a pravidelné vyhodnocovanie, nízka miera brania ohľadu na náklady žiadateľa a poskytovateľa a ďalšie. Napriek tomu, že analýza bola vykonaná ešte v roku 2001, teda takmer pred 20 rokmi, jej odporúčania (1. definovať základné princípy tvorby licencií a povolení; 2. definovať celkovú štátnu politiku vlády SR v oblasti poskytovania licencií a povolení v pôsobnosti ústredných orgánov štátnej správy; 3. všetky existujúce licencie a povolenia je potrebné podrobiť kritickej analýze a 4. spôsob udeľovania licencií a povolení si vyžaduje pravidelnú revíziu) sú stále aktuálne.

Drahé podnikanie. Z pohľadu správnych poplatkov sa medzi najdrahšie podnikanie radí prevádzkovanie hazardných hier, podnikanie v oblasti humánnych a veterinárnych liekov, v energetike, v oblasti ochrany osobných údajov, ďalej v oblasti letectva, prevádzkovanie

stanice technickej a emisnej kontroly a kontroly originality vozidiel. Okrem týchto sú vysoké správne poplatky aj pre prevádzkovateľa Európskej služby elektronického výberu mýta na Slovensku, držiteľa poštovej licencie či prevádzkovateľa prenosovej sústavy a prevádzkovateľa prepravnej siete, avšak vzhľadom na to, že ich platia iba vybrané podniky jedenkrát za niekoľko rokov, nie sú relevantné pre podnikateľské prostredie.

Obsolentné položky. Položka 43 Prihláška na ochranu odrody rastlín alebo plemena zvierat sadzobníka nemá oporu v aktuálne platnej legislatíve. Položka vychádzala zo zákona č. 132/1989 Zb., ktorý bol zrušený zákonom č. 202/2009 Z. z. o právnej ochrane odrôd rastlín, ktorý však takúto prihlášku neobsahuje, teda sa zdá, že táto položka je obsolentná. Rovnako je podľa informácií z MF SR neaktuálna aj položka 146 Vydanie povolenia Ministerstvom financií Slovenskej republiky na predaj tovaru spotrebného charakteru bez dane z pridanej hodnoty fyzickým osobám v tranzitnom priestore letísk a prístavov..., keďže už nie je platný predpis, na základe ktorého sa poplatok vyberal. Je predpoklad, že takýchto neaktuálnych položiek sa môže nachádzať v sadzobníku aj viac.

Aktualizácia poplatkov. Podľa výšky poplatku je možno vidieť, či bol stanovený ešte pred rokom 2009, keď Slovensko prešlo na euro v roku 2008, alebo bol prijatý či upravený až po ňom. Z obdobia pred rokom 2008 ostali napríklad poplatky v sume 165,5 eur (vydanie tabuľky s evidenčným číslom zo skladových zásob orgánu Policajného zboru (položka 76) alebo vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti člena posádky plavidla, alebo vedúceho plavby na plavebnej komore (položka 93 b)), alebo v sume 663,5 eur (žiadosť o registráciu ďalšej sily alebo liekovej formy, rozšírenie registrácie (položka 152 b) či Schválenie určeného technického zariadenia v prevádzke na ďalšiu prevádzku (položka 203)). Takýchto nezaokrúhlených poplatkov je v sadzobníku iba malá časť a otázkou zostáva, či by sa prípadné prehodnotenie poplatkov nepremietlo do ich zvýšenia.

Správne poplatky nie sú témou. Na rozdiel od témy oceňovania licencií vo sfére duševného vlastníctva na Slovensku zatiaľ neexistuje živá debata o systematickom stanovení výšky správnych poplatkov za niektoré typické úkony správnych orgánov. Dôvodom môže byť, že sumy vybrané na poplatkoch podľa zákona o správnych poplatkoch tvoria u väčšiny podnikateľov relatívne malé časti nákladov a oveľa väčšie finančné náklady majú napríklad v súvislosti s daňovými zákonmi alebo nepriame finančné náklady pri zabezpečovaní súladu svojej činnosti s ďalšími reguláciami (napr. pri zaisťovaní bezpečnosti a ochrany pri práci, pri nakladaní s odpadom, reštrukturalizácií a pod.)

2.3 Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov

2.3.1 Všeobecné informácie

Súdne poplatky podľa tohto zákona sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry podľa sadzobníka súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov. Pravidlá evidencie, rozpočtovania či splatnosti sú takmer rovnaké ako v prípade zákona o správnom poplatku. Rovnaké sú aj možnosti platby poplatkov. Niektoré špecifiká tohto zákona sú popísané nižšie.

Poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa zákona ustanovený poplatok z návrhu. Podľa Horvátha možno za navrhovateľa poplatkového úkonu považovať toho, kto podáva podanie, ktoré je spoplatnené v sadzobníku súdnych poplatkov, kto iniciuje konanie, ktoré je spoplatnené v sadzobníku, alebo ten, v koho prospech súd vykonáva spoplatnený úkon alebo konanie. (Horváth, 2014) Podľa zákona sú to zvyčajne obe strany sporu v konaní o vysporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov alebo jedna z nich podľa rozhodnutia súdu, dlžník v konkurznom konaní, dedič v konaní o dedičstve, oprávnený v exekučnom konaní, a ten, kto je povinný doručovať podania do elektronickej schránky súdu. Pre účel tejto analýzy je poplatníkom podnikateľský subjekt, či už právnická alebo fyzická osoba, v ktorej prospech vykonáva súd, orgán štátnej správy súdov alebo prokuratúra spoplatnený úkon alebo konanie.

Poplatky podľa tohto zákona vyberajú priamo súdy, orgány štátnej správy súdov a orgány prokuratúry. Tieto orgány musia podobne ako v prípade zákona o správnych poplatkoch vybrané poplatky odvieť do 15 pracovných dní odo dňa zaplatenia poplatku na účet daňového úradu. Vo veciach poplatkov môže rozhodnúť len ten orgán, ktorý je oprávnený vykonať poplatkový úkon.

Podobne ako pri zákone o správnych poplatkoch je veľa inštitúcií a prípadov, v ktorých je poplatník od poplatku oslobodený.

Sadzba poplatku

Sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku rovnako ako v prípade zákona o správnom poplatku pevnou sumou alebo percentuálnou sadzbou zo základu poplatku. Zvyčajne je poplatok za odvolanie päť eur a poplatok za dovolanie 10 eur. V prípade percentuálnej sadzby je táto najčastejšie limitovaná minimálnou (16,5 eur) alebo maximálnou (16 596,5 eur) pevnou sumou.

Ustanovenie týkajúce sa zníženia poplatku podaného elektronickými prostriedkami, prostredníctvom jednotného kontaktného miesta a integrovaného obslužného miesta platia rovnako ako pri zákone o správnych poplatkoch. Zaujímavosťou však je, že ustanovenie o

zniženie poplatku sa nepoužije na šieste a každé ďalšie podanie podané tým istým navrhovateľom na jeden súd v jednom kalendárnom roku a ani pri poplatkoch vyberaných v exekučnom konaní.

Podľa Horvátha je význam súdnych poplatkov široký, keďže predovšetkým z fiškálneho hľadiska sú súdne poplatky príjmom štátneho rozpočtu. Ich účelom je čiastočná úhrada nákladov spojených so súdnymi úkonmi, a preto je z tohto pohľadu tento zákon finančnoprávnym predpisom. (Horváth, 2014)

Platba poplatkov

Poplatky sa platia:

- v hotovosti (do 300 eur vrátane okrem poplatku vo veciach Obchodného registra (položka 17 sadzobníka), ktorý je možné platiť v hotovosti, aj keď prevyšuje 300 eur),
- poštovým poukazom,
- platobnou kartou,
- prevodom z účtu v banke alebo v pobočke zahraničnej banky,
- prostredníctvom integrovaného obslužného miesta,
- prostredníctvom platobnej brány Štátnej pokladnice.

Poplatky vyberané vo veciach obchodného registra a za úkony súdov týkajúce sa Obchodného registra, ktoré boli vykonané na základe podania elektronickými prostriedkami, sa platia prostredníctvom elektronického platobného portálu verejnej správy.

Splatnosť poplatku za podanie návrhu alebo žiadosti je splatná vznikom poplatkovej povinnosti. V prípade, ak návrh nie je akceptovaný, poplatok sa nevracia. Poplatník by mal v takom prípade právo podať námietky, pri ktorých sa už dodatočný poplatok neplatí.

Pre účel tejto analýzy je tento zákon dôležitý najmä kvôli poplatku za úkony GP SR za výpis z registra trestov, ktorý sa podáva pri viacerých konaniach súvisiacich s podnikateľskou aktivitou a v konaniach vo veciach Obchodného registra.

Novela Obchodného zákonníka⁵ z roku 2019 priniesla viaceré zásadné zmeny do sadzobníka poplatkov zákona o súdnych poplatkoch:

- podania do obchodného registra iba elektronicky (od 1.1.2020),
- menia sa poplatky za podanie návrhu do obchodného registra (od 1.10.2020) – zmena poplatkov súvisí s povinným podávaním návrhov elektronicky. Tým, že sa fyzické

⁵Zákon č. 390/2019 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov, a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

podávanie návrhov znemožnilo, de facto ostal umožnený iba poplatok za elektronické podanie, ktoré je však na rovnakej úrovni ako pred zmenou.

- menia sa osoby, ktoré sa povinne zapisujú do obchodného registra (od 1.10.2020) – do obchodného registra sa už nezapisujú fyzické osoby (ani dobrovoľne) a zahraničné fyzické osoby.

2.3.2 Vybrané položky sadzobníka

Tabuľka 7 Položka 17 (zmena od 1.10.2020)

Položka 17	
Vo veciach obchodného registra	
a) z návrhu na prvý zápis	
1. akciovej spoločnosti	750 eur
2. iných právnických osôb	300 eur
3. fyzickej osoby podnikateľa	150 eur
4. organizačnej zložky podniku právnickej osoby	300 eur
5. organizačnej zložky podniku fyzickej osoby podnikateľa	30 eur
6. podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej právnickej osoby	300 eur
7. podniku alebo organizačnej zložky podniku zahraničnej fyzickej osoby	150 eur
b) z návrhu na zmenu právnej formy obchodnej spoločnosti (družstva)	330 eur
c) z návrhu na zápis zmeny alebo na doplnenie akéhokoľvek počtu údajov týkajúcich sa jednej zapísanej osoby s výnimkou zmeny alebo doplnenia údajov v názve obce, v poštovom smerovacom čísle, v názve ulice alebo iného verejného priestranstva, prípadne s tým súvisiacej zmeny orientačného čísla alebo súpisného čísla, ak nedochádza k zmene jej sídla, miesta podnikania alebo bydliska	66 eur
d) z návrhu akcionára na poverenie na zvolanie valného zhromaždenia	99 eur

Zdroj: Zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov

Návrh na zápis údajov do obchodného registra sa podáva na formulároch podľa Vyhlášky č. 25/2004 Z. z., ktorou sa ustanovujú vzory tlačív na podávanie návrhov na zápis do obchodného registra a zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu na zápis priložiť. Vyhláška obsahuje tiež zoznam listín, ktoré je potrebné k návrhu priložiť.

Položka 23

Za overenie podpisu jednej osoby na tej istej listine

0,50 eura

Pod túto položku spadá overenie pravosti podpisov sudcov a odtlačkov úradných pečiatok súdov, podpisov notárov a odtlačkov úradných pečiatok notárskych úradov, podpisov súdnych exekútorov a odtlačkov pečiatok znalcov a prekladateľov a ďalšie. Podľa Horvátha sa jedná

o obsolentné ustanovenie, ktoré nemá oporu v právnej úprave, keďže žiadna regulácia neukladá súdu povinnosť overovať pravosť podpisov. (Horváth, 2014)

Položka 30

Za výpis z registra trestov, odpis registra trestov, za poskytnutie výpisu z registra trestov obsahujúceho informáciu o odsúdení v inom štáte Európskej únie a za poskytnutie odpisu z registra trestov obsahujúceho informáciu o odsúdení v inom štáte Európskej únie (aj negatívne). **4 eurá**

Výpis z registra trestov je verejná listina vydaná GP SR, ktorý preukazuje, či osoba bola alebo nebola právoplatne odsúdená. Tento výpis fyzická osoba bežne potrebuje pri nástupe do novej práce alebo v súvislosti s vybavovaním niektorých dokladov, oprávnení či povolení. Od roku 2016 sa zákonom o trestnej zodpovednosti právnických osôb⁶ táto položka sadzobníka využíva aj pre účely výpisu z registra trestov právnických osôb. Využitelnosť tohto výpisu je zatiaľ veľmi nízka.

Napriek tomu, že sadzobník stanovuje pevnú sumu 4 eur, v praxi sa tieto sumy jemne líšia podľa spôsobu podania.

Tabuľka 8 Poplatky za výpis z registra trestov

Podanie elektronicky	2 eur
Podanie osobne na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky	4 eur
Podanie osobne na niektorom z pracovísk IOMO	3,9 eur (2 eur elektronické podanie + 1,9 eur poplatok za asistenciu)
Podanie osobne na IOMO - prevádzkarni MV SR	4 eur (2 eur elektronické podanie + 2 eur poplatok za asistenciu)
Podanie na zastupiteľskom úrade Slovenskej republiky v zahraničí	10 eur

Zdroj: Slovensko.sk, iomo.sk, MZVaEZ – Sadzobník konzulárnych poplatkov

Na stránke Slovensko.sk sa uvádza, že poplatok za túto službu sa líši podľa krajiny, v ktorej sa zastupiteľský úrad nachádza. Podľa Zákona o správnych poplatkoch, v sadzobníku poplatkov v časti XVIII. o Konzulárnych poplatkoch a podľa konzulárnych informácií na stránke Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky by poplatok za vydanie výpisu alebo odpisu z registra trestov mal byť jednotne 10 eur.

⁶ Zákon č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb a o zmene a doplnení niektorých zákonov

V prípade výpisu z registra trestov pre právnickú osobu je podanie žiadosti možné iba osobne na GP SR alebo na pracoviskách IOMO.

Zákon proti byrokracii

Od účinnosti zákona č. 177/2018 Z. z. o niektorých opatreniach na znižovanie administratívnej záťaže využívaním informačných systémov verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon proti byrokracii) sú verejné orgány povinné používať údaje evidované v informačných systémoch verejnej správy a v informačnom systéme, a taktiež si v nevyhnutnom rozsahu tieto údaje navzájom bezodplatne poskytovať. Znamená to, že fyzická osoba už nemusí zbytočne žiadať o výpisy a odpisy a platiť za ne poplatky.

Tabuľka 9 Jedenkrát a dosť

Jedenkrát a dosť

V zmysle princípu Jedenkrát a dosť vláda vytvorila tzv. zákon proti byrokracii (Zákon č. 177/2018 Z. z.), ktorým ustanovila povinnosť pre verejné orgány zdieľať si navzájom dostupné údaje, čím odbremenila občanov a podnikateľov od povinnosti chodenia po úradoch a platenia správnych poplatkov.

- Od 1.9.2018 – výpis z katastra nehnuteľností, zo živnostenského registra, z obchodného registra
- Od 1.1.2019 – výpis z registra trestov
- Od 1.9.2019 – potvrdenie o návšteve školy, výpis z registra nadácií, z registra občianskych združení, z registra neinvestičných fondov, z registra neziskových organizácií a z registra organizácií s medzinárodným prvkom.
- Od 1.12.2019 – potvrdenie o nedoplatkoch na zdravotnom poistení, na sociálnom poistení a o nedoplatkoch na daniach.
- Od 1.1.2021 sa týka potvrdenia o dávkach nemocenského poistenia a o dôchodkových dávkach.

Podľa informácií predkladateľa si v roku 2017 vyžiadali občania a podnikatelia v papierovej forme 348 680 výpisov z listu vlastníctva, 280 325 výpisov z obchodného registra, 67 690 výpisov zo živnostenského registra a 316 130 výpisov a odpisov z registra trestov, kde iba podnikatelia ušetrili na správnych poplatkoch 2,6 mil. eur ročne.

Zdroj: stopbyrokracii.sk

Odpis registra trestov je taktiež verejná listina, kde sú údaje o každom právoplatnom odsúdení, vrátane súdu iného členského štátu EÚ alebo iného súdu, ktorého rozhodnutie bolo uznané súdom Slovenskej republiky, o priebehu výkonu trestu a ochranného opatrenia

a odsúdeniach. Odpis registra trestov vydáva GP SR iba na žiadosť zákonom stanovených orgánov alebo oprávnenej osoby pre potreby trestného konania, na plnenie úloh ochrany a bezpečnosti štátu a pre potreby preukázania bezúhonnosti a spravodlivosti. Z pohľadu podnikania je odpis potrebný na previerku bezúhonnosti a spoľahlivosti uchádzača o zamestnanie v bezpečnostnej či technickej službe alebo zamestnanca bezpečnostnej či technickej služby, alebo uchádzača o vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti. Pre podnik vykonávajúci činnosť v tejto oblasti by sa jednalo o nepriamy finančný náklad v prípade, ak by uchádzačom o zamestnanie tento výdavok hradil.

2.3.3 Zistenia

Jeden úkon a štyri sumy. Pri žiadosti o výpis z registra trestov sa môže podnikateľ stretnúť so štyrmi rôznymi sumami, napriek tomu, že sadzobník súdnych poplatkov uvádza jednotnú sumu 4 eur. Tieto odlišnosti vyplývajú z rôzneho prístupu sprostredkovateľov služby a ich technickej vybavenosti.

Zákon proti byrokracii. Za najväčšiu zmenu v oblasti poplatkov sa dá označiť prijatie zákona proti byrokracii a jeho následných noviel. Zákon postupne zavádza povinnosť pre inštitúcie komunikovať medzi sebou a zdieľať si údaje, čo zároveň ruší povinnosť občanov a podnikateľov tieto údaje žiadať od jednej inštitúcie a predkladať druhej. Druhá veľká téma je elektronizácia obchodného registra, ktorá znemožňuje osobné podania, a teda znižuje poplatky za elektronické podania. Elektronizácia verejnej správy a zmeny vyplývajúce zo zákona proti byrokracii za uplynulé roky znížili výdavky podnikateľov na výpis z registra trestov.

2.4 Zákon č. 340/2012 Z. z. o úhrade za služby verejnosti poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov (o koncesionárskych poplatkoch)

Zákon upravuje platenie, vyberanie a vymáhanie úhrady za služby verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania poskytované Rozhlasom a televíziou Slovenska.

Platiteľom úhrady je

- fyzická osoba, ktorá je evidovaná dodávateľom elektriny v evidencii odberateľov elektriny v domácnosti ako odberateľ elektriny v domácnosti v odbernom mieste, pre spotrebu v byte alebo v rodinnom dome,

- zamestnávateľ, ktorý v pracovnom pomere alebo v obdobnom pracovnom vzťahu zamestnáva aspoň troch zamestnancov; na účely tohto zákona sa služobný úrad posudzuje ako zamestnávateľ.

Fyzická osoba platí úhradu vo výške 4,64 eur za každý mesiac.

Zamestnávateľ platí úhradu podľa počtu zamestnancov v pracovnom pomere⁷ (nie z dohôd o prácach vykonávaných v pracovnom pomere) nasledovne:

- 4,64 eura, ak zamestnáva od 3 do 9 zamestnancov,
- 18,58 eura, ak zamestnáva od 10 do 49 zamestnancov,
- 79,66 eura, ak zamestnáva od 50 do 249 zamestnancov,
- 199,16 eura, ak zamestnáva od 250 do 999 zamestnancov,
- 464,71 eura, ak zamestnáva 1 000 a viac zamestnancov.

Úhrada sa platí za mesiac, ale je možné ju zaplatiť jednorazovo za štvrťrok, polrok alebo rok. Platba je možná prevodom, trvalým platobným príkazom alebo prostredníctvom SIPO.

Evidenciu úhrad vykonáva RTVS a pre kontrolu poplatkov môže vyžiadať aj doplňujúce údaje od Sociálnej poisťovne (pre kontrolu počtu zamestnancov) a Katastrálneho úradu (pre kontrolu fyzických osôb).

Príjmy RTVS z úhrady za služby verejnosti za rok 2018 sú vo výške 82 mil. eur. RTVS neuvádza, akú časť zaplatili zamestnávateľia. Podľa ekonomickej klasifikácie sa jedná o daňové príjmy. Ďalšie príjmy RTVS tvorili nedaňové príjmy (8,3 mil. eur), granty a transfery (36,4 mil. eur) a príjmové finančné operácie (20,2 mil. eur, kde ale väčšinu tvoril zostatok z predchádzajúcich rokov). (RTVS, 2019)

2.5 Zákon č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon z roku 2004 upravuje všeobecné pravidlá postupu pri dohľade nad finančným trhom v oblasti bankovníctva, kapitálového trhu, poisťovníctva a dôchodkového sporenia, ktorý vykonáva NBS. Na konania vo veciach zverených NBS sa uplatňuje postup podľa tohto zákona, nie všeobecné predpisy o správnom konaní.

Zákon uvádza, že medzi výnosy NBS patria tieto položky:

⁷ Do celkového počtu zamestnancov sa započítavajú aj zamestnanci na materskej a rodičovskej dovolenke.

- Ročné príspevky dohliadaných subjektov. Ročné príspevky je povinný uhrádzať dohliadaný subjekt, ktorý nadobudol povolenie alebo iné oprávnenie na vykonávanie činnosti v oblasti finančného trhu. Sadzby určuje banková rada vždy na rok vopred a tieto sú rozdielne podľa typu vykonávanej činnosti a typu druhu prispievateľa.
- Poplatky za úkony alebo za konanie NBS pri dohľade nad dohliadanými subjektmi sú popísané nižšie.
- Prirážky k ročným príspevkom na účely úhrady nákladov na výkon ochrany finančných spotrebiteľov za nedostatky v oblasti ochrany finančných spotrebiteľov.

Povinnosť zaplatiť poplatok vzniká podaním poplatkového podnetu, ktorý smeruje k vykonaniu úkonu podliehajúceho poplatku. Poplatník je povinný zaplatiť poplatok najneskôr do piatich pracovných dní odo dňa podania poplatkového podnetu. Poplatky sú príjmom Národnej banky Slovenska a platia sa prevodom peňažných prostriedkov alebo vkladom peňažných prostriedkov na určený účet Národnej banky Slovenska.

Poplatky za úkony alebo za konania NBS sú stanovené opatrením č. 8/2012 o poplatkoch za úkony Národnej banky Slovenska (oznámenie č. 376/2012 Z. z.) po dohode s Ministerstvom financií Slovenskej republiky na základe

- a) žiadosti o
 1. udelenie povolenia alebo licencie,
 2. rozšírenie alebo inú zmenu udeleného povolenia alebo licencie,
 3. udelenie súhlasu alebo predchádzajúceho súhlasu,
 4. zmenu udeleného súhlasu alebo predchádzajúceho súhlasu,
 5. schválenie úkonu, prospektu alebo iného dokumentu,
- b) rozkladu proti prvostupňovému rozhodnutiu o žiadosti podľa písmena a),
- c) žiadosti o vydanie duplikátu povolenia, duplikátu licencie, duplikátu schválenia, duplikátu súhlasu, duplikátu predchádzajúceho súhlasu alebo duplikátu iného rozhodnutia Národnej banky Slovenska,
- d) inej žiadosti podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu.

Jednotlivé úkony a konania NBS vyplývajú aj z ďalších právnych predpisov ako zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách, zákon č. 203/2011 Z. z. o kolektívnom investovaní, zákon č. 429/2002 Z. z. o burze cenných papierov, zákona č. 39/2015 Z. z. o poisťovníctve, zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení, zákon č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení, zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve, zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a ďalších.

Prílohou opatrenia je kompletný zoznam sadzieb rozdelený na časti:

1. Bankovníctvo
2. Kapitálový trh
3. Poisťovníctvo
4. Dôchodkové sporenie
5. Finančné sprostredkovanie a finančné poradenstvo
6. Poskytovanie spotrebiteľských úverov a iných úverov a pôžičiek spotrebiteľom
7. Devízová oblasť
8. Platobné služby

Podľa Výročnej správy Národnej banky Slovenska za rok 2019 boli výnosy z poplatkov a príspevkov subjektov finančného trhu v objeme 11 974 tis. eur. (NBS, 2020)

2.6 Zákon č. 495/2008 Z. z. o poplatku za udržiavanie platnosti patentu...

Tento zákon je účinný od 1. januára 2009 a doteraz bol trikrát novelizovaný. Zákon upravuje výšku a vyberanie poplatku za udržiavanie platnosti patentu, poplatku za udržiavanie platnosti európskeho patentu s účinkami pre Slovenskú republiku a poplatku za udržiavanie platnosti dodatkového ochranného osvedčenia na liečivá a výrobky na ochranu rastlín. Poplatky vymeriava a vyberá Úrad priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ÚPV“).

Za úkony v konaní o patentovej prihláške sa platia správne poplatky a za udržiavanie platnosti patentu sa platia udržiavacie poplatky. Oboje patria podľa rozpočtovej klasifikácie medzi Administratívne poplatky – ostatné poplatky. Výška poplatkov je uvedená v Sadzobníku udržiavacích poplatkov, ktorý je prílohou zákona. Udržiavacie poplatky za patent a udržiavacie poplatky za európsky patent sa platia od tretieho roku (66 eur) až po 20. rok (663,50 eur). Patent platí dvadsať rokov od podania patentovej prihlášky. Udržiavací poplatok za dodatkové osvedčenie na liečivá a výrobky na ochranu rastlín stojí od prvého roku 995,5 eur až po piaty rok 2323,5 eur. Udržiavací poplatok za dodatkové osvedčenie počas predĺženej doby je 829,5 eur. Tieto poplatky sa od vzniku zákona v roku 2009 nemenili.

Udržiavací poplatok sa platí

- bezhotovostným prevodom z účtu v banke na príslušný účet úradu alebo
- poukazom poštového platobného styku na príslušný účet úradu.

Príjmy ÚPV z udržiavacích poplatkov za rok 2019 boli vo výške 2,64 mil. eur.

Udržiavacie poplatky za európsky patent sa platia Európskemu patentovému úradu.

2.7 Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách

Jedná sa o relatívne „nový“ zákon, ktorý je účinný od 1. marca 2019. Zákon upravuje podmienky prevádzkovania a propagovania hazardných hier, podmienky používania technických zariadení, vznik ÚRHH, pôsobnosť obcí a štátny dozor.

Prevádzkovatelia hazardných hier, ktorými môžu byť iba právnické osoby, vykonávajú činnosť na základe všeobecných licencií alebo individuálnych licencií. Podľa registrov ÚRHH, ktorý je dozorným orgánom, bolo podnikateľom udelených viac ako 150 individuálnych licencií a 31 podnikateľov prevádzkuje hazardné hry na základe všeobecných licencií.

Špecifické poplatky spojené s podnikaním v oblasti prevádzkovania hazardných hier podľa zákona č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách sú nasledovné

- Poplatky za udelenie individuálnej licencie (500 eur – 5 mil. eur) alebo za oznámenie o prevádzkovaní hazardnej hry podľa všeobecnej licencie (50 eur) – jedná sa o správne poplatky, ktoré sú príjmom štátneho rozpočtu
- Mesačný príspevok (0,7 % z výťažku, poplatku a provízie) a osobitný príspevok (0,7 % z hernej istiny za celé obdobie predaja žrebov) prevádzkovateľa hazardnej hry na financovanie úradu (ÚRHH) – sú príjmom štátneho rozpočtu
- Odvody prevádzkovateľa hazardnej hry (sadzba podľa druhu hazardnej hry) – sú príjmom štátneho rozpočtu aj rozpočtov obcí.

Príjmy štátneho rozpočtu z odvodov z hazardných hier bol v roku 2018 vo výške 224 mil. eur a v roku 2019 vo výške 258 mil. eur. (MF SR, 2020)

2.8 Zákon č. 414/2012 Z. z. o obchodovaní s emisnými kvótami (poplatok za obchodovanie s emisnými kvótami)

Zákon, ktorý reagoval na európsku legislatívu bol schválený v roku 2012 a odvtedy prešiel siedmimi novelami. Základom systému obchodovania s emisnými kvótami je smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v spoločenstve a jeho cieľom je kontrola a znižovanie emisií vypúšťaných do ovzdušia. Účastníkom systému obchodovania sú povinní účastníci a dobrovoľní účastníci, ktorým je zriadený účet v registri. Náklady za operácie nad účtami kvót a za správu kvót v registri znáša účastník systému obchodovania a platí vnútroštátnemu správcovi poplatky podľa aktuálneho sadzovníka poplatkov vydaného vnútroštátnym správcom a schváleného MŽP SR. Účastníci systému majú pridelené bezodplatné kvóty, ktoré sú vypočítané podľa osobitného predpisu. Emisné kvóty sú evidované na účtoch v registri kvót, ktorého vnútroštátnym správcom je ICZ Slovakia a.s..

Tabuľka 10 Sadzobník poplatkov za obchodovanie s emisnými kvótami

Paušálny ročný poplatok za spravovanie každého holdingového účtu prevádzkovateľa alebo prevádzkovateľa lietadiel	a) fixná 600 eur b) variabilná 0,018 eur/ kvóta
Paušálny ročný poplatok za spravovanie každého osobného holdingového účtu a obchodného účtu	750 eur
Poplatok za mimoriadny výpis z účtu kvót	60 eur/ výpis
Poplatok za realizáciu transakcie odovzdania emisných kvót vnútroštátnym správcom na žiadosť účastníka	1140 eur/ transakcia

Zdroj: ICZ.sk

Celkové výnosy za poplatky z obchodovania správca registra nezverejňuje, no podľa údajov od Finstat mala táto spoločnosť tržby vo výške takmer 10 mil. eur a zisk viac ako 500 tis. eur. (Finstat, 2020).

Časť kvót, ktoré nie sú pridelené, sa draží a aukcionára vykonáva Exportno-importná banka. Tieto výnosy sú príjmom Environmentálneho fondu. Podľa výročnej správy Environmentálneho fondu mal tento príjem z obchodovania s emisnými kvótami za rok 2019 v sume 244 mil. eur, čo predstavovalo nárast oproti roku 2018 z dôvodu prudkého zvýšenia cien na burze z dôvodu reformy Európskeho systému obchodovania s emisiami. (Environmentálny fond, 2020)

Účastníkmi tohto systému sú najmä podnikatelia vykonávajúci činnosť v energetike, v automobilovom priemysle, v stavebníctve, v chemickom a farmaceutickom priemysle, ale aj v potravinárstve. V zozname ministerstva je evidovaných viac ako 200 prevádzok. Zákon sa týka aj prevádzkovateľov lietadiel, avšak taký je momentálne zaregistrovaný na Slovensku iba jeden.

2.9 Nariadenie č. 340/2013 Z. z., ktorým sa ustanovuje predmet, náležitosti a sadzba úhrad a ročných platieb za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh a ich používanie

Nariadenie obsahuje sadzbu úhrad za odborné služby Centra pre chemické látky a prípravky, ktoré je súčasťou MH SR, a za ročné platby za biocídny výrobok a skupinu biocídnych výrobkov.

Nariadenie obsahuje celkovo 28 typov odborných služieb, ktorými sú napríklad posúdenie úplnosti žiadosti o schválenie účinnej látky, hodnotenie žiadosti o schválenie účinnej látky alebo hodnotenie žiadosti o schválenie účinnej látky v sadzbách od 100 eur do 170 tis. eur.

Ročné platby sa platia v sumách od 150 eur do 750 eur. Sadzby úhrad a ročných platieb sa od vyhlásenia nariadenia v roku 2013 nezmenili.

3 POPLATKOVÉ ZAŤAŽENIE V SAMOSPRÁVE

3.1 Metodické východiská

Pre účel ilustratívneho vyjadrenia zložitosti, variability a nákladnosti poplatkového zaťaženia v samospráve sme sa rozhodli vykresliť poplatkové zaťaženie podnikateľa v meste Sereď v Trnavskom samosprávnom kraji.

Pre čo najvyššiu možnú relevantnosť údajov a možnosť porovnania s analytickými výstupmi poplatkov v štátnej správe je vhodné pracovať s priemerne veľkým a hospodársky výkonným mestom na Slovensku.

Mesto Sereď je vhodným príkladom stredne veľkého slovenského mesta – podľa počtu obyvateľov, ktorých je 15726 ide o 50. najväčšie mesto Slovenska zo 141. Ide zároveň o zástupcu najpočetnejšej skupiny slovenských miest s počtom obyvateľov do 16 tisíc.

Nachádza sa v Trnavskom kraji, čím spĺňame zámer vyhnúť sa monitorovaniu poplatkov v metropolitnom regióne, ktorý podlieha niekoľkým špecifikám.

V rebríčku transparentnosti Transparency International, ktorý hodnotí otvorenosť dát samospráv (Transparency International, Otvorená samospráva) je na priemernej 36. priečke. Trnavská župa je v rebríčku otvorených žúp na priemernom 4. mieste.

3.2 Štruktúra samosprávy v Slovenskej republike a kompetencie jednotlivých úrovní vo vzťahu k podnikateľom

Slovenská republika bola historicky rozdelená do ďalších územných celkov, ktoré disponujú určitou mierou autonómie. Samospráva existuje, aby lepšie reflektovala na regionálne špecifiká, aby dokázala odpovedať na problémy menších sídiel rýchlejšie ako štátna štruktúra, aby spravovala chod miest a obcí, a taktiež aby bola s občanmi v bližšom kontakte.

Historicky prešla samospráva niekoľkými vlnami reforiem k decentralizácii, s čím sa okrem iného spája posilnenie právomocí a nadobudnutie vlastných peňažných príjmov.

Napriek finančnej decentralizácii však štát neprišiel o všetky cesty, ako by mohol ovplyvňovať výkon samospráv. Niektoré príjmové časti obcí a vyšších územných celkov sú totiž naďalej naviazané na štátny rozpočet. Štát však nesmie do činnosti samosprávy zasahovať v neodôvodnených prípadoch. O tom, o aké prípady sa vo vecnej rovine jedná, však v minulosti viedli mestá a obce spoločne s vyššími územnými celkami niekoľko sporov so štátnymi inštitúciami.

Proces decentralizácie slovenskej verejnej správy v spojitosti s decentralizáciou samospráv prebieha prakticky od vzniku samostatnej republiky. Ide o výsledok dogmatického prístupu predošlého komunistického štátneho zriadenia, ktoré totalitným pohľadom zakotvilo do fungovania všetkých inštitúcií centralizmus.

Obnovenie inštitútu územnej samosprávy prišlo až po páde režimu a formovaní nových pomerov. Kľúčovým bol Zákon č. 367/1990 Zb. o obecnom zriadení. Najvýraznejšie posuny v oblasti vzniku štruktúry samospráv, ako ju poznáme dnes, urobili vlády tesne po roku 1998.

V roku 2000 vláda navrhla a schválila Konceptiu modernizácie a decentralizácie verejnej správy. Tá vytvorila podmienky pre vznik Zákona o samospráve vyšších územných celkov. Šlo o základný stavebný kameň, ktorý spoločne so Zákonom o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky preniesol významnú časť výkonu svojich právomocí na samosprávne kraje. Zavŕšením decentralizácie štátnej moci a vzniku samosprávnej siete bolo z technického hľadiska zrušenie krajských úradov štátnej správy z roku 2007.

Z hľadiska autonómneho fungovania samospráv je významný zákon 303/2001, nahradený komplexným volebným kódexom o podmienkach výkonu volebného práva (zákonom o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Samotná voľba do samospráv sa roky charakterovo významne nezmenila, ale jej štatút bol jasnejšie zanesený do slovenskej legislatívy. Prvé voľby do orgánov samosprávnych krajov sa uskutočnili v roku 2001.

Aktuálny stav na Slovensku rozdeľuje územnú samosprávu do dvoch úrovní:

1. Miestnej : Jej vykonávateľom je obec - municipalita so samosprávou.
2. Regionálnej – Tú vykonáva vyšší územný celok.

Doplnkom systému územných samospráv sú rozpočtové a príspevkové organizácie založené územnou samosprávou.

Kľúčové zákonné normy samospráv

Zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov stanovuje základné princípy, postupy a pravidlá, podľa ktorých nositeľ samosprávy zostavuje a schvaľuje rozpočet, ktorý je základom jej finančného hospodárenia.

Obec je podľa tohto zákona povinná zverejniť rozpočet pred jeho schválením najmenej na 15 dní spôsobom v obci obvyklým, aby sa k nemu mohli vyjadriť obyvatelia obce.

Zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov je základom finančného hospodárenia vyšších územných celkov. Vyššie územné celky sú podľa

tohto zákona povinné pripravovať rozpočet na obdobie jedného kalendárneho roka, pričom musí byť, podobne ako u obecných zriadení, jeho návrh zverejnený najmenej 15 dní pred schválením.

Parametre rozpočtu a pravidiel jeho zostavovania v prípadoch obce aj vyššieho územného celku upravuje niekoľko ďalších právnych noriem. Na roztrieštenosť a nejednotnosť pravidiel, ktoré si niekedy aj protirečia v minulosti upozorňovali neziskové organizácie zaoberajúce sa problematikou samosprávy ako aj zástupcovia samotných samospráv.

Základné pravidlá sú vymedzené hlavne zákonom č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Ten rysuje základné kontúry rozpočtov obcí a vyšších územných celkov, rozpočtového procesu, pravidiel hospodárenia či zostavovania a schvaľovania záverečného účtu.

Znenie zákona tiež upravuje finančné vzťahy medzi štátnym rozpočtom a rozpočtami obcí a štátnym rozpočtom a rozpočtami vyšších územných celkov. Zavádza tiež prvky previazanosti rozpočtov vyšších územných celkov a obcí. Definuje tiež vzťah týchto rozpočtov k rozpočtom iných právnických a fyzických osôb.

Otázkou rozpočtov rozpočtových a príspevkových organizácií zriadených samosprávou sa zaoberá zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Upravuje a definuje tvorbu a zostavovanie rozpočtu v rozpočtových a príspevkových organizáciách zriadených obcou a vyšším územným celkom.

Rozpočet je definovaný ako strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky samosprávy, v ktorom sú vyjadrené zámery rozvoja územia obce a vyššieho územného celku a potrieb ich obyvateľov.

Významnou súčasťou rozpočtových pravidiel pre samosprávy je povinnosť vytvárať taktiež viacročný rozpočet. Ten sa podľa pravidiel skladá z rozpočtu na príslušný rozpočtový rok, rozpočtu na nasledujúci rok a rozpočtu na ďalší rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet po príslušnom rozpočtovom roku.

Rozpočet aktuálneho rozpočtového roka zohľadňuje hospodárenie predchádzajúcich rokov a výsledok hospodárenia predchádzajúceho obdobia.

Postupy vytvárania týchto rozpočtov určujú viaceré normy, hlavne Ústavný zákon č. 493/2011 Z. z. o rozpočtovej zodpovednosti a zákon č. 564/2004 Z. z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Osobitné postavenie má aj nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 668/2004 Z. z. o rozdeľovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v znení neskorších predpisov.

Pôsobnosť obcí má zákonom stanovené dve oblasti. Ide o samosprávne originálne pôsobnosti, ku ktorým patrí hospodárenie s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce, zostavovanie a schvaľovanie rozpočtu, záverečného účtu, zabezpečovanie výstavby či rozhodovanie vo veciach miestnych daní a poplatkov. Zákon o obecnom zriadení tiež kladie za úlohu obciam zabezpečovať za prijaté poplatky služby ako údržba a správa miestnych komunikácií, verejných priestranstiev, zabezpečovania verejnoprávnych služieb či osvedčovania listín a vydávania potrebných dokumentov.

Ďalšou oblasťou sú prenesené pôsobnosti pri výkone štátnej správy. Ide zjednodušene povedané o úlohy štátnej správy, ktoré so zámerom na racionálnejšie a efektívnejšie napĺňanie štát prenáša na obce či vyššie územné celky. Prenesený výkon je zo strany štátu finančne kompenzovaný, prípadne sa obci či vyššiemu územnému celku otvára možnosť pre vytvorenie vlastného nového zdroja príjmu. Medzi najčastejšie prenesené pôsobnosti pri výkone štátnej správy patrí hlásenie a evidencia pobytu občanov, vedenie registra obyvateľov, vydávanie stavebných povolení či správa oblastí súvisiacich s ochranou životného prostredia. Niektoré z prenesených pôsobností sa uplatňujú len na určité obce či vyššie územné celky, ale gro z nich platí celoplošne pre celé územie Slovenskej republiky.

Podstata hospodárskej existencie samosprávy je uvedená už v ústave, kde sa uvádza princíp hospodárskej samostatnosti samosprávy, ktorá podľa zákonom stanovených pravidiel sama narába s vlastným majetkom a finančnými prostriedkami.

Napriek snahe maximálne decentralizovať samosprávu a oddeliť jej fungovanie od závislosti od štátu, často vlastné zdroje príjmov nepokrývajú celú výdavkovú potrebu rozpočtov samospráv, a preto štát fungovanie samosprávy pravidelne dotuje. Naďalej prebieha diskusia a nastavovanie nových finančných zdrojov samospráv tak, aby neboli závislé od dotácií štátu, ale zároveň, aby nevytvárali nové nespravodlivé poplatky, ktoré by dopadali na ramená určitých skupín obyvateľstva.

Obecný rozpočet sa skladá vo všeobecnosti z:

- Bežného rozpočtu, ktorý sa zostavuje ako vyrovnaný alebo prebytkový. Ide o bilanciu bežných príjmov a bežných výdavkov.
- Kapitálového rozpočtu, kde sa započítavajú kapitálové príjmy či výdavky. Na rozdiel od bežného má obec možnosť zostaviť schodkový kapitálový rozpočet.
- Finančných operácií, ktoré nie sú súčasťou príjmov ani výdavkov obce. Ide napríklad o prevod prostriedkov samosprávy alebo medzi jednotlivými účtami obce.

Príjmová časť obecných rozpočtov sa skladá z daňových príjmov, kde patria podielové a miestne dane či miestne poplatky, a nedaňových príjmov, ktorými sú výnosy z podnikania a

vlastníctva obce, sankcie uložené obcou, dotácie zo štátneho rozpočtu či dary a výnosy z dobrovoľných zbierok, správne a administratívne poplatky. K príjmom obcí patrí tiež kapitola grantov a transferov.

Daňové príjmy a podielové dane

V Slovenskej republike je podielovou daňou daň z príjmu fyzických osôb, ktorú štát rozdeľuje územnej samospráve. 70 percent utrženej dane z príjmu fyzických osôb presmeruje štát na obce a zvyšných 30 percent na vyššie územné celky.

Ďalšie daňové príjmy a podielové dane v samospráve tvoria hlavne daň z nehnuteľností, daň za psa, daň za užívanie verejného priestranstva, daň za ubytovanie, daň za predajné automaty, daň za nevýherné hracie prístroje, daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta, daň za jadrové zariadenie či daň z motorových vozidiel. Poslednú menovanú však môže zavádzať iba vyšší územný celok. Existujú aj výnimočné prípady, kedy sa daň v niektorých obciach uplatňuje a v iných nie. Existujú aj poplatky, ktoré spadajú do kapitoly daňových príjmov a podielových daní, i keď doslovne o dane nejde.

Príkladom sú poplatky za komunálne odpady či za drobné stavebné odpady. Tie dokonca v niektorých obciach – ako sú Bratislava a Košice spravujú mestské časti. Toto prenesenie postačuje zavádzať do štatútu mesta či obce.

Ďalšiu zložku príjmovej stránky rozpočtov obcí predstavujú nedaňové príjmy. Ide o príjmy vyplývajúce z vlastníctva majetku či podnikania obce. Spadá tam taktiež výber nájomného za obecné prenajaté pozemky, stoje či mobiliár.

Z poplatkového hľadiska významnou zložkou kapitoly nedaňových príjmov sú správne, administratívne a ekologické poplatky. Medzi ne patrí pestrá zmes poplatkov od tých za vyhotovenie výpisu či odpisu oficiálnej informácie z úradných kníh cez výpisy z registrov až po poplatky za overovanie podpisov.

Medzi ekologické poplatky patria poplatky za vydávanie povolení k zásahom do prírodného prostredia, napríklad pri výrube stromov či poplatky súvisiace so stavebnými povoleniami. Od roku 2021 k poplatkom pribudne aj nová zložka za spracovanie biologického odpadu. Obce a mestá sú povinné zaviesť a zabezpečiť pre svojich občanov triedený zber kuchynského biologického odpadu. Množstvo z nich náklady za novú službu preniesie na obyvateľov a podnikateľov podnikajúcich na ich území.

Osobitnou kategóriou sú potom podnikateľské licencie vyplývajúce z predpisov konkrétnych obcí, časť odvodu z hazardných hier, ktorý rovnako ako časť ich regulácie pripadá do kompetencií samosprávy či pokuty za porušenie finančnej disciplíny.

K nedaňovým príjmom obcí patria taktiež príjmové úroky, dary a výnosy zo zbierok organizovaných obcou alebo v prospech obce.

Samostatnou kapitolou príjmu obcí sú transfery – finančné výpomoci, dotácie a granty. Grant je príspevok, ktorého cieľom je verejnoprospešný účel. Nie je naň viazaný žiaden úrok a finančný prostriedok je nevratný. Podobné vlastnosti v príjmovej stránke obce majú aj finančná výpomoc a dotácia. Čerpajú sa zväčša z nadradeného celku. Grant, finančnú výpomoc či dotáciu tak obci najčastejšie priraduje štát alebo vyšší územný celok. Ide o príspevok na konkrétny účel – napríklad podporu školského či sociálneho zariadenia schválený komisiou pridelovateľa.

Príjmami obcí v ich kapitálovom rozpočte sú príjmy z predaja kapitálových aktív, ale aj predaja pozemkov a podobných transakcií.

3.3 Samospráva v systéme verejnej správy

Územná samospráva je aj po decentralizačných procesoch stále nezanedbateľnou súčasťou systému verejnej správy. Štátna a regionálna správa sú prepojené nielen v spoločných agendách a úlohách, ktoré spoločne naplňajú, ale aj rozpočtovo.

Na Slovensku stále prebieha diskusia o tom, ktoré úlohy majú byť v kompetencii územných samospráv, a ktoré by mali byť stále prenesené na štát. Častým argumentom predstaviteľov územnej samosprávy je, že do ich kompetencie spadajú činnosti, na ktoré sú viazané v príjmovej oblasti poplatky a dane smerujúce do štátnej kasy. Hlavne vyššie územné celky opakovane upozorňujú na to, že majú v agende povinnosti, ku ktorým nemajú v páre vytvorený vlastný zdroj príjmu alebo s touto agendou súvisiaci príjem putuje do štátneho rozpočtu.

Predstavitelia samosprávy tiež často volajú po voľnosti pri vytváraní nových vlastných zdrojov príjmov. Štát im čiastočne vychádza v ústrety, pričom možno predpokladať ďalšie posuny smerom k individualistickému riešeniu príjmovej stránky rozpočtov samospráv. Výsledkom budú variabilné poplatkové politiky vyšších územných celkov, ale hlavne miest a obcí. Budú sa orientovať podľa toho, či chce daná samospráva cieľiť na podporu rodín, podnikateľského prostredia, životného prostredia či ďalších oblastí života samosprávy, ktoré budú prioritou danej samosprávy

Príkladom a novým bremenom na pleciach podnikateľov je miestny poplatok za rozvoj, ktorý nezaviedli všetky samosprávy. Toto rozhodnutie je na ich uvážení. Poplatok hradia podnikatelia na území danej samosprávy a príjem má smerovať na investičné projekty samosprávy. Podľa správy OECD je trendom posledných rokov na Slovensku taktiež zvyšovanie poplatkov za skladovanie odpadu. Cieľom opatrení je donútiť samosprávy k vytvoreniu

podmienok pre ústup od skladovania odpadu na skládkach a rozvíjať možnosti recyklačného nakladania s odpadom.

Predstavitelia štátnej úrovne zas často navrhujú, aby štátny rozpočet stratil prepojenie s rozpočtami samospráv. Hlavne z účtovného hľadiska je totiž nespornou záťažou. Otázkou, ktorá nebola vyriešená možnými nejasnosťami počas procesov decentralizácie však doposiaľ ostáva, kto by mal za danú záťaž zodpovedať, a taktiež prečo a ako daný nesúlad v budúcnosti vyriešiť.

Aktuálna situácia z pohľadu strážcov štátnej kasy však vyzerá prirodzene nevyvážené. Územná samospráva v roku 2019 zaznamenala prekročenie rozpočtu o 199,5 miliónov eur (z toho zdroje štátneho rozpočtu rastú o 97,4 milióna eur pri náraste spolufinancovania európskymi zdrojmi o 102,1 milióna eur) (MF SR, Rozpočet verejnej správy).

Uvedené čiastky sanuje ex-post rozpočtom samospráv štát zo štátneho rozpočtu, pričom musí neustále hľadať zdroje, z ktorých čerpá. V tomto prípade na škodu systémového riešenia chýba jasná rozpočtová regula, ktorá kapitola by mala v danom prípade výpadok z rozpočtu verejnej správy sanovať. Podľa samospráv je však systém sanovania oprávnený a jediný možný. Často sú totiž výpadky v ich rozpočtoch vyvolané zrušením poplatku či dane, z ktorého plynul samospráve príjem na úrovni štátu. Príkladom je obmedzenie príjmu z DPH za ubytovanie či poplatku pre obchodné centrá. Tieto príjmy boli samosprávam obmedzené práve s účinnosťou od roku 2019, čo sa prejavilo na vyššie uvedenom schodku.

Vývoj a vybrané hodnoty nedaňových príjmov obcí a vyšších územných celkov (zdroj dát MF SR):

Obce

Tabuľka 11 Nedaňové príjmy obcí

Rok	2019	2018	2017	2016	2015
Nedaňové príjmy obcí celkovo	526 484 701,64	523 003 415,92	511 745 646,49	511 129 766,80	567 232 000
Administratívne poplatky a iné poplatky a platby	286 407 738,44	289 833 860,93	276 922 111,69	272 860 295,94	266 920 000
Iné nedaňové príjmy	66 560 343,72	59 824 853,56	58 582 799,80	68 703 107,91	131 526 000

(skutočnosť k 31.12., v eur)

Zdroj: mfsr.sk, vlastné spracovanie

78

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Vyššie územné celky

Tabuľka 12 Nedaňové príjmy vyšších územných celkov

Rok	2019	2018	2017	2016	2015
Nedaňové príjmy VÚC celkovo	103 441 164,75	100 980 604,21	99 803 199,35	9 170 859,82	-
Administratívne poplatky a iné poplatky a platby	88 555 204,89	85 127 825,74	83 979 387,11	82 184 569,4	81 868 000
Iné nedaňové príjmy	5 394 878,80	6 968 200,54	-	-	42 050 000

(skutočnosť k 31.12., v eur)

Zdroj: mfsr.sk, vlastné spracovanie

Zistenia z vývoja nedaňových príjmov obcí a vyšších územných celkov

- Podľa miery konkrétnej diverzifikácie jednotlivých rozpočtových kapitol, tak obcí ako aj vyšších územných celkov, je zrejmé nedostatočné monitorovanie jednotlivých poplatkových zaťažení obyvateľstva ako aj podnikateľského prostredia.

Len málo miest, obcí či vyšších územných celkov vedie konkrétne štatistiky poplatkových príjmov za konkrétny poplatok. V rozpočtových kapitolách sú jednotlivé štatistiky poplatkových príjmov vedené pod príliš širokými kategóriami príbuznosti - napríklad administratívne poplatky. Okrem toho, že do kategórie spadajú tak čísla nepodnikajúcich obyvateľov ako aj tých podnikajúcich, v kapitole sú zahrnuté veľmi variabilné druhy poplatkov, ktoré možno rôznou logikou považovať za administratívne.

Fádne označenie rozpočtových kapitol a vedenie ich štatistického monitoringu je zapríčinené ekonomickou klasifikáciou Ministerstva financií Slovenskej republiky, ale naznačuje nízky záujem orgánov štátnej správy o sledovanie miery poplatkového zaťaženia obyvateľstva.

Samosprávy pri zavádzaní poplatkov nesledujú trendy, ani administratívnu či finančnú náročnosť dopadu ich zavedenia na obyvateľstvo.

- S vyššie uvedeným súvisí aj nedostatočný záujem o odbúravanie poplatkových bariér pre rozvoj podnikania v jednotlivých samosprávach. Nesledovanie nedaňových príjmov pri podnikajúcich osobách implikuje neprehľadnosť a chýbajúcu stratégiu plánovania poplatkového zaťaženia podnikania v samosprávach.

Mestá, obce a vyššie územné celky podporujú podnikateľské prostredie rôznymi nepriamymi cestami. Pri pohľade na poplatkové zaťaženie podnikania na ich území je však zrejmé, že na poplatky, ako priamy a okamžitý dopad na podnikateľa, nehľadia. Chýba tiež analýza efektivity služieb poskytovaných za jednotlivé poplatky či audit dostupnosti ich administrovania.

- Ďalším poznatkom sledovania vývoja nedaňových príjmov samospráv je permanentne rastúci príjem z odvodov z hazardných a iných podobných hier. Odvod, ktorý podľa zákona o hazardných hrách hradia nielen kasína a herne, ale aj reštauračné a ubytovacie zariadenia s prevádzkou výherného či herného video alebo iného technického typu automatu, alebo prevádzkou hier. Ide o nezanedbateľný príjem do štátneho rozpočtu. V roku 2020 sa odhadoval až na úrovni 100 miliónov eur. Až pätina z týchto odvodov končí v rozpočtoch miest a obcí. Veľkú diskusiu vyvoláva čoraz častejšie zakazovanie a obmedzovanie hazardu v niektorých samosprávach, ktoré často nie je sprevádzané alternatívnym návrhom na náhradu tejto príjmovej zložky rozpočtu.

- Ďalším výrazným a v posledných rokoch rastúcim príjmom samospráv je výťažok z poplatkov a platieb z nepriemyselného a náhodného predaja a služieb. Poplatok viazaný na podnikateľskú činnosť tvorí výrazné časti samosprávnych rozpočtov.

- Najviac mäťoucou kapitolou rozpočtov samospráv je kapitola administratívne poplatky a iné poplatky a platby. Do kapitoly spadá podľa regulatívy príliš široká a nečitateľná množina poplatkov. Nie je v nej možné oddeliť príjmy samosprávy od nepodnikajúcich a podnikajúcich občanov, ani sledovať efektívnosť jednotlivých služieb poskytovaných za dané poplatky. Pri prieskume vybraných samospráv v podkapitole 4. d. tejto analýzy došlo k potvrdeniu implikovaného dojmu, že na sledovaní poplatkového zaťaženia obyvateľstva jednotlivými rozpočtovými podkapitolami samosprávam nezáleží a v tejto oblasti neprebíha žiaden systematický a pravidelný audit.

- Poplatkové príjmy samospráv väčšine z nich narastajú. Pri vyšších územných celkoch vedie MF SR hlavne z obdobia pred rokom 2016 nekompletné štatistiky.

Príjem z administratívnych poplatkov rastie aj v ďalších krajoch a mestách, napríklad KSK a Košice.

Košický samosprávny kraj - príjem z administratívnych a iných poplatkov 13 860 099 € (2018).

Rastie od roku 2015, kedy to bolo 12 980 385 eur.

Mesto Košice - príjem z administratívnych a iných poplatkov 11 325 074 € (2018).

Rastie od roku 2015, kedy to bolo 9 690 099 eur. (Zdroj: hospodareniesamosprav.sk)

Napriek tomu chýba strategickjšie rozhodovanie o využití poplatkov v chode regionálneho podnikateľského prostredia, či chápanie poplatkov ako regulácie rozvoja podnikateľského prostredia.

3.4 Ilustrácia poplatkov v konkrétnej modelovej samospráve

Ako bolo uvedené v bode a. tejto kapitoly, pre účel vykreslenia poplatkového zaťaženia v konkrétnej samospráve sme sa rozhodli analyzovať poplatky v meste Sereď a v Trnavskom samosprávnom kraji.

3.4.1 Mesto Sereď

Príjmy mesta Sereď z poplatkov v praxi boli nasledovné:

Tabuľka 13 Plnenie rozpočtu z poplatkov (podľa mestského účtovníctva "na položkách 221")⁸

Rok	2019	2018	2017	2016
Výrub stromov	530	250	470	370
Výherné automaty	0	21 200	63 700	55 700
Poplatky stavebného úradu	48 885,00	37 838	40 514,5	35 360,38
Overenie podpisov	18 083	17 948,5	12 301,5	11 548,5
Umiestnenie hier	1 900	1 500	1 700	1 600
Malý zdroj znečistenia	50	10	105	335
IOM	0	2	0	0
Rybárske lístky	4 160	4 441,5	4 373,5	4 290
Matrika	7 449,5	5 223	7 276,5	4 987
Ostatné	4 835	4 836	5 334,8	4 648
SPOLU	85 892,5	93 249	135 775,8	118 838,88

Zdroj: mesto Sereď, vlastné spracovanie

Z časového hľadiska sú príjmy v prevažnej miere platené pri vydávaní rozhodnutí, teda počas celého roka. Platba je možná v časti prípadov elektronicky, vo všetkých prípadoch v hotovosti (aj platobnou kartou) alebo bankovým prevodom.

⁸Príjmy z poplatkov nie sú v rozpočte mesta rozdelené podľa platiteľa (vyčlenené podnikajúce a nepodnikajúce osoby).

Žiadny príjem z poplatkov nie je viazaný na investičné zámery mesta. To by platilo pri poplatku za rozvoj a ten nie je v meste Sereď zavedený.

Poplatky tvoriace nedaňové príjmy mesta Sereď

Ako bolo uvedené vyššie, mesto Sereď, podobne ako mnoho ďalších, v účtovníctve neoddeľuje do samostatných kapitol príjmy právnických osôb s podnikajúcimi fyzickými osobami od príjmov nepodnikajúcich fyzických osôb. Pri niektorých rozpočtových kapitolách je však zrejmé, že ich plnia v nemalej miere taktiež podnikatelia. Naopak, aj pri poplatkoch, ktoré sa zjavne týkajú nepodnikajúcich osôb nachádzame tiež finančnú spoluúčasť podnikateľov, ktorých sa nariadenia určujúce poplatok týkajú rovnako. Ide do istej miery o dvojitý meter, kedy nepodnikateľ uhradza len úzku škálu poplatkov, zatiaľ čo podnikajúcej osoby sa sumárne týkajú všetky druhy poplatkov.

Výrub stromov

Mesto Sereď vykonáva štátnu správu v prvom stupni vo veci ochrany drevín, vydáva rozhodnutia o výrube drevín, ukladá opatrenia na ozdravenie drevín, prijíma ohlásenia o výrube drevín.

Dreviny, na ktoré sa v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody: na stromy s obvodom kmeňa nad 40 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou a súvislé krovité porasty v zastavanom území obce s výmerou nad 10 m² a za hranicami zastavaného územia obce nad 20 m², na stromy s obvodom kmeňa nad 80 cm, meraným vo výške 130 cm nad zemou, ak rastú v záhradách a záhradkárskejších osadách, na dreviny rastúce na cintorínoch alebo ako súčasť verejnej zelene.

K vybaveniu súhlasu na výrub drevín je potrebné :

- Vyplnená Žiadosť o vydanie súhlasu na výrub stromov (tlačivo).
- Situačný náčrt (kópia katastrálnej mapy) s vyznačením stromov, na výrub ktorých je žiadosť podaná.
- Súkromné pozemky – kópia listu vlastníctva.
- Potvrdenie o zaplatení správneho poplatku.
- Žiadosť o vydanie súhlasu na výrub stromov

Správny poplatok:

- Fyzická osoba: 10 eur
- Právnická osoba alebo fyzická osoba oprávnená na podnikanie: 100 eur

Doba vybavenia:

- do 30 dní od podania žiadosti.

Spôsob vybavenia :

- Žiadosť je vybavená vydaním rozhodnutia.
- Výrub je možné zrealizovať až po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia a po predchádzajúcom označení stromu orgánom ochrany prírody.
- Výrub drevín sa uskutočňuje predovšetkým v období vegetačného pokoja, t. j. od 1. októbra do 31. marca. V mimoriadnych prípadoch môže byť výrub realizovaný aj mimo tohto obdobia.

Súvisiace právne predpisy :

- Zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v platnom znení
- Zákon NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v platnom znení.

Výherné automaty a umiestnenie hier

Poplatok je v meste vyberaný na základe Zákona o hazardných hrách.

Do roku 2019, v zmysle platného zákona č. 171/2005 Z.z. o hazardných hrách v znení neskorších predpisov, kedy mesto vydalo individuálnu licenciu na prevádzkovanie hazardných hier prostredníctvom výherných prístrojov, bol správny poplatok vo výške 1500 eur za každý výherný prístroj (* podľa Zákona č. 145/1995 Z. z. Zákon NRSR o správnych poplatkoch Časť VIII.; Položka 140; odsek a); odstavec 3.

Ďalšie poplatky definuje Zákon č. 30/2019 Z. z. o hazardných hrách a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V zmysle § 71 tohto zákona je výška odvodov uhrádzaná prevádzkovateľom automatu určená nasledovne:

- bingo - 0,5 % z hernej istiny do rozpočtu obce, v ktorej sa nachádza prevádzka binga,
- stávkové hry, ktorými sú kurzové stávky prevádzkované v herni a v prevádzkach - 0,5 % z hernej istiny do rozpočtu obce, v ktorej sa nachádza herňa a prevádzka,
- stolové hry a technické zariadenia obsluhované priamo hráčmi v kasíne - 3 % z výťažku do rozpočtu obce, v ktorej sa nachádza kasíno,
- hazardné hry na technických zariadeniach obsluhovaných priamo hráčmi v herni - 1 000 eur za kalendárny rok a za každé takéto zariadenie do rozpočtu obce;
- výherných prístrojoch v herni a v kasíne - 1 500 eur za kalendárny rok a za každý výherný prístroj do rozpočtu obce;
- hazardných hrách na termináloch videohier v herni a v kasíne (najviac v meste)
- 800 eur za kalendárny rok a za každý terminál videohier do rozpočtu obce.

Prevádzkovatelia hazardných hier zo zákona zasielajú elektronicky vyúčtovanie aj úhrady z paušálnych odvodov z prevádzkovania hazardnej hry.

Poplatky stavebného úradu

Do kapitoly príjmov z poplatkov na stavebnom úrade mesta patria často najpodstatnejšie časti nákladov miestnych podnikateľov. Žiaľ, ani tu obce nerozdeľujú vedenie účtovníckych položiek podľa podnikateľských a nepodnikateľských platiteľov.

Referát územného rozhodovania a stavebného poriadku vykonáva činnosti stavebného úradu, preneseného výkonu štátnej správy na úseku zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (stavebný zákon).

Úrad ďalej vykonáva činnosti špeciálneho stavebného úradu, preneseného výkonu štátnej správy na úseku zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov (cestný zákon), činnosti spoločného obecného úradu pre výkon činnosti stavebného úradu a špeciálneho stavebného úradu pre pozemné komunikácie v súlade so Zmluvou o zriadení spoločného obecného úradu, ďalej:

- Vede územné konania a vykonáva prípravu územných rozhodnutí; rozhodnutia o umiestnení stavby, o využívaní územia, o chránenej časti krajiny, o stavebnej uzávere a o ochrannom pásme, pripravuje zmeny územných rozhodnutí,
- určuje, či ohlásenú drobnú stavbu, stavebnú úpravu alebo udržiavacie práce možno uskutočniť len na základe stavebného povolenia,
- pripravuje povolenia na drobné stavby, stavebné úpravy, udržiavacie práce a vybrané telekomunikačné stavby na základe ohlásenia,
- vede stavebné konania a vykonáva prípravu stavebných povolení, pripravuje rozhodnutie o zmene stavby pred jej dokončením,
- vykonáva prípravu povolení terénnych úprav, prác a zariadení,
- vede kolaudačné konanie a vykonáva prípravu kolaudačných rozhodnutí, povolení na predčasné užívanie stavby, o dočasnom užívaní stavby na skúšobnú prevádzku, rozhodnutí o zmene užívania stavby,
- vede konania a pripravuje rozhodnutia k údržbe stavieb a ich odstraňovaní, vo verejnom záujme nariaďuje a zabezpečuje, aby sa v určenej lehote a za určených podmienok vlastníci postarali o nápravu pri udržiavaní stavby, nariaďuje nevyhnutné úpravy na stavbe,
- vede konania a pripravuje rozhodnutia o dodatočnom povolení stavby,
- vede konania a pripravuje rozhodnutia o nariadení odstránenia informačných, reklamných a propagačných zariadení, ak splnili účel, na ktorý boli povolené alebo pre opotrebenie prestali slúžiť pôvodnému účelu,

- vedie konania a pripravuje rozhodnutia o nariadení vykonať neodkladné zabezpečovacie práce vlastníkovi stavby, ak stavba svojím stavom ohrozuje život alebo zdravie osôb,
- vedie konania a pripravuje rozhodnutia o nariadení užívateľom stavby jej vypratanie, ak je stavba v takom stave, že bezprostredne ohrozuje život alebo zdravie osôb,
- ako poverený zamestnanec vykonáva funkciu štátneho stavebného dohľadu, pripravuje rozhodnutia o zastavení prác na stavbe alebo o zrušení stavebného povolenia,
- nariaďuje obstaranie dokumentácie skutočného realizovania stavby alebo zjednodušenej dokumentácie,
- vedie konania a pripravuje rozhodnutia o priestupkoch a správnych deliktach,
- vedie konania a pripravuje rozhodnutia o vyvlastnení,
- pripravuje súhlas k povoleniu stavby špeciálnym stavebným úradom,
- vedie konania a pripravuje rozhodnutia o rozsahu oprávnenia zamestnancov stavebných úradov vstupovať na pozemky a stavby,
- vedie konania a pripravuje rozhodnutia o opatreniach na susednom pozemku alebo stavbe,
- vykonáva spravodajskú činnosť podľa zákona o štátnej štatistike,
- prešetruje petície a sťažnosti občanov,
- zabezpečuje výkon rozhodnutí podľa zákona o správnom konaní,
- pripravuje rozhodnutia o opravných prostriedkoch.

Do príjmovej kapitoly patrí rozsiahly súbor poplatkov s výškou od 10 do 1000 eur. Najčastejšie ide o poplatky za návrh na vydanie územného rozhodnutia, žiadosť o stavebné povolenie, kolaudačné rozhodnutie, zmeny stavby pred jej dokončením, odstránenie stavby, zmena v užívaní stavby a drobné stavby.

Do kapitoly však spadajú všetky príjmy položiek 59 - 62a Zákona o správnych poplatkoch č. 145/1990 Zb.

Ide konkrétne o:

Tabuľka 14 Položka 59

Položka 59		
a)	Návrh na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby alebo rozhodnutia o využití územia alebo rozhodnutia o zmene územného rozhodnutia	
	pre fyzickú osobu	40 eur
	pre právnickú osobu	100 eur

b)	Návrh na predĺženie platnosti rozhodnutia o umiestnení stavby	20 eur
----	---	--------

Zdroj: Zbierka zákonov, vlastné spracovanie

Tabuľka 15 Položka 60

Položka 60		
Žiadosť o stavebné povolenie alebo na zmeny dokončených stavieb (nadstavba, prístavba) a na zmeny stavieb pred dokončením (za každú samostatnú stavbu)		
a)	na stavby na bývanie	
	na stavbu rodinného domu	50 eur
	na stavbu bytového domu	200 eur
b)	na stavby na individuálnu rekreáciu, napríklad chaty, rekreačné domy alebo na zmeny dokončených stavieb (nadstavba, prístavba) a na zmeny týchto stavieb pred dokončením	
	ak zastavaná plocha nepresahuje 25 m ²	25 eur
	ak zastavaná plocha presahuje 25 m ²	50 eur
c)	na stavebné úpravy dokončených stavieb vyžadujúce stavebné povolenie	
	rodinných domov a stavieb na individuálnu rekreáciu	35 eur
	bytových domov	100 eur
d)	na stavby, ktoré sú súčasťou alebo príslušenstvom rodinných domov alebo stavieb na individuálnu rekreáciu	
	garáže s jedným alebo dvoma miestami	30 eur
	na prípojky na existujúcu verejnú rozvodnú sieť	30 eur

	na vodné stavby, napríklad studne, vsaky nad 5 m ² , malé čistiarne odpadových vôd, jazierka	30 eur
	na spevnené plochy a parkoviská	30 eur
	na stavby s doplnkovou funkciou k týmto stavbám, napríklad letné kuchyne, bazény, sklady	30 eur
e)	na stavby, ktoré sú súčasťou alebo príslušenstvom k bytovým domom a ostatným budovám	
	garáže s jedným alebo dvoma miestami	50 eur
	na prípojky na existujúcu verejnú rozvodnú sieť	50 eur
	na vodné stavby, napríklad studne, vsaky nad 5 m ² , malé čistiarne odpadových vôd, jazierka	50 eur
	na spevnené plochy a parkoviská	50 eur
	na stavby s doplnkovou funkciou, napríklad prístrešky, sklady	50 eur
f)	na zmeny dokončených stavieb a na zmeny týchto stavieb pred dokončením podľa písmen d) a e)	20 eur
g)	na ostatné neuvedené stavby a na zmeny týchto dokončených stavieb a na zmeny stavieb pred dokončením pri predpokladanom rozpočtovom náklade	
	do 50 000 eur vrátane	100 eur
	nad 50 000 eur do 100 000 eur vrátane	200 eur
	nad 100 000 eur do 500 000 eur vrátane	400 eur
	nad 500 000 eur do 1 000 000 eur vrátane	600 eur

nad 1 000 000 eur do 10 000 000 eur vrátane	800 eur	
nad 10 000 000 eur	1 000 eur	
h)	na stavby dočasných objektov zariadení staveniska, ak sa vydáva samostatné stavebné povolenie na stavby	50 eur
i)	na reklamnú stavbu, na ktorej najväčšia informačná plocha má veľkosť od 3 m2 do 20 m2	60 eur
j)	na reklamnú stavbu, na ktorej najväčšia informačná plocha je väčšia ako 20 m2	150 eur

Zdroj: Zbierka zákonov, vlastné spracovanie

Tabuľka 16 Položka 60a

Položka 60a		
a)	Žiadosť o predĺženie platnosti stavebného povolenia pre	
	právnickú osobu	100 eur
	fyzickú osobu	30 eur
b)	Žiadosť o zmenu doby trvania	
	reklamnej stavby, na ktorej najväčšia informačná plocha má veľkosť od 3 m2 do 20 m2	60 eur
	reklamnej stavby, na ktorej najväčšia informačná plocha je väčšia ako 20 m2	150 eur
c)	Ohlásenie jednoduchej stavby pre	
	právnickú osobu	50 eur
	fyzickú osobu	20 eur
d)	Ohlásenie reklamnej stavby, na ktorej najväčšia informačná plocha je menšia ako 3 m2	30 eur
e)	Ohlásenie drobnej stavby, stavebných úprav a udržiavacích prác pre	
	právnickú osobu	30 eur
	fyzickú osobu	10 eur

f)	Ohlásenie stavby elektronickej komunikačnej siete, jej prízemnej stavby a výmeny a doplnenia telekomunikačného zariadenia	80 eur
g)	Žiadosť o potvrdenie pasportu stavby, ak sa nezachovala pôvodná dokumentácia stavby	10 eur
h)	Žiadosť o uložení opatrenia na susednom pozemku alebo stavbe	30 eur
i)	Žiadosť o predĺženie termínu dokončenia stavby	10 eur

Zdroj: Zbierka zákonov, vlastné spracovanie

Tabuľka 17 Položka 61

Položka 61	
Žiadosť o dodatočné povolenie stavby, ktorá bola postavená po 1. októbri 1976 bez stavebného povolenia alebo v rozpore so zákonom, a o dodatočné povolenie zmeny stavby	Trojnásobok sadzby ustanovenej v položke 60

Zdroj: Zbierka zákonov, vlastné spracovanie

Tabuľka 18 Položka 62

Položka 62		
a)	Žiadosť o povolenie	
	na zmenu užívania stavby, ak nie je spojené so stavebným konaním podľa položky 60	30 eur
	na odstránenie stavby (poplatok sa vyberá za každý objekt) pre	
právnickú osobu	50 eur	
fyzickú osobu	20 eur	
	terénnych úprav pre	
právnickú osobu	100 eur	
fyzickú osobu	20 eur	
b)	Návrh na vyvlastnenie nehnuteľnosti	100 eur
c)	Žiadosť o zrušenie vyvlastňovacieho rozhodnutia	20 eur

Zdroj: Zbierka zákonov, vlastné spracovanie

Tabuľka 19 Položka 62a

Položka 62a		
Návrh na vydanie kolaudačného rozhodnutia		
a)	na stavby na bývanie a na zmeny dokončených stavieb na bývanie	
	rodinný dom	35 eur
	bytový dom	120 eur
b)	na stavby na individuálnu rekreáciu, napríklad chaty, rekreačné domy alebo na zmeny dokončených stavieb (nadstavba, prístavba)	
	Ak zastavaná plocha nepresahuje 25 m ²	25 eur
	Ak zastavaná plocha presahuje 25 m ²	50 eur
c)	na stavebné úpravy dokončených stavieb, na ktoré bolo vydané stavebné povolenie	
	rodinných domov a stavieb na individuálnu rekreáciu	25 eur
	bytových domov	50 eur
d)	na stavby, ktoré sú súčasťou alebo príslušenstvom rodinných domov, alebo stavieb na individuálnu rekreáciu	
	garáže s jedným alebo dvoma miestami	20 eur
	na prípojky na existujúcu verejnú rozvodnú sieť	20 eur
	na vodné stavby, napríklad studne, vsaky nad 5 m ² , malé čistiarne odpadových vôd, jazierka	20 eur
	na spevnené plochy a parkoviská	20 eur
	na stavby s doplnkovou funkciou k týmto stavbám, napríklad letné kuchyne, bazény, sklady	20 eur
e)	na stavby, ktoré sú súčasťou alebo príslušenstvom k bytovým domom a ostatným budovám	
	garáže s jedným alebo dvoma miestami	30 eur
	na prípojky na existujúcu verejnú rozvodnú sieť	30 eur

	na vodné stavby, napríklad studne, vsaky nad 5 m ² , malé čistiarne odpadových vôd, jazierka	30 eur
	na spevnené plochy a parkoviská	30 eur
	na stavby s doplnkovou funkciou, napríklad prístrešky, sklady	30 eur
f)	na zmeny dokončených stavieb podľa písmen d) a e)	20 eur
g)	na ostatné neuvedené stavby a na zmeny týchto dokončených stavieb pri predpokladanom rozpočtovom náklade	
	do 50 000 eur vrátane	60 eur
	nad 50 000 eur do 100 000 eur vrátane	120 eur
	nad 100 000 eur do 500 000 eur vrátane	250 eur
	nad 500 000 eur do 1 000 000 eur vrátane	400 eur
	nad 1 000 000 eur do 10 000 000 eur vrátane	530 eur
	nad 10 000 000 eur	660 eur
h)	na reklamné stavby, na ktorých najväčšia informačná plocha je väčšia ako 20 m ²	50 eur

Zdroj: Zbierka zákonov, vlastné spracovanie

Overenie podpisov

Poplatok je vyberaný priamo Kanceláriou prvého kontaktu mestského úradu, interne si mesto príjem priraduje k pracovisku "Matrika". Pracovisko vybavuje rozmanité požiadavky občanov, má zjednodušiť vybavovanie ich žiadostí, uľahčiť im orientáciu v rámci úradu a v mestských službách. Kancelária prvého kontaktu sa nachádza vo vestibule mestského úradu.

Medzi hlavné činnosti pracoviska patrí aj osvedčovanie listín a podpisov.

Sadzobník poplatkov (nezávisle od toho, či ide o podnikajúcu alebo nepodnikajúcu osobu):

- za osvedčenie podpisu 2 eur
- za osvedčenie fotokópie (za každú i načatú stranu v slovenskom jazyku) 2 eur
- za osvedčenie fotokópie v českom jazyku 3 eur.

Malý zdroj znečistenia (pomenovanie z rozpočtovej kapitoly mesta označuje v explicitnom zákonom znení malý zdroj znečistenia ovzdušia)

Poplatok je účtovaný v zmysle zákona č. 401/1998 Z. z. o poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia v platnom znení.

Prevádzkovateľ malého zdroja znečisťovania ovzdušia je podľa neho povinný oznámiť každoročne do 15. februára mestu Sereď za každý malý zdroj znečisťovania ovzdušia spotrebu palív a surovín, z ktorých znečisťujúce látky vznikajú, oznámiť mestu zánik alebo zmenu prevádzkovateľa zdroja do 15 dní odo dňa zániku či zmeny, a zároveň oznámiť údaje potrebné pre výpočet poplatku za obdobie príslušného roka, v ktorom daný zdroj prevádzkoval.

Prevádzkovateľom malého zdroja podľa Všeobecne záväzného nariadenia mesta Sereď č. 12/2012 Z. z. o ochrane ovzdušia a poplatkoch za znečisťovanie ovzdušia na území mesta Sereď je právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá má právo alebo možnosť prevádzkovať malý zdroj znečistenia ovzdušia.

Pri platení poplatku potrebuje prevádzkovateľ malého zdroja znečistenia ovzdušia Oznámenie údajov potrebných pre určenie výšky poplatku za znečisťovanie ovzdušia na daný rok. Doba vybavenia poplatkovej povinnosti je do 30 dní. Úrad nešpecifikuje, či je danú agendu možné vybaviť aj elektronicky.

IOM (Integrované obslužné miesto)

Ide o poplatky, ktoré vyberá mesto zo služieb poskytovaných na inom než úradnom mieste. Najčastejšie ide o vybavovanie agendy ako overovanie podpisov či vydávanie potvrdení na pobočkách Slovenskej pošty.

Hoci mesto Sereď daný poplatok uvádza v zozname rozpočtových príjmov, inkasovalo z kapitoly iba 2 eurá z roku 2018. Následne sa službu na pošte rozhodlo zrušiť.

Matrika

Hoci mesto Sereď vedie túto kapitolu ako osobitnú, jej obsah je de facto identický s kapitolou "Overenie podpisov". Okrem toho do kapitoly spadajú hlavne poplatky za úkony súvisiace s nepodnikateľskými osobami.

Elektronicky je možné hradiť poplatok za vyhotovenie výpisu z matričnej knihy (rodný list, sobášny list, úmrtný list), ak žiadateľ požiada o vyhotovenie elektronicky cez portál slovensko.sk. Vtedy je poplatok znížený o 50 percent na sumu 2,5 eura.

V prípade overenia podpisu alebo listiny elektronická žiadosť a elektronická platba nie je možná, klient musí tieto veci vybavovať osobne.

Ďalšie poplatky

Ako z našej analýzy vyplynulo, množstvo poplatkov, ktoré obce vrátane mesta Sered' prijímajú podľa zákona 544/1990, obce neevidujú v prehľadných štatistikách. Ide o príjem, s ktorého reguláciou či dereguláciou nepracujú aktívne, často pritom tvorí podstatnú záťaž pre podnikajúce osoby či podstatný príjem pre obec.

Ide napríklad o tieto poplatky, ktoré určuje

Zákon č. 544/1990 Zb.

§ 9

Poplatok z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov

- (1) Poplatok z predaja alkoholických nápojov a tabakových výrobkov sa platí z predaja výrobkov, ktoré majú charakter alkoholických nápojov 7) a tabakových výrobkov.
- (2) Poplatok platí právnická a fyzická osoba vykonávajúca reštauračné, kaviarské, ubytovacie alebo iné pohostinské služby, v rámci ktorých predáva výrobky uvedené v odseku 1.
- (3) Sadzba poplatku je najviac 10 % ročne z predajnej ceny týchto výrobkov. Predajnou cenou je cena, ktorú zaplatí spotrebiteľ fyzickej a právnickej osobe uvedenej v odseku 2.
- (4) Obec, ktorá vykonáva správu tohto poplatku, nariadi vhodnú preukaznú evidenciu príjmov z predaja výrobkov uvedených v odseku 1.

§ 10

Poplatok za vjazd motorovým vozidlom do historických častí miest

- (1) Poplatok za vjazd motorovým vozidlom 9) do historických častí miest platí fyzická a právnická osoba za vjazd a zotrvanie s motorovým vozidlom v historickej časti mesta.
- (2) Poplatok neplatí fyzická a právnická osoba, ktorá v historickej časti mesta užíva nehnuteľnosť na svoju hospodársku činnosť, a fyzická osoba, ktorá má v nej trvalý alebo prechodný pobyt. Poplatok sa ďalej neplatí pri činnostiach spojených s ochranou zdravia,

majetku a verejného poriadku a za vjazd a zotrvanie motorových vozidiel osôb zdravotne postihnutých (nemobilných).

(3) Sadzba poplatku je za každý aj začatý deň najviac 10 eur. Obec môže po dohode s poplatníkom ustanoviť poplatok paušálnou sumou.

§ 10a

Poplatok z reklamy

(1) Poplatok z reklamy sa platí za:

- a) písomné,
- b) obrazové,
- c) svetelné,
- d) zvukové,
- e) figurálne (trojrozmerné) propagačné oznamy (ďalej len "reklamy") umiestnené alebo uskutočňované v obci na verejných priestranstvách, vo verejne prístupných miestnostiach; na budovách, stavbách, plochách a ostatných objektoch a priestoroch viditeľných a počítateľných z verejných priestranstiev; na a vo vnútri vozidiel hromadnej a osobnej dopravy.

(2) Poplatok sa neplatí:

- a) z reklám propagujúcich výlučne charitatívne a humanitárne akcie vrátane akcií na ochranu životného prostredia a ochranu prírody,
- b) z reklám propagujúcich vlastný podnik, ak sú umiestnené na a vo vnútri objektov a zariadení a na pozemkoch a dopravných prostriedkoch, ku ktorým má fyzická alebo právnická osoba vlastnícke alebo iné práva a vykonáva v nich činnosť, ktorá je predmetom reklamy,
- c) z reklám politických strán a politických hnutí po dobu volebnej kampane. 9a)

(3) Poplatok z reklamy platí fyzická alebo právnická osoba, ktorá reklamu uvedenú v odseku 1 umiestnila alebo ju uskutočňuje, a to aj v prospech tretej osoby, vždy však platí len jedna z nich.

(4) Sadzba poplatku z reklamy je najviac:

- a) 5 % z dohodnutej ceny za reklamu uskutočňovanú na prenajatých plochách; v ostatných prípadoch najviac 5 eur za každý aj neúplný m² plochy za deň. Za plochu dvojrozmernej reklamy sa považuje plocha, ktorú ohraničuje pravouhlý štvoruholník opísaný vonkajším obrysom reklamy. Pri trojrozmernej reklame je to plocha, ktorú tvoria zvislé steny pravouhlozrezaného valca, ohraničujúce vonkajšie obrysy reklamy,

- b) 5 % z dohodnutej ceny za zvukovú a obrazovú reklamu,
- c) 5 % z dohodnutej odmeny, ak sa figurálna reklama uskutočňuje živými bytosťami,
- d) 15 % z dohodnutej ceny za kombinovanú reklamu (napr. figurálnu, zvukovú a svetelnú).

(5) Obec, ktorá vykonáva správu poplatku, nariadi poplatníkovi vhodnú preukaznú evidenciu príjmov z dohodnutej ceny a odmeny za reklamu.

(6) Poplatková povinnosť vzniká dňom, v ktorom došlo k umiestneniu reklamy alebo k jej uskutočňovaniu.

§ 8

Poplatok zo vstupného

(1) Poplatok zo vstupného sa platí zo vstupného na burzu, kultúrnu a zábavnú akciu, ako je tanečná zábava, ľudová veselica, estráda, koncert a pod.

(2) Poplatok sa neplatí zo vstupného na športovú akciu a tiež na kultúrnu akciu, ktorej celý výťažok je určený na charitatívne a verejnoprospešné účely.

(3) Poplatok platí fyzická a právnická osoba, ktorá akciu usporadúva.

(4) Usporiadateľ je povinný vykonať registráciu vstupeniiek na príslušnom obecnom úrade.

(5) Sadzba poplatku je najviac 30 % z vybraného vstupného na burzy. V prípade divadelných predstavení, koncertov vážnej hudby, umeleckých výstav a vedecko-informatívnych prednášok, najviac 10 % zo zisku z vybraného vstupného.

§ 2

Poplatok za užívanie verejného priestranstva

(1) Poplatok za užívanie verejného priestranstva sa platí za osobitné užívanie verejného priestranstva, ktorým sa rozumie umiestnenie zariadenia slúžiaceho na poskytovanie služieb, umiestnenie stavebného, predajného, zariadenia cirkusu, lunaparku a iných atrakcií, umiestnenie skládky, trvalé parkovanie vozidla mimo stráženého parkoviska a pod.

(2) Poplatok sa neplatí za kultúrnu a športovú akciu usporiadanú na verejnom priestranstve bez vstupného alebo akciu, ktorej celý výťažok je určený na charitatívne a verejnoprospešné účely. Poplatok sa neplatí tiež za predajné zariadenia a zariadenia určené na poskytovanie služieb, ak sa na ich umiestnenie na verejnom priestranstve vydalo stavebné povolenie alebo kolaudačné rozhodnutie.

(3) Verejným priestranstvom na účely tohto zákona je najmä cesta, miestna komunikácia, námestie, chodník, trhovisko. Za verejnú priestranstvo môžu byť určené všetky verejnosti prístupné pozemky v obci okrem tých, ktoré sú vo vlastníctve fyzických a právnických osôb s výnimkou obcí, alebo ku ktorým majú tieto osoby právo hospodárenia.

(4) Trvalým parkovaním vozidla mimo stráženého parkoviska sa rozumie vyhradenie priestoru z verejného priestranstva ako parkovisko pre určité vozidlo alebo vozidlá právnickej alebo fyzickej osoby a jednak súvislé státie vozidlom (napr. motorové vozidlo, vrak motorového vozidla, obytný prívos) na tom istom mieste po dobu dlhšiu ako tri mesiace.

(5) Poplatok platia právnické a fyzické osoby, ktoré užívajú verejnú priestranstvo na účely uvedené v odseku 1.

(6) Sadzba poplatku je najviac 10 eur za každý aj neúplný m² užívaného verejného priestranstva a každý aj neúplný deň, okrem prvého dňa; za umiestnenie skládky tuhých palív na dobu kratšiu ako tri dni najviac 5 eur za každý aj neúplný m² a každý aj neúplný deň, okrem prvého dňa. Za umiestnenie skládky odpadu, predajného zariadenia, zariadenia cirkusu, lunaparku a iných atrakcií môže obec zvýšiť sadzbu poplatku až na desaťnásobok. Obec môže ustanoviť poplatok týždennou, mesačnou alebo ročnou paušálnou sumou alebo inou jednorazovou sumou.

3.4.2 Trnavský samosprávny kraj

Tabuľka 20 Príjmy Trnavského samosprávneho kraja z poplatkov v jednotlivých rokoch

Rok	2015	2016	2017	2018	2019
za dopravné licencie a schválenie cestovného poriadku	153,5	500	1150	115	285
správne poplatky odbor sociálnej pomoci	66	33	689	726	-
správne poplatky za rozhodnutia odboru zdravotníctva	26 430	26 110	26 080	26 080	27 210
spolu	26 649,5	26 643	27 919	28 921	27 495

Zdroj: Trnavský samosprávny kraj, vlastné spracovanie

Poplatky tvoriace nedaňové príjmy Trnavského samosprávneho kraja

Správny poplatok za službu pre dopravcu

Pravidelná doprava sa vo verejnej doprave riadi podľa cestovného poriadku. Ten zostavuje dopravca (právnická alebo fyzická podnikajúca osoba) na základe požiadaviek cestujúcej verejnosti a objednávateľa dopravných služieb. Tým je samosprávny kraj.

V Trnavskom samosprávnom kraji schvaľuje podobu cestovného poriadku Odbor dopravnej politiky Úradu Trnavského samosprávneho kraja. Cestovný poriadok sa schvaľuje na jeden rok, a to s platnosťou od druhého decembrového víkendu. Týmto časovým pravidlom sa pre synchronizáciu riadi verejná železničná aj autobusová doprava v celej Európskej únii.

Prostredníctvom podania na príslušnom odbore žiadateľ samosprávny kraj žiada o schválenie cestovného poriadku alebo jeho zmeny vo vnútroštátnej pravidelnej autobusovej doprave, ak si to rozhodujúce okolnosti vyžadujú.

Zákon NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov stanovuje podľa položky 79, písm. d) správny poplatok za podanie žiadosti o schválenie cestovného poriadku alebo jeho zmeny vo výške 15 eur.

V zmysle položky 79 časť splnomocnenie ods. 5 sadzobníka správnych poplatkov zákona NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov je dopravca oslobodený od poplatku za schválenie zmien cestovných poriadkov, nakoľko tieto sa týkajú liniek, ktoré sú súčasťou záväzku dopravcu, ktorý pre neho vyplýva zo zmluvy o službách vo verejnom záujme uzatvorenej s objednávateľom dopravných služieb.

Lehota na vybavenie služby je maximálne 30 dní. Žiadateľ o službu žiada elektronickým podaním. Elektronické podanie je možné realizovať aj v prípade, že nevlastní zaručený elektronický podpis. V takom prípade systém z elektronicke vyplnených formulárov vygeneruje PDF dokumenty, ktoré je potrebné vytlačiť, podpísať a spolu s priloženými prílohami zaslať na adresu kraja.

Správne poplatky za rozhodnutia odboru zdravotníctva

Správny poplatok k vydaniu záväzného stanoviska alebo rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva (položka 150 písm. f) sadzobníka správnych poplatkov) 50 eur

Správny poplatok k vyhotoveniu duplikátu záväzného stanoviska alebo rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva (položka 150 písm. g) sadzobníka správnych poplatkov) 10 eur

Sadzobník správnych poplatkov časť VIII. Finančná správa a obchodná činnosť položka 150 znie nasledovne:

a) Vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia

1. samosprávnym krajom pre

1.1. fyzickú osobu 80 eur

1.2. právnickú osobu 500 eur

2. Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky 497,50 eura
- b) Zmena povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia vydaného
 1. samosprávnym krajom 50 eur
 2. Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky 165,50 eura
- c) Vyhotovenie duplikátu povolení uvedených v písmenách a) a b) 10 eur

Správne poplatky odbor sociálnej pomoci

Správne poplatky odboru sociálnych vecí sa týkajú registrácie sociálnych služieb. Poskytovateľ sociálnej služby môže poskytovať sociálne služby len na základe zápisu do registra, ktorý vedie vyšší územný celok.

Oprávnenie poskytovať sociálnu službu vzniká odo dňa zápisu do registra. Žiadosť o zápis do registra sa podáva písomne vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode je miesto poskytovania sociálnej služby. Ak takéto miesto nemožno určiť alebo ak sa sociálna služba bude poskytovať v územnom obvode viacerých vyšších územných celkov, žiadosť o zápis do registra sa podáva vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode má sídlo právnická osoba, ktorá žiada o zápis do registra, alebo v ktorého územnom obvode má trvalý pobyt alebo prechodný pobyt fyzická osoba, ktorá žiada o zápis do registra.

Zápis do registra vykoná vyšší územný celok najneskôr do 30 dní odo dňa predloženia všetkých dokladov uvedených v § 64 ods. 2 a 3 zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.

Správny poplatok za zápis právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov do Registra poskytovateľov sociálnych služieb na území TTSK

Na zápis právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov do Registra poskytovateľov sociálnych služieb na území TTSK sa v zmysle zákona NR SR č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov, v súlade s položkou 34 písm. a) sadzobníka správnych poplatkov vzťahuje správny poplatok nasledovne:

a) Zápis do registra poskytovateľov sociálnych služieb	66 eur
b) Zápis zmeny v registri poskytovateľov sociálnych služieb	10 eur
c) Vyhotovenie výpisu z registra poskytovateľov sociálnych služieb	5 eur
d) Výmaz z registra poskytovateľov sociálnych služieb	33 eur

Poplatok podľa písmena c) tejto položky sa nevyberie za vyhotovenie prvého výpisu poskytovateľovi sociálnej služby pri jeho registrácii alebo pri každej zmene zápisu v registri.

Od poplatku podľa tejto položky sú oslobodené fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré neposkytujú sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk.

3.4.3 Podmienky podnikania v závislosti od poplatkového zaťaženia zo strany samospráv a kvality poskytovaných služieb

Pre slovenských podnikateľov, hlavne tých, ktorí realizujú projekty na hranici jednotlivých miest či regiónov dokáže byť miera poplatkového zaťaženia a daňového zaťaženia zo strany samosprávy rozhodujúcim faktorom pri tom, kde sa rozhodnú úradne ustanoviť svoje sídlo.

Podľa analytikov Svetovej banky, ktorí pripravili štúdiu "Doing Business in the European Union 2018: Croatia, Czech Republic, Portugal and Slovakia", je badateľný pomerne výrazný rozdiel medzi jednoduchosťou podnikania v jednotlivých slovenských mestách.

Hoci ide zo strany samospráv o často podceňovaný faktor, podnikatelia z viacerých oficiálnych, ale aj navzájom predávaných informačných zdrojov vedia, ktoré mesto ponúka aké výhody pre podnikateľa. To isté poznajú aj v opačnom pohľade na bariéry podnikania v meste či regióne.

Kritérium hodnotenia Svetovej banky tak najčastejšie koreluje so všeobecným povedomím miestnych podnikateľov.

Založenie spoločnosti je podľa hodnotenia analýzy Doing Business najrýchlejšie a najjednoduchšie v Prešove a v Žiline. Zrozumiteľný stavebný proces v Prešove tiež vedie k rýchlejšiemu získaniu územného rozhodnutia, stavebného povolenia či ku kratšiemu času na získanie prípojok na vodu a na kanalizáciu. Bez ohľadu na poplatkové zaťaženie ide o faktory, ktoré niekedy rozhodujú o tom, či si podnikateľ firmu založí v tomto alebo napríklad susednom meste.

Žilina zas podľa Svetovej banky dominuje v oblasti získania dodávok elektrickej energie vďaka rýchlemu a lacnému pripojeniu nového odberného miesta. Trnava boduje v oblasti prevodu vlastníctva nehnuteľnosti, košický okresný súd je zas pozitívne oceňovaný za rýchle súdne rozhodnutia vedúce k zrozumiteľným rozsudkom.

Zlou správou je, že väčšie mestá v mnohých faktoroch zaostávajú za menšími. Podnikateľské prostredie v metropolách býva v iných ekonomicky vyspelých krajinách príkladom pre ostatné samosprávy a generuje viac možností. Bratislava zaostáva za väčšinou menších slovenských miest vo väčšine meraných oblastí.

Z poplatkového hľadiska Slovensko vyniká nízkymi nákladmi na prevod vlastníctva nehnuteľnosti, ktoré sú najnižšie v celej Európskej únii (podľa metodológie Doing Business priemerne 272 eur).

Nízke náklady sú podľa Svetovej banky taktiež dobrým znakom vstupu do vymáhania zmluvných záväzkov.

Štúdia Svetovej banky Doing Business 2020 oceňuje slovenský prístup k určovaniu výšky poplatkov za pripojenie do elektrickej siete. Zatiaľ čo v mnohých krajinách je poplatok určovaný transformátorom a pre celú krajinu rovnaký, na Slovensku hrá rolu niekoľko regionálnych špecifik - napríklad hrubý domáci produkt. Pomáha to hlavne malým a stredným podnikom v regiónoch, kde je bežný menší príjem.

Regulačné zaťaženie zo strany samospráv je v mnohých prípadoch dlho neriešenou otázkou. Reforma územného členenia stále nedospela ku výsledku, s ktorým by boli jednotlivé regióny absolútne spokojné, a tak samotné často zanedbávajú snahu kultivovať regulačné zaťaženie a zjednodušovať podnikanie na ich území.

Aj správa Doing Business uvádza ako príklad, kde dokáže neefektívnosť riadenia samosprávy pridelených kompetencií tlmiť rozvoj regiónu slovenské mesto - Žilinu. Tá dosiahla hodnotení Svetovej banky pomerne lichotivé skóre jednoduchosti podnikania, no v procesoch ako schvaľovanie stavebných povolení zaostáva. Podľa autorov štúdie to dokladá fakt, že tak niektoré samosprávy ako aj vlády štátov stále nekladú apel na zlepšovanie podnikateľského prostredia v jednotlivých regiónoch. Ak vykonávajú pozitívne zmeny, týkajú sa iných oblastí.

4 IDENTIFIKÁCIA VÝŠKY POPLATKOVÉHO ZAŤAŽENIA NA ILUSTRATÍVNEJ FIRME V RÔZNYCH PODNIKATEĽSKÝCH SITUÁCIÁCH

4.1 Metodické východiská

Cieľom tejto časti analýzy je identifikovať praktickú poplatkovú záťaž firmy, s ktorou sa stretne vo viacerých fázach jej životného cyklu. Cieľom je teda ilustrovať poplatkové bremeno uvalené na podnikateľa, tak zo strany štátu ako aj samosprávy, a vymenovať či ilustrovať viaceré situácie, s ktorými sa môže počas procesu podnikania stretnúť.

Sledujeme konkrétne poplatky vymenované a definované reguláciami z kapitol 3. a 4.

Aby bola ilustrácia poplatkového zaťaženia čo najvhodnejším príkladom poplatkového zaťaženia slovenskej firmy, rozhodli sme sa vybrať príklad stredne veľkej firmy, z nie metropolitného regiónu - mesto Sered', a zo sektoru, ktorý má v slovenskom hospodárstve výrazné zastúpenie. Aby bola zasiahnutá širšia škála firiem, hlavne zo skupiny malých a stredných podnikov, v modelovaní vynecháme dominantnú výrobu dopravných prostriedkov, ktorá má najvyšší podiel na tržbách slovenského priemyslu. Zameriame sa na ďalšiu výrazne zastúpenú sektorovú oblasť výrobu elektroniky a elektrických zariadení pre automotive sektor.

Sledujeme poplatky, ktoré musí zaplatiť stredne veľká spoločnosť v danom roku, ako aj opatrenia týkajúce sa administratívnej záťaže, ktoré pri daných platbách podstupuje. Pri niektorých poplatkoch je možné vyjadriť aj mieru kvality služby poskytnutej za zaplatený poplatok.

Analýza monitoruje štandardizované formy podnikania - neberieme do úvahy špecifické sektory a business modely ako podniky zdieľanej ekonomiky či podniky obchodujúce vo virtuálnej mene. Zaoberáme sa pravidelnými mandátnymi poplatkami aj poplatkami vyplývajúcimi z aktuálnej situácie, do ktorej sa modelová firma dostala.

Prípadový scenár časového postupu ročného životného cyklu modelovej firmy sme pripravili s rešpektovaním slovenského podnikateľského prostredia a tuzemských špecifik. Modelovanie však čerpá inšpiráciu aj z metodológie používanej pri podnikovom modelovaní spoločnosťou PwC a Svetovou bankou pri meraní ukazovateľov významných pre štúdiu Doing Business.

Modelová spoločnosť použitá pre účely analýzy "Kvantifikácia poplatkového zaťaženia podnikania v SR" je 100-percentne v domácom vlastníctve. Vykonáva všeobecné priemyselné alebo obchodné činnosti. Konkrétne vyrába elektrické súčiastky následne používané pri výrobe elektrických komponentov automobilov. Hlavný výrobný program je zameraný na káblové komplety pre elektroniku v automobiloch.

Ide o stredne veľký podnik (50-249 zamestnancov, ročný obrat menej ako 50 miliónov eur). Danú veľkosť sme zvolili, nakoľko malé a stredné podniky tvoria drvivú väčšinu spoločností tvoriacich slovenské hospodárstvo. Všetci zamestnanci sú slovenskej národnosti.

Modelová spoločnosť má právnu formu spoločnosti s ručením obmedzeným. Nezúčastňuje sa na zahraničnom obchode a nezaobchádza s výrobkami podliehajúcimi osobitnému daňovému režimu. Začiatkom roka 2020 vlastní pozemok, jednu budovu, stroje, kancelársku techniku, počítače a čerstvo odkúpené nákladné auto.

Nemá nárok na investičné stimuly ani na žiadne výhody.

4.2 Životné situácie

Spoločnosť Model s.r.o. vzniká v roku 2020 na základe rozhodnutia jej jediného spoločníka, konateľa a konečného užívateľa výhod. Ide o skúseného odborníka a podnikateľa s dostatočným kapitálom pre štart firmy, dostatočným know-how, prístupom k ľudským a finančným zdrojom a osvedčeným podnikateľským projektom. Napriek tomu musí prejsť skúsenosťou založenia novej spoločnosti s ručením obmedzeným.

4.2.1 Založenie s.r.o.

Okrem jediného spoločníka a konečného užívateľa výhod navrhuje dotýčny vymenovať do funkcie konateľa aj ďalšiu osobu - svojho dlhodobého kolegu a technického garanta.

Listinami doložené osvedčenia spoločne s priloženými dokumentami potrebnými pre založenie s.r.o. odovzdávajú účastníci na miestnom živnostenskom úrade. Firma bude sídliť v Sereďi, preto živnosti firma vybavuje na príslušnom Okresnom úrade v Galante, odbor živnostenského podnikania.

Pre svoje podnikanie musí spoločnosť Model s.r.o. zapísať tieto ekonomické činnosti:

Výroba elektrických zariadení a elektrických súčiastok

Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov

Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod)

Konatelia s potešením zistili, že od roku 2020 platí zmena zákona, ktorá zjednodušuje zapisovanie ekonomických činností na živnostenskom úrade, vďaka ktorej sa znižujú poplatky za zápis. Pri elektronickom ohlásení, pre ktoré sa zakladatelia spoločnosti rozhodli, ohlasujú voľné živnosti bezplatne a za remeselné a viazané živnosti platia 7,5 eur za činnosť.

Zakladatelia boli radi, že dokázali všetky činnosti zahrnúť voľnými živnosťami, ktoré zapísali elektronicky bezplatne. Uvítali zmenu kategorizácie, ktorá viedla k tomu, aby jedna živnosť zahŕňala viac príbuzných činností, čím sa výrazne zjednodušila kategorizácia niektorých druhov podnikania. Negatívnou stránkou zmien bola nejasná a zmätočná informovanosť o zmenách, kvôli čomu nepoznali presný aktuálne platný zoznam živností ani úradníci na živnostenskom úrade.

Živnostenský úrad nahlási subjekt zdravotnej aj sociálnej poisťovni. S odvodmi a povinnosťami ohľadom zamestnaneckej agendy súvisí ďalšia široká časť podnikateľského prostredia, ktorú však v rámci sledovania poplatkového zaťaženia nesledujeme.

Obaja budúci konatelia musia v rámci založenia spoločnosti predložiť taktiež výpis z registra trestov. Aj o tento výpis sa im podarilo požiadať online, kde platia zvýhodnené podmienky a uhradili jednotkový poplatok 2 eur za jeden výpis.

- 4 eur -

Dobrou správou, ktorá zakladateľa firmy potešila je, že od októbra 2020 nemusí predkladať súhlas správcu dane, či Sociálnej poisťovne so zápisom do Obchodného registra. Kompetentný súd - Obchodný register Okresného súdu Trnava - sám preveril, či je zakladateľ spoločnosti evidovaný ako dlžník voči správcovi dane a v Sociálnej poisťovni. Po úspešnom preverení bezdlhovosti táto povinnosť odpadla. V minulosti pritom zakladateľ musel pri zápise zháňať osvedčenia sám.

Samotný vklad zápisu do Obchodného registra prešiel taktiež zmenami smerujúcimi k elektronizácii služby. Od 1.10.2020 je možné návrhy na zápis do obchodného registra podávať elektronicky a podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom. Návrh obsahuje aj doposiaľ vyhotovené prílohy - zakladateľskú listinu/spoločenskú zmluvu, súhlasy správcu dane pre všetkých zakladateľov, vyhlásenie správcu vkladu o splatení vkladu, súhlas vlastníka nehnuteľnosti, podpisový vzor konateľov, vyhlásenie jediného spoločníka a osvedčenie o živnostenskom oprávnení. Tieto dokumenty sa zakladateľ rozhodol overiť aj úradne, aby nedošlo k zbytočnej chybovosti. Pre ďalšie účely bude niektoré z dokumentov potrebovať opakované.

Fotokópie celkovo 7 dokumentov s osvedčenými podpismi dvoch signatárov a v 5 vyhotoveniach stálo na mestskom úrade v Seredi celkovo 140 eur (za osvedčenie podpisu 2 eur, za osvedčenie fotokópie (za každú i načatú stranu v slovenskom jazyku) 2 eur)

-140 eur-

Pri elektronickom podaní zápisu spoločnosti do Obchodného registra je nutné uhradiť súdny poplatok vo výške 150 eur (ak by došlo k podaniu zápisu osobne, poplatok by bol 300 eur). Ide taktiež o vítanú novinku vyplývajúcu z digitalizácie verejnej správy.

-150 eur-

Povinnosť uvádzať pri s.r.o. konečného užívateľa výhod je už zanesená aj pri formulárových postupoch pri zápise novej spoločnosti. Zakladateľ firmy preto mohol túto skutočnosť uviesť do prvého zápisného formulára na internete.

Všetky podstatné záležitosti pre vznik spoločnosti s ručením obmedzeným boli splnené správne a došlo k zápisu Model s.r.o.

K množstvu ďalších úkonov bude podľa skúseností majiteľa potrebné doložiť výpis z obchodného registra, a to v množstve prípadov naďalej v listinnej podobe. Predbežne desať vyhotovení tak spoločnosť stálo po 6,5 eura.

-65 eur-

Nakoľko majiteľ a jeden z konateľov nebudú pravdepodobne zvládať denný dohľad nad výrobou v prevádzkarni, a nie je stále zrejmé ani to, v koľkých prevádzkarniach bude výroba prebiehať, je nutné živnostenský úrad požiadať aj o vydanie povolenia na vykonávanie funkcie zodpovedného zástupcu vo viac ako jednej prevádzkarni pre druhého z konateľov. Nemá všetky odborné dokumenty týkajúce sa charakteru výroby, a preto ide o nutnosť. Vydanie povolenia stálo po preverení 6,5 eura.

-6,5 eur-

Samotné úradné a formálne založenie spoločnosti s ručením obmedzeným tak v prvom kroku stálo na poplatkoch **365,5 eura**.

4.2.2 Zamestnávanie

Hneď počiatočný stav skúšobnej výroby a prvotných objednávok vyžaduje masívny nábor nových zamestnancov Model s.r.o. Ten sa preto v rámci svojich možností rozhodol na pokrytie dopytu najat' 150 zamestnancov na hlavný pracovný pomer.

Časť budúcich zamestnancov spoločnosť proaktívne vyžiadala od príslušného úradu práce. Ponuka mala byť doručená miestnym dlhodobozamestnaným osobám a niekoľkým nezamestnaným s elektrotechnickým vzdelaním.

Veľká časť zamestnancov musí mať odborné vzdelanie, prípadne formálne povolenia k vykonávaniu odborných činností elektrotechnického a strojárského odboru. Medzi evidovanými nezamestnanými je len zlomok miestnych s požadovaným profilom.

Preto majiteľ oslovil viaceré úrady práce aj zo širšieho okolia. Oslovené však bolo len okolie s komfortnou dojazdovou vzdialenosťou. Spoločnosť si zatiaľ nevie dovoliť hradiť ubytovacie náklady či zabezpečiť ubytovanie pre zamestnancov zo vzdialenejších regiónov, aj pre vysoké náklady na poplatky a administratívne zabezpečenie týchto pozícií.

Okrem úradov práce a reklamy na pracovných portáloch sa Model s.r.o. rozhodol šíriť oznam o voľných pracovných pozíciách aj prostredníctvom stránky miest a ich novín. Pri tejto reklame bolo okrem inzertnej čiastky nutné uhradiť aj poplatky z reklamy. Tie sa na firmu vzťahovali aj preto, že náborovú reklamu zverejňovala vlastnými kanálmi - na pozemkoch budúcej prevádzky, billboardmi v niektorých lokalitách či plagátmi.

V miestnych poplatkoch bolo potrebné uhradiť 5 percent z dohodnutej ceny za reklamu uskutočňovanú na prenajatých plochách. Hoci ide o nejasne formulovaný pozostatok zákona o miestnych daniach, spoločnosť si chcela byť istá zákonným postupom. Z čiastky 3200 eur, za ktorú náborovú reklamu objednala tak na miestnom poplatku v mestách odviedla 160 eur.

-160 eur-

Súčasťou strategického plánovania začínajúcej firmy je na základe rád účtovných poradcov aj vytvorenie rezervných fondov na poplatky. Vzorcom postupného rastu budovania rezervy sa tak vytvára napríklad fond poplatkov na viaceré benefity pre zamestnancov. Nejde len o tie, ktoré musela firma ponúknuť v rámci konkurenčného boja pre zatraktívnenie ponuky - poukazy na športovanie či kultúrne vyžitie, ale aj tie, ktoré sú prikázané štátom. Ide napríklad aj o rezervu na poukazy na rekreáciu zamestnancov. O rok by mal rezervný fond pri 100 zamestnancoch počítat s týmto nákladom vo výške 22687,5 eur, spolu s ďalšími nákladmi možno počítat s rezervou na benefity vo výške viac ako 40 tisíc eur. Zatiaľ však stále ide o plánovaný poplatkový náklad, ktorý zatiaľ v prvom roku fungovania nemusel byť vynaložený.

Nepriamym nedaňovým nákladom pri zamestnaní pracovníkov je aj nemalá administratívna záťaž spojená s vedením mzdového účtovníctva. Ročné náklady na vypracovanie mzdovej agendy za jedného zamestnanca sa pohybujú v závislosti od autora prieskumu či štatistiky v rozmedzí 120 až 240 eur. Pri 150 zamestnancoch tak zamestnávateľ musí počítat s nákladom 18000 až 36000 eur za vedenie mzdového účtovníctva.

Viac ako polovica zamestnancov bola do hlavného pracovného pomeru prijatá napriek tomu, že nedisponovala potrebným odborným vzdelaním. Takmer všetci zamestnanci navyše museli prejsť odbornými školeniami a rekvalifikačným kurzom, ktorý ich oprávni k bezpečnej práci v špecializovanej elektrotechnickej výrobe.

Okrem administratívnych a manipulačných pracovníkov tak spoločnosť musela zaistiť rekvalifikáciu pre celkovo 100 zamestnancov.

Rekvalifikačné vzdelávanie v akreditovanom vzdelávacom programe, ktorý vedie k získaniu čiastočnej kvalifikácie alebo k získaniu úplnej kvalifikácie – odbornej spôsobilosti pre jednu alebo viac pracovných činností v inom povolání ako v tom, pre ktoré fyzická osoba získala kvalifikáciu prostredníctvom školského vzdelávania patrí do štátneho systému celoživotného vzdelávania. Napriek tomu to výraznejšiu podporu zo strany štátu neznamená. Model s.r.o. preto vlastnými silami zháňal informácie o dostupnosti rekvalifikačných kurzov aj ďalších s nimi spojených povinností.

Po porade s úradom práce sociálnych vecí a rodiny sa firma rozhodla využiť bezplatnú ponuku rekvalifikačných kurzov. Nepokryjú celú škálu zručností, ktoré by si firma prijala aj certifikačne podložiť, ale postačujú na gro manipulačnej práce vo výrobe.

Zamestnanci teda absolvovali rekvalifikačné kurzy v rámci projektu RE-PAS. Ten je financovaný z európskych zdrojov, je zameraný na podporu zamestnanosti a príležitosť pre všetkých registrovaných uchádzačov o zamestnanie na úrade práce získať kvalifikáciu alebo sa rekvalifikovať a zvýšiť tak svoju šancu nájsť si vhodné zamestnanie. Nábor 100 zamestnancov patril k podporenej stratégii, a tak v spolupráci s kontaktným miestom došlo k vstupu do projektu. Okrem externého školiteľa sa výuky zamestnancov chopili aj traja odborní prevádzkovi zamestnanci, ktorí už patričné vzdelanie mali a školiťské centrum v jeho mentoringu dovolilo takúto formu kombinovaného vzdelávania.

Rekvalifikácia prebiehala v dvoch častiach - teoretickej a praktickej. Teoretická časť prebieha v priestoroch školiaceho strediska, pre praktickú časť poskytli priestory a vybavenie Stredná odborná škola v Galante, Stredná odborná škola automobilová v Trnave a partnerská spoločnosť vyrábajúca elektroniku pre automobilový priemysel. Ide o kontraktových partnerov školiťského strediska a samotného Model s.r.o. Priestory a príslušenstvo poskytol pre praktické školenie kľúčový partner, pre ktorého budú určené následné subdodávky pochádzajúce z výroby Model s.r.o. Kvalitné vzdelanie a znalosť produktu bola pre partnera nevyhnutnosťou pre nadviazanie spolupráce, samotný Model s.r.o. naviac stále nedokončil prípravu na spustenie testovacej prevádzky, a tak šlo o obojstranne výhodné partnerstvo.

RE-PAS uhradil plnú výšku rekvalifikačného kurzu - honoráre školiteľov aj nájomné za využité priestory. V odbore elektrotechniky je v záujme predĺžiť si platnosť osvedčenia alebo ho na túto činnosť získať nutné uzavrieť školenie zložením skúšok. Náklady Model s.r.o. spočívali okrem dohodnutej odmeny pre partnerov rekvalifikácie vo forme príspevku za školné hlavne náklady na cestovné náhrady zamestnancov a náklady za vydanie osvedčení ich odborných znalostí.

Vo finále Model s.r.o. uhradil poplatok za vydania potrebných povolení, ktorými sa certifikačne legitimizuje činnosť zamestnancov vyžadovaná pri výrobe v spoločnosti. Ide o poplatok za

absolvovanie skúšky, vydanie potvrdenia o jej výsledku a uznaní odbornej praxe. Všetkých 100 zamestnancov skúšky absolvovalo úspešne.

Sadzobník:

- Poplatok za vydanie osvedčenia o vykonaní kvalifikačnej skúšky pred skúšobnou komisiou podľa osobitného predpisu: 6,5 eura
- Poplatok za vydanie osvedčenia o splnení podmienok odbornej praxe: 6,5 eura.
- Vydanie rozhodnutia o uznaní odbornej praxe: 16,5 eura.

Za potrebnú certifikáciu 100 zamestnancov tak spoločnosť na poplatkoch uhradila 2065 eur.

-2950 eur-

Nábor 150 zamestnancov a odborná príprava 100 z nich teda spoločnosť Model s.r.o. stála **3110 eur**. S procesom sú spojené aj ďalšie náklady, ktoré však nespádajú do poplatkového zaťaženia v prvom roku.

4.2.3 Založenie prevádzky

Spoločnosť Model s.r.o. už vlastní pozemok vhodný na zriadenie prevádzky. Základná výroba je tak kapacitne zabezpečená ešte pred spustením testovacej prevádzky. Pozemok s budovou je však potrebné vybaviť, mierne zrekonštruovať a napojiť na inžinierske siete.

Nútnosťou je aj vybavenie povolení pre produkciu, s ňou súvisiacu činnosť a dopravné napojenie.

Počas rekvalifikácie zamestnancov vznikla v komunikácii s partnerom myšlienka rozšíriť v budúcnosti výrobu Model s.r.o. aj o ďalší druh káblov. Ich výroba prostredníctvom subdodávok by bola pre partnerskú firmu tak výhodná, že by sa zaviazala odoberať produkciu po dobu piatich rokov. Vedenie Model s.r.o. sa tak rozhodlo do konca roka prikúpiť priľahlý pozemok s malou výrobou, ktorá tam ostala po výrobcovi informačných kioskov. Náklady by boli tvorené hlavne samotnou transakciou, potrebná technika by bola jej súčasťou.

Okrem hlavnej budovy je tak cieľom firmy aj táto transakcia a zisk potrebných povolení pre spustenie tejto príľahlej výroby.

Z hľadiska povolení zaťažených poplatkami je teda pre spoločnosť nutné vybaviť hlavne stavebné povolenie, s tým spojené žiadosti ako výpis z katastra či prihlásenie odvozu drobného stavebného odpadu.

Keďže ide o projekty, ktoré si vyžadovali vydanie nových, ale aj predĺženie starých povolení, podanie návrhu na vydanie rozhodnutia o umiestnení stavby a rozhodnutia o využití územia vyšlo spoločnosť na 2*100 eur.

-200 eur-

Zmena územného rozhodnutia v prípade príľahlej výroby, ktorú sa Model s.r.o. rozhodol odkúpiť nie je potrebné, pretože v danej výrobní už bol aj v minulosti schválený režim pre príbuzný druh produkcie ako v prípade sortimentu, ktorý vyrába kupujúca spoločnosť.

V prípade už stojacej budovy, kde však dochádza k menším stavebným úpravám bolo nutné podať návrh na predĺženie platnosti rozhodnutia o umiestnení stavby zaťažený poplatkom 20 eur.

-20 eur-

Pre formálnu úplnosť bolo nutné podať aj samotné ohlásenie stavby. V prípade časti, kde sa pristavuje nová výrobná kapacita Model s.r.o. ohlásil jednoduchú stavbu (50 eur) , v prípade príľahlej budovy pre administratívu a zázemie zamestnancov ohlásil drobnú stavbu, stavebnú úpravu a udržiavacie práce (30 eur).

-80 eur-

Súčasťou výsledného areálu, v ktorom bude prebiehať výroba, a kde bude umiestnené aj zázemie pracovníkov, má byť aj malý altánok charakteru záhradného domu, kde sú plánované okrem oddychových fáz pracovného dňa aj rekreačné aktivity v rámci teambuildingu. Ako rekreačný dom s plochou nad 25 m² je firma povinná za povolenie k drobnej stavbe zaplatiť poplatok 50 eur.

-50 eur-

Spoločnosť musela taktiež uhradiť niekoľko poplatkov súvisiacich so žiadosťami o pripojenie k už existujúcej príľahlej infraštruktúre. Poplatky súvisia s časťami stavebných projektov nutných pre prípravu spustenia prevádzky - vybudovanie garáže prevedenie - 2 x 2 parkovacie miesta (2*30 eur), napojenie prípojky na existujúcu verejnú rozvodnú sieť za celkovo 3 budovy samostatne (3*30 eur), vybudovanie malej čistiarene odpadových vôd, ktorá je potrebná pre výrobný proces (30 eur) a vybudovanie rekreačného jazierka pred oddychovým altánkom (30 eur).

-210 eur-

Za povolenie k prevádzke malého skladovacieho priestoru pre zázemie zamestnancov je nutné uhradiť ďalší poplatok, rovnako ako za spevnenú plochu pre parkovanie zamestnancov a vybudovanie letnej kuchyne v oddychovom altánku pre zamestnancov (3*30 eur).

-90 eur-

108

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Súčasťou stavebných prác na pozemku firmy je aj nutný výrub stromov, ktorý musel najprv povoliť dohľadový orgán životného prostredia. Za povolenie malého výrubu malých drevín na okraji pozemku musela firma zaplatiť poplatok 100 eur.

-100 eur-

Pre potrebné formálne uzavretie celého procesu je nutné pravidelne komunikovať s úradmi a dohliadať na priebeh územného či stavebného konania. Úradom je taktiež potrebné dodať súbor dokumentov.

Účastníkom územného konania je navrhovateľ a obec, ak nie je stavebným úradom príslušným na územné konanie a ten, komu toto postavenie vyplýva z osobitných predpisov. Podľa výsledkov územného konania vydá stavebný úrad navrhovateľovi územné rozhodnutie.

Pre územné konanie je nutné zo strany navrhovateľa dodať

Návrh na vydanie územného rozhodnutia

List vlastníctva (vydanie kópie 8 eur)

Doklad o uhradení správneho poplatku

Kópia z katastrálnej mapy (vydanie kópie 8 eur)

Zoznam známych účastníkov územného konania

Stanoviská a vyjadrenia dotknutých orgánov a mesta

Kópiu geometrického plánu (vydanie kópie 8 eur)

-24 eur-

Stavebné konanie spustené na základe žiadosti stavebníka si taktiež vyžiadalo rozsiahlu dokumentáciu. Účastníkmi stavebného konania sú stavebník a osoby, ktoré majú vlastnícke alebo iné práva k pozemkom a stavbám na nich vrátane susediacich pozemkov a stavieb, ak ich vlastnícke alebo iné práva k týmto pozemkom a stavbám môžu byť stavebným povolením priamo dotknuté, ale taktiež ďalšie osoby, ktorým toto postavenie vyplýva z osobných predpisov - napríklad stavebný dozor .

Z hľadiska administratívnej záťaže a koordinácie všetkých zúčastnených je stavebné konanie pre Model s.r.o. ešte výraznejšou administratívnou záťažou ako územné konanie.

Okrem vyššie uvedených bolo úradom potrebné dodať pre stavebné konanie aj

Žiadosť o stavebné povolenie

Prílohy podľa tlačiva žiadosti o stavebné povolenie (osvedčené fotokópie celkovo 20 dokumentov súvisiacich s predošlými vybavenými povoleniami 20*2 eur)

Kolaudačné rozhodnutie na ostatné neuvedené stavby a na zmeny týchto dokončených stavieb pri predpokladanom rozpočtovom náklade do 50000 eur vrátane (60 eur)

-100 eur-

Celý proces prípravy prevádzky v jej stavebnej fáze sa završuje kolaudačným konaním. Po dohode so stavebníkom a posúdení zo strany Model s.r.o. o to spoločnosť požiadala prostredníctvom podanej žiadosti o vydanie kolaudačného rozhodnutia.

Sumárne je potrebné požiadať o kolaudačné rozhodnutia pre novú stavbu rekreačného domu, prestavanú a dobudovanú časť existujúcej vybudovanej haly a prestavbu haly z príľahlej výroby, ktorá sa stala predmetom prestavby pre budúcu expanziu výroby. Kolaudačné rozhodnutia je potrebné vydať taktiež k prípojkám na infraštruktúru a objekty patriace k stavbám - garáž či spevnená plocha pre parkovanie zamestnancov.

Návrh na vydanie kolaudačného rozhodnutia na zmeny dokončených stavieb podľa písmen E a F v prípade príľahlej budovy ako aj časti už stojacej výroby si vyžiadali poplatok 2*20 eur.

Návrh na vydanie kolaudačného rozhodnutia na ostatné neuvedené stavby pre parkovisko, príľahlú výrobu a oddychový dom si vyžiadali tieto poplatky:

Pre susednú výrobu pre budúcu expanziu a stavebný projekt, ktorý umožňoval budúcu výrobu v už predpripravených priestoroch spoločnosti šlo o projekt s rozpočtom 50 - 100 tisíc eur. Návrh na vydanie kolaudačného rozhodnutia za tieto objekty teda vyžaduje poplatky 2*120 eur.

Garáže, spevnená plocha na parkovanie a záhradný domček vyšli spoločnosť projektovo na rozpočet do 50 tisíc eur. Kolaudačné návrhy si teda vyžadovali poplatky vo výške 3*60 eur.

Vo všetkých piatich prípadoch bolo nutné pripojiť objekty samostatne na verejnú rozvodnú sieť, kde boli nutné kolaudačné poplatky 5*30 eur. Malá čistiareň odpadových vôd, dekoračné jazierko a vsaky, ktoré boli umiestnené pre odtok povrchovej vody po obvodoch výrobného areálu si vyžiadali kolaudačné poplatky 6*30 eur.

-790 eur-

Z hľadiska životného prostredia bolo počas stavebných prác nutné vybaviť niekoľko povolení príslušného úradu verejného zdravotníctva.

Konkrétne šlo o tieto úkony povolenia zaťažené poplatkami:

- na likvidáciu existujúcich trvalých trávnatých porastov s výnimkou činnosti povolennej podľa osobitých predpisov (100 eur)
- na zásah do prírodného biotopu (100 eur)
- na oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplatenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice (100 eur)
- na umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia za hranicami zastavaného územia obce (100 eur)

- 400 eur-

Povolenia súvisiace so stavebnými prípravami na spustenie funkcie prevádzkového zázemia vyšli v poplatkoch, ktoré bolo nutné pre ich vydanie vynaložiť na **2 064 eur**.

4.2.4 Prevod vlastníctva nehnuteľnosti

Súbežne so stavebnými a kolaudačnými procesmi na území budúcej výroby prebiehali aj formálne procesy súvisiace s odkúpením časti príľahlého pozemku, budovy a vybavenia susednej spoločnosti, ktorá sa s kupujúcim dohodla, že obchodom umožní naplňať budúce expanzívne plány produkcie Model s.r.o.

Model s.r.o. sa dohodol s predávajúcou stranou na kúpnej cene a transakčná časť obchodu prebehla v poriadku. Pre účely analýzy sa zameriame na proces, ktorý je s prevodom vlastníctva nehnuteľnosti spojený z pohľadu poplatkového zaťaženia a samotného úradného vysporiadania.

Prevod vlastníctva nehnuteľnosti použije Model s.r.o. pre rozšírenie svojho podnikania. Zo všeobecného hľadiska ide však proces, ktorý bude pre firmu významný aj pre budúcu eventualitu použitie nehnuteľnosť ako zábezpeku či v prípade potreby predaja.

Ešte pred kúpou sa kupujúca strana uistovala, že na vlastníctve predávajúceho neexistujú žiadne právne vady.

Na katastrálnom úrade preto firma vyžiadala:

Vydanie výpisu z katastrane hnutelností, za každých aj začatých 20 parciel, 20 stavieb, 20 bytov alebo nebytových priestorov v rámci jedného výpisu (8 eur)

Vydanie kópie originálu listu vlastníctva, kópie pozemkovoknižnej vložky alebo bývalého pozemkového katastra, za každých aj začatých parciel, 20 stavieb, 20 bytov alebo nebytových priestorov (8 eur)

-16 eur-

Potrebnou prípravou je hlavne v prípade komplikovane rozparcelovaných pozemkov na hranici priemyselnej, obytnej a agrárnej časti mesta taktiež získanie vyhotovení osvedčujúcich právnu nezávadnosť vlastníckeho vzťahu. Často sú následne vyžadované pri ďalších právnych a úradných úkonoch.

Model s.r.o. preto uhradil ďalšie poplatky: za overenie štyroch vyhotovení geometrického plánu vrátane poskytnutia informácií (27 eur), za poskytnutie informácií zo súboru popisných informácií katastra nehnuteľností a zo súboru geodetických informácií na vyhotovenie vytyčovacieho náčrtu v rámci jedného katastrálneho územia (17 eur) a vydanie grafickej identifikácie parciel, za každých aj začatých 20 zobrazení vo formáte A4 v mierke mapy na informatívne účely (15 eur).

Kupujúca spoločnosť sa v tomto prípade chcela uistiť aj o bezproblémovej histórii pozemkov v oblasti právnych sporov predávajúcej spoločnosti. Katastru za zisťovanie údajov pre likvidáciu obchodných spoločností, dražby či bankové subjekty uhradil Model s.r.o. 7 eur.

-66 eur-

Pre prevod a akékoľvek základné procesy súvisiace s prepisom nehnuteľnosti potrebuje Model s.r.o. zmluvu o prevode nehnuteľností, návrh na vklad a samotný doklad o úhrade správneho poplatku.

Vítanou možnosťou podania na prepis nehnuteľnosti je vďaka digitalizácii štátnej správy možnosť využitia elektronického podania. Aj pri ňom je však nutné spĺňať rovnaké administratívne povinnosti ako pri fyzickom úradnom podaní. Poplatky je však možné uhrádzať vo forme elektronických kolkov.

Pri elektronickom podaní sa podáva jeden rovnopis návrhu a jeden rovnopis príloh. Pri elektronickom podaní musia byť všetky prílohy podané v elektronickej podobe a podpísané kvalifikovaným elektronickým podpisom, ak sa v písomnom podaní vyžaduje osvedčený podpis, v elektronickom podaní mu zodpovedá kvalifikovaný elektronický podpis opatrený časovou pečiatkou.

Všetky zmluvy o prevodoch nehnuteľností musia mať naďalej písomnú formu. Model s.r.o. si pre úradné potreby pripravil aj 5 overených fotokópií (5*2eur)

-10 eur-

Vlastnícke právo k nehnuteľnosti na konci dňa vzniká, mení sa a zaniká vkladom do katastra nehnuteľností. Právne účinky vkladu vznikajú na základe právoplatného rozhodnutia katastrálneho odboru okresného úradu o jeho povolení. Konanie o povolení vkladu sa začína na návrh účastníka konania, na ktorého základe má vzniknúť, zmeniť sa alebo zaniknúť právo

k nehnuteľnosti. Okresný úrad, ktorý o návrhu koná, bezodkladne upovedomí o začatí konania dotknutý okresný úrad a zašle mu jedno vyhotovenie rozhodnutia o povolení vkladu.

Ešte pred podaním návrhu na vklad je možné podať oznámenie o návrhu na vklad v elektronickej podobe tlačiva. Toto oznámenie sa zašle elektronicky na príslušný katastrálny odbor okresného úradu. Návrh na vklad je potrebné podať do 90 dní od doručenia tohto oznámenia.

Návrh na vklad sa napriek možnostiam postupovať aj elektronicky stále doporučuje vyhotovovať v 2 kusoch. Prílohou k návrhu na vklad je zmluva, na základe ktorej má byť právo k nehnuteľnosti zapísané do katastra, a to v dvoch vyhotoveniach. Okrem toho je k návrhu potrebné priložiť aj ďalšie predpísané prílohy. Práve tu sa Model s.r.o. zišli pripravené overené fotokópie.

Návrh na začatie konania o povolení vkladu práva k nehnuteľnosti do katastra nehnuteľností je spoplatnený v prípade elektronickej podania poplatkom vo výške 33 eur.

-33 eur-

Pri elektronickej podaní sa podáva jeden rovnopis návrhu a jeden rovnopis príloh. Množstvo úradov však naďalej odporúča konať súbežne písomne alebo si pripravovať písomnú zálohu dokumentov.

V prípade Model s.r.o., ktorý v našom modeli zažil hladký prepis nehnuteľného majetku nedochádzalo k dožiadaniu dodatočných dokladov, nebolo tiež nutné zvyšovať počet kópií dokumentov. Treba tiež poznamenať, že by v prípade chyby v ktoromkoľvek z doložených dokumentov celé podanie prepadlo a spoločnosť by musela celú dokumentáciu aj s poplatkami podstúpiť opakovane.

Prepis nehnuteľného majetku na Model s.r.o. však v našom modelovom príklade vyšlo firmu na poplatkoch **125 eur**. Ide o pozitívny výsledok, keďže podľa prieskumu Svetovej banky v rámci štúdie Doing Business vychádza prevod vlastníckych práv na Slovensku priemerne na 272 eur.

4.2.5 Spustenie ostrej prevádzky a prevádzka

Očakávanou a najvýznamnejšou fázou života každej firmy vrátane Model s.r.o. je spustenie prevádzky a následná obchodne udržateľná dlhodobá výroba. Spoločnosť preto konečne zapla inštalované technické zariadenia a začala vyrábať objednané káblové zväzky a súvisiace produkty pre zákazníkov z automotive sektora.

Prevádzkareň ako miesto, na ktorom podnikateľ alebo jeho zamestnanci vykonávajú samotnú podnikateľskú činnosť už Model s.r.o. spoločne s príslušnou prílohou priklúpenou výrobou ohlásili.

Zostalo preto zapísať dve adresy (vchod do firmy sa nachádza na dvoch pozemkoch s dvomi vstupnými bránami, oddelenými vrátnicami a budovami s inými popisnými číslami) do Obchodného registra.

Návrh na zápis doplnených údajov podala spoločnosť elektronicky, a teda za zvýhodnený polovičný poplatok oproti sadzobníku fyzických podaní - 33 eur. Hoci o uskutočnenej zmene je navrhovateľ informovaný aj potvrdením príslušného súdu - v tomto prípade elektronickou formou - pre uistenie sa, že všetko prebehlo v poriadku, a tiež právne zdokumentovanie zmeny Model s.r.o. uhradil aj poplatok za vyhotovenie a vydanie výpisu z obchodného registra v listinnej podobe – 6,50 eura.

-39,5 eura-

Pre povolenie prevádzky je potrebné získať povolenia úradov, ktoré de facto preskúmajú, či je prevádzka spustená v zmysle ohlasovaných činností, ktoré sa v nej budú vykonávať a v súlade s detailami uvedenými v kolaudačnom rozhodnutí.

Kľúčovým povolením je zisk rozhodnutia/záväzného stanoviska od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva. K žiadosti o vydanie rozhodnutia/záväzného stanoviska od Regionálneho úradu verejného zdravotníctva musí žiadateľ okrem vyplneného predpísaného tlačiva doložiť:

oprávnenie na podnikanie – výpis z obchodného registra alebo registra neštátnych subjektov (6,5 eura),

overená fotokópia listu vlastníctva (2 eur),

overené fotokópie osvedčenia o odbornej spôsobilosti zamestnancov (150*2).

-308,5 eura-

Pri desiatich kľúčových pracovníkoch, ktorí majú oprávnenie viesť výrobu podniku v jednotlivých smenách a turnusoch, úrad vyžadoval nie len fotokópiu osvedčenia o odbornej spôsobilosti, ale aj ich preskúšanie.

Skúška pred komisiou na preskúšanie odbornej spôsobilosti desiatich zamestnancov stála 10*30 eur. Vydanie duplikátu osvedčenia o ich odbornej spôsobilosti 10*10 eur.

-400 eur-

Nakoľko ide o malú priemyselnú výrobu, pri ktorej sa tavia plastové polotovary, dochádza k zábrusom či farbeniu, o povolenie sa zaujímal úrad hygieny detailnejšie. Vyžiadal si výsledky certifikovaných meraní niektorých faktorov s vplyvom na životné prostredie - hluku, prašnosti a intenzity osvetlenia. Samotné audity, ich autorizovanie a notárske potvrdenie vyšlo

spoločnosť na tisícky eur. Z poplatkového hľadiska pre verejnú správu však šlo o príplatok iba za ďalšie tri overené fotokópie (3*2eur).

-6 eur-

Dohľad na životné prostredie však bude v prípade priemyselnej výroby monitorované neustále počas funkcie prevádzky. Aj preto musela firma investovať do niekoľkých technológií a opatrení, pričom niekoľko z týchto úkonov je zaťažených poplatkami. Technológie monitorujú parametre výroby nielen pre účely a potreby Model s.r.o., ale aj úradov, ktoré stav prevádzky priebežne hodnotia.

Išlo konkrétne o spoplatnené úkony a žiadosti o rozhodnutia súvisiace s inštaláciou zariadení a schválením výrobných a bezpečnostných procesov prevádzky:

- Vydanie súhlasu na inštaláciu automatizovaných meracích systémov emisií a automatizovaných meracích systémov kvality ovzdušia a na ich prevádzku, na ich zmeny a na prevádzku po vykonaných zmenách (10 eur)
- Vydanie súhlasu na vydanie súboru technicko-prevádzkových parametrov a technicko-organizačných opatrení (10 eur)
- Vydanie súhlasu na inštaláciu technologických celkov patriacich do kategórie veľkých zdrojov, stredných zdrojov alebo malých zdrojov, na ich zmeny a na ich prevádzku, ak ich povoľovanie nepodlieha stavebnému konaniu (10 eur)
- Vydanie súhlasu na technický výpočet údajov o dodržaní emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania, určenie výnimiek alebo osobitných podmienok a osobitných lehôt zisťovania množstiev vypúšťaných znečisťujúcich látok a údajov o dodržaní určených emisných limitov, technických požiadaviek a podmienok prevádzkovania stacionárnych zdrojov a monitorovania úrovne znečistenia ovzdušia a na predĺženie lehoty alebo na upustenie od oprávnených meraní (10 eur)
- Vydanie rozhodnutia na povolenie ďalšej prevádzky spaľovne odpadov alebo zariadenia na spoluspaľovanie odpadov (10 eur)
- Žiadosť o udelenie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zneškodňovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov (11 eur)
- Žiadosť o udelenie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zhodnocovanie odpadov okrem spaľovní odpadov a zariadení na spoluspaľovanie odpadov (11 eur)
- Žiadosť o udelenie súhlasu na prevádzkovanie zariadenia na zber odpadov (11 eur)
- Žiadosť o udelenie súhlasu na vydanie prevádzkového poriadku zariadenia na zneškodňovanie odpadov a zariadenia na zhodnocovanie nebezpečných odpadov (11 eur)
- Žiadosť o schválenie programu odpadového hospodárstva pôvodcu odpadu (11 eur)

-105 eur-

115

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Z hľadiska požiarnej ochrany musí Model s.r.o. zabezpečiť školenie zamestnancov a dať vypracovať dokumentáciu požiarnej ochrany.

Firma musí viesť požiarnu knihu, pravidelne vykonávať protipožiarne prehliadky, kontrolu hasiacich prístrojov, požiarnych uzáverov, revíziu elektriny či plynu.

Povinnosťou je aj vypracovanie požiarneho poriadku pracoviska, ktorý obsahuje stručný opis technologického postupu a charakteristiku nebezpečenstva vzniku požiaru na pracovisku požiaro-technické charakteristiky spracúvaných, používaných a skladovaných surovín a materiálov a ich najvyššie prípustné množstvá na pracovisku, požiadavky na pracovisko na zabezpečenie ochrany predpožiarmi, zoznam miest a zariadení alebo ich častí so zvýšeným nebezpečenstvom vzniku požiaru alebo výbuchu a opatrenia na zamedzenie vzniku a šírenia požiaru osobitné povinnosti zamestnancov.

Ide o komplexný projekt pre súkromného certifikovaného dodávateľa, ktorého hodnota sa vyšplhala do výšky niekoľkých tisíc eur. Z hľadiska poplatkového zaťaženia šlo o vydanie záväzného stanoviska alebo rozhodnutia spolpatnené sumou 50 eur a vyhotovenie duplikátu záväzného stanoviska alebo rozhodnutia spolpatnené sumou 10 eur.

-60 eur-

Spoločnosť v oddychových zónach pre zamestnancov rovnako ako v administratívnej časti výroby využíva televízne a rozhlasové vysielanie. Nakoľko zamestnáva viac ako 3 zamestnancov, bola povinná prihlásiť sa Rozhlasu a televízii Slovenska na úhradu koncesionárskych poplatkov. S počtom 150 zamestnancov je povinná hradiť poplatky 79,66 eura mesačne. Za ročné obdobie podnikania spoločnosti, ktoré sledujeme je tak firma povinná uhradiť poplatky vo výške 955,92 eura.

-955,92 eura-

Mesto Sereď taktiež napriek značne dotovanej prevádzke odpadového hospodárstva zo strany mesta vyberá poplatky za odvoz komunálneho a drobného stavebného odpadu, ktorý je mimo rámec spracovaného odpadu, ktorý si priemyselne na základe už vybavených povolení spravuje samotná Model s.r.o. Sadzba za odvoz odpadu je stanovená podľa objemu zbernej nádoby a frekvencie jej vývozu. Prevádzka Model s.r.o. si vyžiadala dve 1100 litrové zberné nádoby s frekvencia vývozu 2x za 7 dní, čo je spolpatnené sadzbou 2*1521,52 eura za rok.

-3043,04eur-

Spoločnosť tiež pre účel rozvozu menších objemov materiálu odkúpila vozidlo vhodné na stredne veľkú prepravu. Gro výrobkov aj surovín rozvážajú distribuční partneri, pre logistiku, teda spoločnosti postačuje jedno vozidlo FORD TRANSIT TREND 350 L3 s výkonom 96 KW/130 K.

116

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Za prepis motorového vozidla musel Model s.r.o. ako kupujúci pri prihlásení vozidla zaplatiť tieto správne poplatky:

poplatok za zápis držiteľa motorového vozidla do evidencie vozidiel (podľa výkonu motora $150 \cdot \text{koeficient podľa veku vozidla 1}$),

poplatok za pridelenie evidenčného čísla a vydanie tabuľky s evidenčným číslom (zmes polykarbonátu a polyesteru vyžarujúcej svetlo pri zapnutom osvetlení vozidla 182 eur) .

-332 eur-

Spustenie prevádzky Model s.r.o. si tak spoločne s nákladmi na jej ročnú réžiu vyžiadali poplatkovú úhradu vo výške **5 249,96 eura**.

4.2.6 Spustenie kantíny

Samostatnou kapitolu životných situácií, do ktorých sa Model s.r.o. dostal, bolo spustenie prevádzky továrenskej jedálne. Hlavne z hľadiska byrokratických procesov šlo o mimoriadne časovo a administratívne náročný proces, ktorý si vyžiadalo nasadenie administratívneho personálu.

Firma však mohla využiť fakt, že zázemie a stavebne oddelené priestory gastro prevádzky boli súčasťou už stojacej a schválenej stavby. Nebolo preto nutné nie len investovať do stavebných úprav, ale aj prechádzať ďalšími schvaľovacími stavebnými procesmi.

Početné povolenia a povinnosti, ktoré boli predmetom skúmania príslušnej hygienickej stanice si vyžiadali taktiež vyčlenenie minimálne jedného zamestnanca, ktorý bude za agendu zodpovedný.

Z hľadiska poplatkového zaťaženia išlo o ďalší náklad súvisiaci s vyžiadanim povolenia príslušného Úradu verejného zdravotníctva. Spoločnosť musela kantínu, ktorú si vyžiadali zamestnanci s dovedy obmedzenými možnosťami pestrého stravovania počas pracovnej doby, nahlásiť taktiež príslušnej veterinárnej a potravinovej správe.

Pred samotnou žiadosťou o povolenie spustenia gastro prevádzky musel Model s.r.o. vypracovať prevádzkový poriadok. Po odbornej príprave konzultanta bol tento dokument schválený Regionálnym úradom verejného zdravotníctva (50 eur).

Rovnako ešte pred samotným spustením prevádzky musel podnik rozhodnúť, kto bude odborným garantom gastroprevádzky. Zodpovedného pracovníka v gastroprevádzke jasne definujú podmienky hygieny. Spoločnosť mala to šťastie, že ich spĺňalo niekoľko pracovníčok pomocného personálu v administratíve. Tri zamestnankyne backoffice oddelenia boli vyučené v obore kuchár/čaišník, a tak dve z nich bolo možné určiť ako zodpovedné pracovníčky. Pri správnom časovom rozvrhu a finančnej motivácii s prácou v objednávaní potravín, ich úprave

a príprave jedál súhlasili aj pracovníčky, čo Model s.r.o. ušetrilo náklady na ďalší nábor zamestnancov. Veľkú časť samotného kuchárskeho procesu mal pokrývať cateringový subdodávateľ.

U troch pracovníčok spoločnosť podala žiadosť o vykonanie skúšky odbornej spôsobilosti, ktorú po predošlom krátkom kurze, v rámci ktorého si so súkromným lektorom pripomenuli predošlé zručnosti, preukázali. Správny poplatok za vykonanie skúšky je 30 eur, za vydanie osvedčenia firma uhradila poplatok 20 eur.

-200 eur-

Po príprave a splnení všetkých byrokratických povinností firma požiadala o vydanie súhlasu so spustením gastro prevádzky Úrad verejného zdravotníctva (50 eur) a nechala si vyhotoviť duplikát tohto rozhodnutia (10 eur).

-60 eur-

K žiadosti priložila výpis z obchodného registra (6,5 eur) overenú fotokópiu listu vlastníctva (2 eur) k budove prevádzky a overené fotokópie osvedčení o odbornej spôsobilosti troch pracovníčok kantíny (3*2 eur).

-14,5 eura-

Spustenie firemnej kantíny pre občerstvenie zamestnancov tak v poplatkoch vyšlo Model s.r.o. na **274,5 eura**.

4.2.7 Povinná agenda recyklácie, správa elektroodpadu

Keďže Model s.r.o. vyrába káble a ďalšie malé elektronické súčiastky, musí sa zaoberať taktiež povinnosťami, ktoré má vo vzťahu k odpadovému hospodárstvu ako výrobca elektrozariadení. V niektorých prípadoch sa povinnosti so spracovaním odpadu prenášajú zo subdodávateľov na vyššie postavené články výroby.

V prípade Model s.r.o. je však spoločnosť ako subdodávateľ a prvovýrobca komponentov elektrozariadení považovaná za pôvodcu recyklovaného elektroodpadu. Ten produkuje navzdory tomu, že časť z neho sama spracuje v rámci obehovej ekonomiky do ďalšej výroby. Káblové súčasti dodáva do zariadení, ktoré sú následne kompletované do skupiny "Malé IT a telekomunikačné zariadenia nad 0,5 kg do 1,5 kg vrátane". Ide o kategóriu 6 určenú MŽP SR.

Úprava odpadového zákona spoločne so súborom opatrení, ktoré do slovenskej legislatívy implementovali prvky európskych smerníc zaviazali Model s.r.o. uzavrieť dohodu s organizáciou zodpovednosti výrobcov. Tá zodpovedá za spracovanie elektroodpadov, tiež spravuje hospodárenie tohto systému za svojich členov.

Pre rok 2020 je cenník podľa sadzobníka (<https://www.envidom.sk/wp-content/uploads/2019/12/Cennik-RP-2020-web.pdf>) organizácie zodpovednosti výrobcov - Envidom - 0,1 eura za vyrobený kus.

Pri zmluvne požadovanej objednávke 40000 káblových kompletov je teda predpokladaný náklad na recyklačný poplatok spoločnosti **4000 eur**. Počas roka sa však daná výroba pravdepodobne navýši, v hre je aj rozšírenie sortimentu. Reálne náklady sa tak ukážu až po ročnom fungovaní spoločnosti.

4.2.8 Spor so susednou prevádzkou, konanie pred súdom a reštrukturalizácia

Spoločnosť Model s.r.o. hneď v prvom roku svojho fungovania narazila na neželané efekty vyplývajúce z nečakaných zmien na trhu. Nepredvídateľný výpadok dodávok od subdodávateľa surovín v rámci vstupov výroby nevyhnutných pre plnenie zmluvných objednávok donútil spoločnosť riešiť odklad jej zmluvných záväzkov.

Šlo o výrobné záväzky voči spoločnosti v tom istom priemyselnom areáli. Navzdory snahe dohodnúť odklad dodávok spoločne s revanšom v podobe finančného zvýhodnenia susedná prevádzka zrušila dlhodobú partnerskú zmluvu a nesplnenie podmienok zo strany Model s.r.o. pokutovala finančnou sankciou. Tá v konečnom dôsledku v kombinácii s nečakanými udalosťami na trhu a neočakávanými problémami kľúčového subdodávateľa vyvolala tlak na financie spoločnosti a omeškanie úhrady niekoľkých záväzkov voči partnerom a dodávateľom.

Tí začali ako následok problému rušiť dohodnuté spolupráce. Klesajúci objem objednávok, negatívnejšie prognózy výroby ako v čase vzniku firmy spolu s pribúdajúcimi neuhradenými faktúrami začali vytvárať obavy bánk, ktoré vznik a projekty Model s.r.o. pomáhali financovať.

Vedenie spoločnosti preto muselo čeliť nepríjemným výzvam týkajúcich sa samotnej existencie firmy. Výrobný proces bol hodnotený pozitívne, zákazníci spokojní a potenciál produkcie stále vysoký. S predpokladom nábehu nových zákaziek v nasledujúcom roku preto spoločnosť rozhodla, že bude pokračovať v obchodnej činnosti ďalej a banky ubezpečila o zmysluplnosti jej biznis plánu. Banky s pokračovaním spolupráce navzdory problémom súhlasili, avšak na Model s.r.o. vyvinuli tlak, aby sa pokúsil zlú finančnú situáciu vyriešiť reštrukturalizáciou.

Ešte pred prvými krokmi nutnými pre spustenie reštrukturalizačného procesu ale musela spoločnosť riešiť právny spor so susednou prevádzkou, ktorá bola nespokojná s nedodržaním dohodnutých parametrov spolupráce zo strany Model s.r.o. Firma si pred súdom nárokovala úhradu pohľadávky, ktorou bola uvalená finančná sankcia vyplývajúca zo zmluvy o spolupráci, zvýšená o penále z omeškania úhrady, s ktorým však Model s.r.o. nesúhlasil. Bol toho názoru, že sankcia, i keď uhradená s omeškaním, nemohla byť zvýšená o penále. Priznanú sankciu tak považovala za vysporiadanú.

Svoj právny názor chcela spoločnosť presadiť na rozhodcovskom súde, ktorý umožňovala rozhodcovská doložka partnerského kontraktu s nárokovateľom sankcie. Doložka určovala za rozhodcovský súd pri sporoch medzi spoločnosťami Stály rozhodcovský súd zriadený pri Rozhodcovská a mediačná.

Zmluvné strany sa dohodli, že poplatkové náklady rozhodcovského konania budú niest' v pomere 50:50 nezávisle od toho, ktorá zo strán bude stranou žalujúcou.

V tomto prípade sa teda Model s.r.o. musel podieľať aj na vstupných poplatkoch žalovanej sumy, i keď bola v pozícii, kedy sa obhajobou snažila odmietnuť podľa jej názoru neoprávnené finančné nároky. Takéto doložky v záujme zrýchlenia a zefektívnenia rozhodovania v prípadných sporoch obsahovali zmluvy s viacerými partnermi.

Rozhodcovský súd zriadený pri Rozhodcovská a mediačná stanovuje výšku poplatku za rozhodcovské konanie pri podaní žaloby, vzájomnej žaloby a námietky započítania, ak žalobca nie je spotrebiteľ na 5 percent z hodnoty predmetu sporu. Penále za neuhradenú zmluvnú pokutu, ktorú si nárokovala partnerská spoločnosť dosahovalo výšku 26000 eur. Poplatok, ktorý je nutné uhradiť súdu je vo výške 1300 eur. Na Model s.r.o. podľa rozhodcovskej doložky pripadala úhrada 650 eur.

-650 eur-

Súd rozhodol v prospech Model s.r.o. a penále uznal ako neoprávnené požadované. Výhodou rozhodcovského konania je, že sa druhá strana voči rozhodnutiu nesmie odvolať. Spor bol teda definitívne uzavretý.

Po vyriešení sporu s nespokojným partnerom sa Model s.r.o. zamerlal na sanáciu stavu a predchádzanie prípadným ďalším problémom. Kľúčovým malo byť schválenie reštrukturalizačného procesu, vďaka ktorému by bola firma chránená súdmi pred prípadnými veriteľmi so záujmom poslať firmu so zaujímavým majetkom do konkurzu.

Reštrukturalizačný návrh vypracovaný právnym zástupcom spoločnosti bol podaný na Okresný súd v Trnave, ktorý je príslušným súdom pre konkurzy a vyrovnania v meste Sereď.

Reštrukturalizačný proces spočíva z týchto chronologicky po sebe nasledujúcich úkonov :

Podanie reštrukturalizačného posudku na súd

Povolenie/zastavenie reštrukturalizačného konania.

Prihlasovanie pohľadávok.

Zistenie a popieranie pohľadávok.

Schôdza veriteľov.

120

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje.

Vypracovanie reštrukturalizačného plánu.

Schvaľovanie plánu veriteľským výborom.

Schvaľovanie plánu schôdzou veriteľov.

Potvrdenie plánu súdom.

Nákladovou položkou pri schvaľovaní reštrukturalizácie je hlavne zákonná odmena konkurzného správcu. Ten si za prevzatie prípadu účtuje 10 tisíc eur a 1000 eur ako mesačnú zákonnú odmenu (na Slovensku je odmena správcu od 1000 do 3000 eur mesačne). Len zákonné poplatky na odmenu správcu tak počas krátkej 6-mesačnej reštrukturalizácie tvorili 10000 + 6*1000 eur.

-16000 eur-

Okrem poplatku na odmenu správcu inkasuje za jednotlivé úkony poplatky taktiež súd. Súdne poplatky sú ustanovené v sadzobníku, ktorý tvorí prílohu zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

Za samotné podanie návrhu a vyžiadanie ochrany súdu pred veriteľmi uhradila spoločnosť poplatok z návrhu na nariadenie alebo zrušenie neodkladného opatrenia 33 eur. Za konkurzné konanie a úspešné uzavretie reštrukturalizácie vyplatením dohodnutých výšok pohľadávok s veriteľmi uhradil Model s.r.o. súdu 1 991,5 eura.

-1991,5 eur-

Celkovo tak právne spory zapríčinené negatívnou situáciou na trhu a neočakávanými komplikáciami spoločnosti vyvolali poplatkové náklady **18 641,5 eura**.

Ročný životný cyklus tak modelovú stredne veľkú firmu Model s.r.o. vyšiel na poplatkoch celkovo na 33830,46 eura.

5 NÁVRHY A OPATRENIA NA ZNÍŽENIE POPLATKOVÉHO ZAŤAŽENIA V SR

Znížiť poplatkové zaťaženie podnikateľov

Ako vyplýva z analýzy, a to hlavne zo sekcie, ktorá sa zaoberá modelovaním životného cyklu firmy, poplatkové zaťaženie podnikania na Slovensku je zbytočne vysoké. Už v prvom roku fungovania ide o bariéru, s ktorou musí podnikateľ bojovať.

Pri rozpočtovaní projektov dochádza k negatívnemu vplyvu poplatkov na podnikateľské plány do takej miery, že potenciálnych podnikateľov môžu od zámeru podnikat' odradiť. Ide o zbytočné poškodzovanie konkurencieschopnosti slovenského podnikateľského prostredia.

Štátna správa by mala aj poplatkovou politikou pozitívne motivovať podnikateľov, aby svoje zámery realizovali. Nejde len o zahraničných investorov, ktorých môže byrokracia v kombinácii s poplatkovým zaťažením odrádzať od vstupu na Slovensko, ale hlavne miestnych potenciálnych podnikateľov, ktorých know-how, pridaná hodnota a ekonomický benefit pre krajinu všeobecne ostávajú nevyužitú.

Zrýchlenie vybavenia elektronickej agendy

V mnohých prípadoch, kde je možnosť požiadať o službu verejnej správy elektronicke dochádza k nechcenému javu, kedy je elektronicke podanie menej efektívne než podanie v listinnej podobe. Podnikatelia vítajú možnosť zjednodušenia podaní online, ktoré prináša prinajmenšom priamu časovú úsporu v podobe času pracovníka, ktorý by musel stráviť cestou na úrad. Pozitívom sú aj situácie, kedy je v prípade elektronickeho podania znížená poplatková záťaž danej služby.

Napriek tomu sa v praxi mnoho podnikateľov radšej prikláňa k podávaniu podaní v listinnej podobe na úradoch. Príčinou je často paradoxne dlhšie vybavovanie podaní podaných online než tých podaných v listinnej podobe. Neblahý jav je často zapríčinený tým, že elektronicke podané podnety spracováva ten istý pracovník úradu, ako ten, ktorý vybavuje listinnú osobne podanú agendu. Často preto uprednostňuje fyzicky podané podania a až následne spracuje tie elektronicke. Spracovanie podania tiež niekedy podlieha zbytočným byrokratickým procesom, kedy sa napríklad elektronicke podanie vytlačí na papier a podstupuje k ďalšiemu riešeniu ako fyzicky podané.

Verejná správa v rámci digitalizácie musí zapracovať aj na odstránení prípadov, kedy na podania podnikateľov nikto nereaguje, reaguje neskoro alebo kedy úrady o postupe konania pri podaní elektronicke navrhovateľa nijak neinformujú, ani v prípade nedodržania zákonných lehôt.

Transparentnejšie a bezplatné informácie

Poplatkami na rôznych úrovniach je zaťažená aj informačná služba, ktorú by malá verejná správa ponúkať bezplatne. Ide napríklad o ilustračné záznamy o nezávadnosti predávajúceho pri kúpe nehnuteľností, zoznamy vlastníkov a ďalšie potvrdenia.

Princípom poplatkového zaťaženia nemá byť navyšovanie príjmu verejných rozpočtov, ale férová odmena za službu občanovi. Úrady pritom neraz spoplatňujú už vykonané úkony - napríklad zverejnenie už získaných a uchovaných informácií.

Okrem zvýšenia poplatkového zaťaženia to prispieva tiež k nárastu byrokracie.

Zrušiť archaické poplatky, ktoré sú nepovšimnutým pozostatkom zákonov minulých rokov.

Niektoré poplatky ostali v systéme slovenskej verejnej správy ako dôsledok nekvalitného a nesystematického legislatívneho procesu. Poplatky sa často "prílepkovali" k nesúvisiacim zákonom, a tak ostali roky nepovšimnuté aj v čase, kedy sa už agenda, ktorej sa týkali, výrazne zmenila či dokonca zrušila.

Verejná správa by nemala využívať možnosť uvažovať poplatky na základe týchto zákonov. Ide hlavne o oblasti, z ktorých má ošoh ona sama, oblasti, ktoré už sú spoplatnené inou novou formou alebo oblasti, ktoré do jej života priamo nezasahujú.

Príkladom je miestny poplatok z reklamy. Poplatok je archaickým pozostatkom, a napriek tomu ho niektoré samosprávy stále vyberajú. Napríklad reklama v mobiliári samospráv či samosprávnych médiách je spoplatnená sama o sebe. Odvádzať z nej poplatok tak prináša prvky duplicity. V konečnom dôsledku ide o zbytočné obmedzovanie rozvoja trhu a hospodárskej súťaže.

Rozvoľniť možnosti stanovenia poplatkov pre jednotlivé samosprávy

V prípade pokračovania decentralizácie verejnej správy by bolo vhodné rozviazať samosprávam ruky aj pri možnostiach rušenia niektorých mandatórnych poplatkov pre podnikateľov na ich území.

Vhodné by bolo aj možné rozvoľnenie pravidiel určovania ich výšky. Viedlo by to k vzniku v súčasnosti neexistujúceho boja jednotlivých regiónov o podnikajúce osoby.

Vznikla by možnosť poplatky zavádzať zmyslupnejšie, s cieľom stimulovať podnikateľský život v regióne. Odpadla by naopak nutnosť ukladať poplatky, ktorých využitie nie je viazané k regiónu, ale ich výber zaťažuje miestnych podnikateľov.

Odbúrať prehnanú reguláciu a byrokráciu pri žiadostiach o stavebné povolenia

Zložitosť regulácie je jednou z hlavných prekážok pri vybavovaní stavebných povolení. Stavebný projekt vyžaduje dodržiavanie právnych predpisov, miestnych predpisov a technických noriem viacerých miestnych orgánov.

Komplikovaný proces prináša nechcené množstvo možností, kde je možné urobiť chybu. Práve chybovosť a následné zdržania spolu so sankciami sú často výraznou prekážkou rozvoja podnikateľských projektov.

Celý proces vybavenia stavebných povolení by sa mal skrátiť a v čo najväčšej miere digitalizovať.

Častým problémom je aj nedostatok informácií o tom, ako celý schvaľovací proces spustiť či ako prebieha. Bol by preto vhodný jednotný informačný prehľadný scenár vydávania stavebného povolenia, ideálne v digitálnej forme.

Všetky potrebné povolenia, ktorých počet by bolo vhodné znížiť, by mal žiadateľ odovzdávať na jednotnom kontaktnom mieste či digitálne. Na kontaktných miestach je tiež potrebné zvýšiť efektívnosť konzultácií. V súčasnosti ide často iba o stretnutie s účelom výberu poplatku.

Komplikovaná a nekvalitná administrácia pripojenia na infraštruktúru

Podnikateľov trápi, že napriek poplatkom nedostávajú adekvátnu službu pri vybavení povolenia napojenia na inžinierske siete. Okrem súhlasu pre výkopové práce je tiež nutné získať súhlas niekoľkých miestnych odborov – životné prostredie, doprava a ďalšie. Celý proces je preto komplikovaný a trvá v priemere niekoľko mesiacov.

Celý proces by malo byť možné spustiť elektronicky alebo na jednom kontaktnom mieste. Úrady by mali vyberať iba jeden poplatok, za ktorý by celý proces zaštili a komunikovali navzájom. V mnohých krajinách sa o celý proces postarajú miestne úrady v spolupráci s energetickým distribútorom a od podnikateľa je požadovaná minimálna súčinnosť.

Umožniť elektronické prevody nehnuteľností

Pre zvýšenie transparentnosti, bezpečnosti a debyrokratizáciu procesov prevodov nehnuteľností by bolo vhodné tieto procesy v maximálnej možnej miere digitalizovať.

Digitalizácia by ušetrila časové aj finančné náklady podnikateľom aj samosprávnym orgánom, ktoré v súčasnosti vykonávajú s procesom prevodu nehnuteľnosti často časovo náročnú duplicitnú aktivitu. Viac úradov samosprávy pritom vykonáva podobné alebo rovnaké kroky.

Kvalitná digitalizácia by zároveň obmedzila chybovosť, ktorej sa niektorý z účastníkov nevedomky dopúšťa pri komplikovanom vyplňaní početných tlačív.

Analýza „drahých“ položiek

Oblasť správnych poplatkov podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch je, dá sa povedať, neprebádaná oblasť, ktorá by si z pohľadu podnikateľov, ale aj štátnej správy určite zaslúžila ďalšiu pozornosť. Na základe tejto analýzy nie je možné tvrdiť, či sú stanovené poplatky vo vybraných prípadoch príliš vysoké, nakoľko rozsah tejto analýzy neumožnil ísť do takého detailu, aby mohol s určitosťou označiť niektoré poplatky za neúmerné. Nakoľko každá inštitúcia má iný typ automatizácie procesov pri typovo podobných konaniach, nedá sa s určitosťou tvrdiť, či je sadzba poplatku nadhodnotená oproti nákladom regulátora alebo oproti iným poplatkom. Inštitúcie majú totiž podľa zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní vykonať všetky kroky na spoľahlivé zistenie stavu veci, ktorých rozsah sa môže po regulovaných oblastiach značne líšiť. Ďalšie kroky analýzy by mohli smerovať do hlbšieho poznania tých správnych poplatkov, ktoré sa môžu v porovnaní s typovo podobnými javiť ako príliš „drahé“ a zistiť, aké presné kroky vykonáva inštitúcia na spracovanie požadovaného úkonu.

Prehodnotenie potreby úkonov a konaní

Debata by sa mala viesť nielen o sadzbe správnych poplatkov, ale aj o potrebe samotných úkonov a konaní. Príkladom môže byť nahradenie povolenia, za ktoré sa vyžaduje poplatok jednoduchým oznámením. Síce by stále ostala čiastočná administratívna záťaž pre podnikateľov, úplne by ale odbudla finančná záťaž. Správne orgány by museli prehodnotiť existujúce poplatky, resp. úkony, či stále majú opodstatnenie na strane povoľovacieho orgánu.

Takú reformu vykonalo napríklad MZ SR, ktoré zmenilo žiadosť o uvedenie do prevádzky rozhodnutím, ktoré podliehalo správny poplatkom za ohlasovaciu povinnosť. Od júla 2020 sa administratívne zmeny na prevádzkach už iba oznamujú a rovnako oznámenie je postačujúce aj pri začatí činností niektorých typov prevádzok, ako napr. telocvične, fitnesscentrá, masáže či stánky s rýchlym občerstvením.

Znížiť poplatky ešte predtým, ako vôbec vzniknú

Spôsobom na otvorenie diskusie o poplatkoch k jednotlivým návrhom je inštitút posudzovania vplyvov právnych predpisov pri ich vzniku. Príkladom môže byť diskusia, ktorá sa viedla pri príprave Smernice európskeho Parlamentu a Rady o letiskových poplatkoch (2009/12/ES). V rámci posudzovania alternatív boli analyzované možnosti stanovenia výšky poplatkov aj s hodnotením jednotlivých alternatív. (Európska komisia, 2006)

Na Slovensku je proces posudzovania vplyvov stanovený Jednotnou metodikou na posudzovanie vybraných vplyvov súčasťou legislatívneho procesu a bol by vhodným nástrojom na tento účel. Výsledkom procesu posudzovania je analýza vplyvov na podnikateľské prostredie, ktorá by mala popisovať finančné vplyvy návrhu na podnikateľov, a teda obsahovať údaje a fakty ako podklad na verejnú diskusiu k poplatkom.

Pravidelná revízia poplatkov v rámci ex post hodnotenia

Ex post hodnotenie regulácií je komplexný prístup k vyhodnoteniu efektívnosti a účinnosti regulácií. Výsledkom takéhoto hodnotenia môže byť konštatácia, že predpis plní ciele, pre ktoré bol vytvorený a jeho vynucovanie a kontrola je efektívna, a preto je potrebné ho ponechať v prostredí.

Na druhej strane sa môže hodnotením prísť na to, že predpis neplní ciele alebo ich už splnil, alebo náklady pre prostredie (na strane regulátora a regulovaných) sú oveľa vyššie ako bolo očakávané. Ex post hodnotením sa môžu nájsť nezamýšľané dôsledky regulátora, ktoré deformujú trh alebo znevýhodňujú niektoré subjekty. Hodnotenie by malo obsahovať aj finančné náklady regulácie vrátane poplatkov, ich výšky a skutočnej potreby správnych úkonov, za ktoré sa poplatky platia. V prípade, ak sa tieto ukážu ako nie nevyhnutné, mali by byť odstránené alebo upravené.

MH SR pripravuje metodiku ex post hodnotenia regulácií, ktorá by mala dosiahnuť, aby sa všetky právne predpisy pravidelne takýmto spôsobom prehodnocovali. Pre štátnu správu môže byť argumentom, že v prípade ak sa ukáže, že poplatky zďaleka nepokrývajú potreby štátu na zabezpečenie služieb, otvára sa otázka úpravy sadzieb aj smerom hore.

ZHRNUTIE

Poplatky je možné hodnotiť na základe ich kvantity, teda aká je výška poplatku, ale aj ich kvality. Pri téme poplatkového zaťaženia podnikateľov sa automaticky vynára otázka celkovej sumy podnikateľského sektora zaplatenej na poplatkoch, no ako je z analýzy zrejmé, získať presné číslo zatiaľ nie je možné a pre individuálneho podnikateľa je aj irelevantné. Analýza porovnávala výšky správnych poplatkov podľa odvetví, právnych predpisov, inštitúcií a podľa typov úkonov a konaní, za ktoré podnikatelia musia platiť poplatky.

Niektoré odvetvia sú poplatkovým zaťažením „postihnuté“ viac ako iné. Okrem poplatkov, s ktorými sa stretne takmer každý podnikateľ pri bežných životných situáciách, tak ako je popísané na príklade modelovej firmy, podnikatelia vykonávajúci činnosť v špecifických odvetviach platia mnohonásobne viac. Na základe analýzy správnych poplatkov medzi tie najdrahšie patrí prevádzkovanie hazardných hier, výroba či predaj liekov, podnikanie v energetike alebo v oblasti ochrany osobných údajov. Poplatky sú tu v porovnaní s ostatnými odvetviami vyššie za takmer všetky úkony a konania (vydanie licencie, povolenie činnosti, registrácie, zmeny údajov a pod.).

Okrem správnych poplatkov podnikatelia platia aj mnoho ďalších platieb. Na úrovni štátu sú to napríklad koncesionárske poplatky, poplatky Národnej banky Slovenska, za udržiavanie patentu, za obchodovanie s emisnými kvótami či za sprístupňovanie biocídnych výrobkov na trh. Samospráve (obce a VÚC) platia podnikatelia poplatky za odpad, za reklamu, za miestny rozvoj, za znečistenie ovzdušia a v rámci preneseného výkonu štátnej moci aj za úkony v oblasti životného prostredia, stavebného a územného konania, pozemných komunikácií a ďalšie.

Kvalita sa dá chápať z dvoch pohľadov, jednak samotná kvalita platby – rýchlosť, dostupnosť či prehľadnosť. Druhou témou sú poplatky verzus kvalita poskytovaných služieb. Sú poplatky za niektoré úkony relevantné? Nie je možné služby zlepšiť alebo prispôbiť? Je možné priplatiť si za službu, ktorá je kvalitnejšia či rýchlejšia? Pri niektorých úkonoch verejnej správy tieto možnosti sú, ale nie je to pravidlom.

Z analýzy poplatkového zaťaženia na úrovni štátnej, ale aj na úrovni miestnych samospráv je zrejmý ich chýbajúci záujem a nedostatok informácií o poplatkovom zaťažení podnikateľov na všetkých úrovniach. Štátne, ale ani miestne orgány neevidujú dáta o poplatkoch v takom detaile, aby ich bolo možné porovnávať alebo vyhodnotiť ich účinnosť.

Z toho vyplýva aj fakt, že nie je možné kvantifikovať ani celkovú výšku poplatkového zaťaženia, keďže štátna a miestna správa neeviduje dáta o príjmoch štátu podľa jednotlivých položiek Zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch, ktorý je v téme poplatkov kľúčový. Rovnako neeviduje typ poplatníka, a teda či poplatníkom je podnikateľ alebo nepodnikateľ. Analýza

ponúkla kvantifikáciu na príklade modelovej stredne veľkej firmy zo Serede, ktorá zaplatila na ročných poplatkoch takmer 34 tisíc eur. Tieto sú rozpísané vo štvrtej kapitole.

Analýza pomenúva v piatej kapitole celý rad oblastí, ktoré stoja za ďalšiu pozornosť. Návrhy vyplývajúce z tejto analýzy sú jednak konkrétne, týkajúce sa špecifických oblastí či poplatkov, ale aj procesné, ktoré sa zameriavajú na fázu vzniku poplatkov a možnosti ich prehodnotenia po určitom čase.

Táto analýza by mala byť iba úvodnou analýzou, ktorá poukazuje na základné otázky stanovenia výšky poplatkov a otvára celý rad tém na ďalšie uvažovanie. Vzhľadom na aktuálne neexistujúcu diskusiu o poplatkoch či už systémovo na úrovni štátu, alebo aj pri jednotlivých poplatkoch táto téma predstavuje príležitosť pre štátnu aj podnikateľskú sféru a poskytuje veľa priestoru na zlepšenie a zefektívnenie. Platba poplatkov totiž vždy súvisí s komplexom iných procedúr a zväčša je iba špičkou ľadovca iných problémov, ktorým podnikatelia čelia pri kontakte s verejnou správou.

Aké by mali byť hlavné body ďalšej diskusie o poplatkoch:

- **Transparentnosť** - Ako vznikajú poplatky a podľa čoho sa určuje ich výška? Odráža výška poplatkov reálnu potrebu verejnej správy na pokrytie výdavkov spojených so službou, resp. zabezpečením regulácie? Prečo nie sú dostupné dáta o zaplatených poplatkoch?
- **Nediskriminácia** - Prečo sú podobné úkony a konania verejnej správy rôzne podľa odvetví/inštitúcií?
- **Kvalita služby** - Ako je možné zvýšiť kvalitu poskytovanej služby alebo prispôbiť poplatníkov? Je možné poskytnúť službu rýchlejšie za príplatok?
- **Revízia** - Kedy je vhodný čas na prehodnotenie existujúcich poplatkov? Je možné nastaviť systém, v ktorom bude musieť verejná správa obhajovať vždy po určitom čase výšku poplatkov?